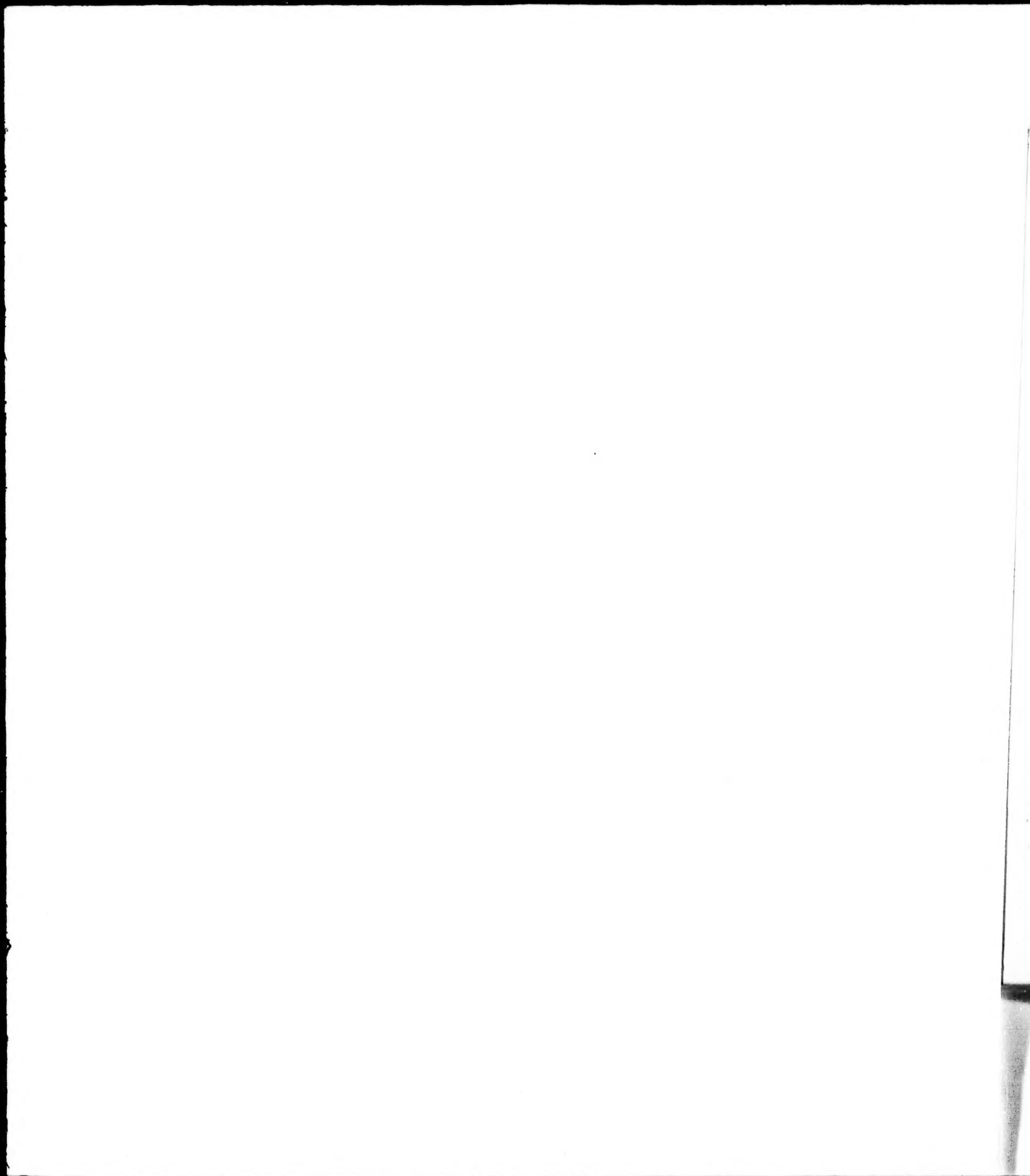
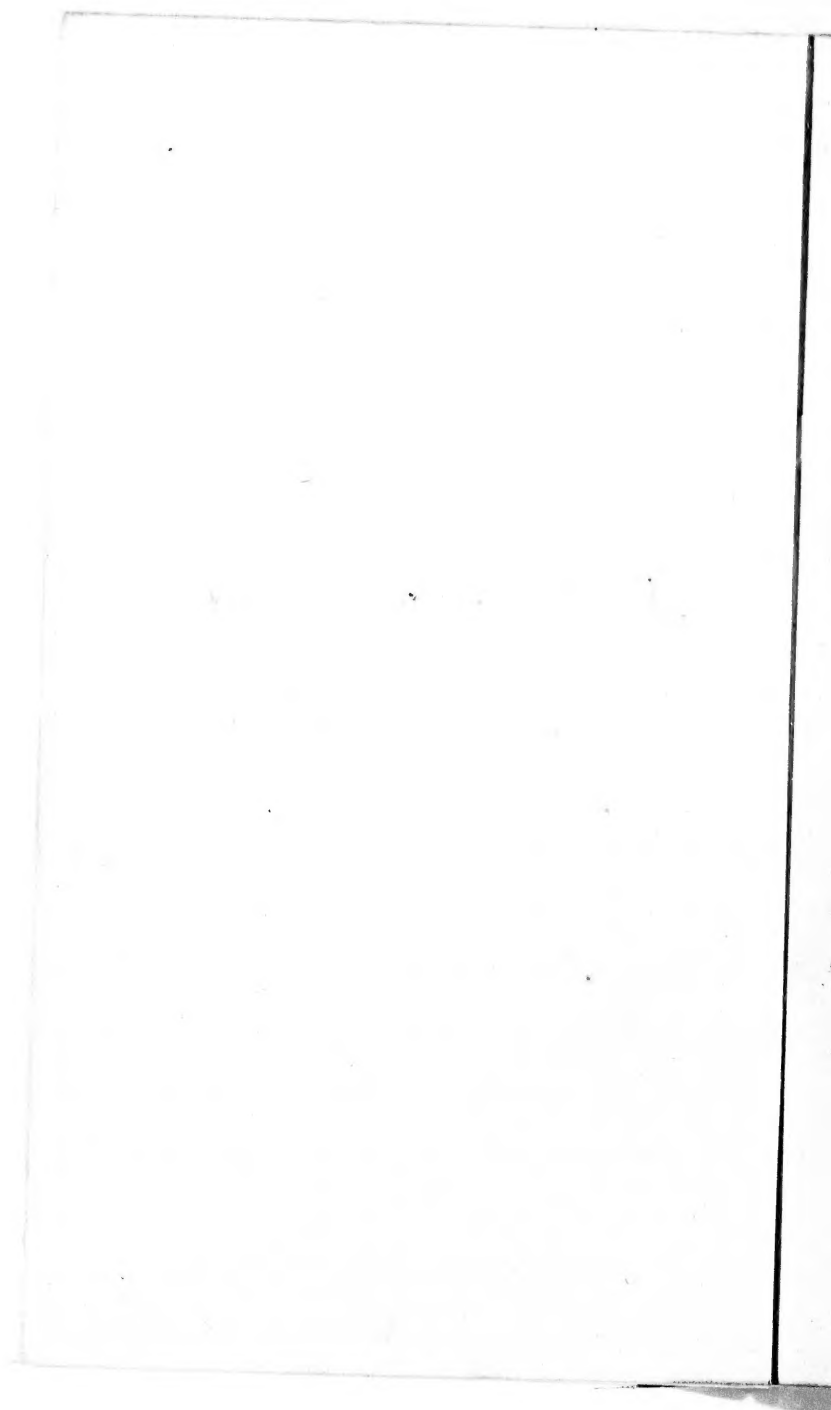

D E
M E N S C H,

ZOO ALS HIJ VOORKOMT
OP DEN BEKENDEN

A A R D B O L.

DE
M E N S C H,
ZOO ALS HIJ VOORKOMT
OP DEN BEKENDEN
A A R D B O L,
BESCHREEVEN DOOR
MARTINUS STUART,
AFGEBEEELD DOOR
JAQUES KUYPER.
DERDE DEEL.

TE AMSTERDAM, BIJ
JOHANNES ALLART.

MDCCCIV.

THE LIBRARY
OF CONGRESS

GM30
.S93

D1372
01

THE LIBRARY
OF CONGRESS

GM 30
S93

I N H O U D

VAN DIT

D E E L.

<i>AUSTRALIA</i>	. .	<i>bladz.</i>	3
<i>Nieuw-Holland</i>	. . .		7
<i>AMERICA</i>	. : .		37
<i>Nortonsbaai</i>	. . . . .		43

Prins

IV INHOUD VAN DIT DEEL.

<i>Prins Willemsbaai</i>	. . . . .	54
<i>Haven der Franschen.</i>	. . . . .	82
<i>Oonolaska</i>	. . . . .	121
<i>Nootka</i>	. . . . .	152
<i>Nauwdowesies</i>	. . . . .	204
<i>Noord-Indianen</i>	. . . . .	240

A U.

L.

54

82

121

152

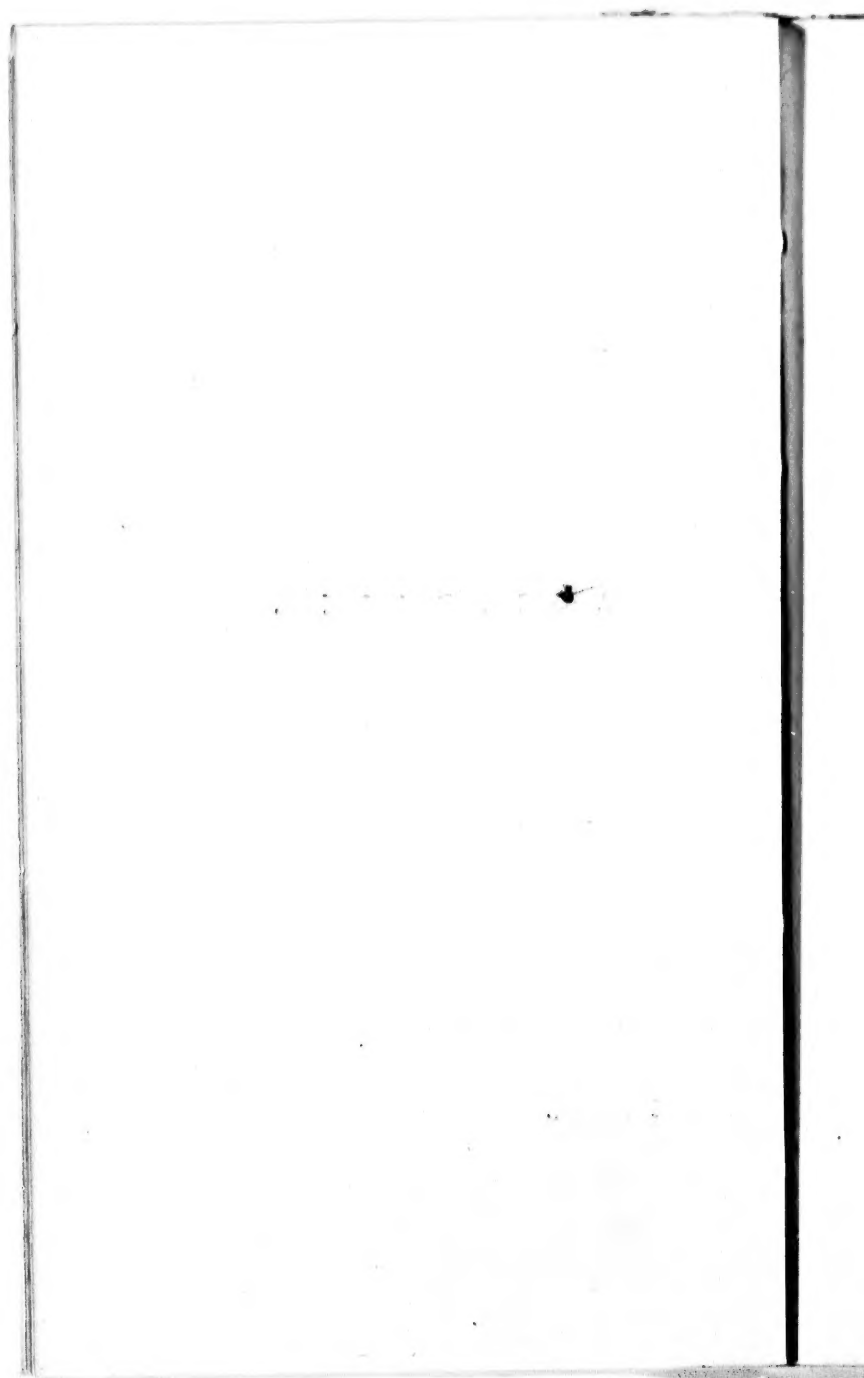
204

240

A U S T R A L I A.

A U.

III. DEEL.

A U S T R A L I A.

Onder dezen naam, met welken men voor meer dan twee eeuwen reeds alle die, weinig bekende of liever slechts vermoede, Landen noemde, welke meer, dan de uithoek van *America* en *Africa*, naar den Zuidpool mogten gelegen zijn (1), verstaat men thands dat groote vaste Land, het welk, in vierkante oppervlakte grooter dan *Europa* (2), zich van den tienden tot den veertigsten graad bezuiden den Evenachtslijn in de lengte en omtrend veertig graaden in de breedte uitstreckende, met het grootste recht het vijfde waerelddeel wordt genoemd (3).

Ter-

(1) PREVOST *Historische Beschrijving der Reizen* D. XVIII. bl. 290.

(2) COOK *Reize* D. III. bl. 219.

(3) C. L. GASPARI *Leesboek der Aardrijkskunde* D. I. bl. 90.

Terstond na de ontdekking van het vierde werd het zelve vermoed en in den jaare 1502 alreeds door AMERICUS VESPUTIUS gezien, zonder dat het hem echter mogt gebeuren, 'er te landen, wegens het onherbergzaame van de kust, welke hij 'er aandeed, en de snerpande koude bij eene nevelachtige lucht, die het scheepswerk zoo gevaarlijk als bezwaarlijk maakte (1).

Gelukkiger was GENONVILLE in het daaraanvolgende jaar, die zes maanden doorbragt op de kust van het Zuidland en het zelve tot twee dagreizen ver indrong: maar die van daar berichten te huis bragt, welke het misleidende voorkomen der vergrooting hadden en genoegzaam gelogenstraft zijn door de hedendagsche ontdekkingen van COOK en anderen. Hij zou zelfs eenen Koningszoon hebben medegebragt, die zich met een deftig *Fransch* geslacht verbond (2).

Ondanks alle aanspraak, door de *Franschen* op dien grond gedaan, ter aanmatiging van de eer dier ontdekking voor hunne natie, heb-

(1) PREVOST *Hist. Besch.* D. XVIII. bl. 293.

(2) PREVOST *Hist. Besch.* D. XVIII. bl. 296—303.

hebben onze Voorouders steeds beweerd, dat die aan hunne zeeluiden toebehoorde. In 1616 deed DIRK HARTOG zijne zekerer ontdekkingen; ZEEHAAN, zijn landgenoot, verving hem twee jaaren later; een ander, PIETER NUITZ zettede deze ontdekkingen voort in 1627; PELSART scheen dezelve te voltooijen in 1629, zoodat men in 1644 den naam van *Nieuw-Holland* gaf aan het gevonden vijfde waerelddeel. TASMAN, VLEAMING, DAMPIERE en anderen hebben daarna de kennis des ontdekt lands en der ontmoete inwoners uitgebreid (1): doch zij zijn hier in zoo ver overtroffen door de latere *Engelsche* Reizigers, dat aan dezen de eer der Landbeschrijving van dat waerelddeel even billijk behoort te worden gelaten, als aan onze landgenooten die der Ontdekking van hetzelfde, welke eer voor onze vroegere zeevaart- en aardrijks-kunde dan ook niet kan verlooren gaan, schoon de naam van *Nieuw-Holland* thands door die van *Australië* vervangen wordt.

De schatten van het pas ontdekte en verwel-

(1) PREVOST *Hist. Besch.* D. XVIII. bl. 292—380.

6 AUSTRALIA.

weldigde *Mexico* en *Peru* voor de *Spanjaarden* waren weleer de voornaamste prikkels der veelvuldige poogingen, om nader bekend te worden met het Zuidland. Men vond 'er echter, schoon de verdichting reeds dit waerelddeel als een *Eutopia* schilderde (1), geene andere schatten, dan eenen vruchtbaren grond, dien men niet behoefde, en woeste, geheel onbeschaafde, menschen, wier schuwheid derzelver nadering schier onmogelijk maakte. Daarmede was dan ook de weetlust, die naar rijke volkeren en onuitputlijke mijnen zocht, spoedig voldaan, tot dat eene edeler zucht naar menschvereerende menschenkennis den Zee-reiziger ontvonkte, en de Wetenschappen hem gaarne in dienst namen, om zich door zijne ontdekkingen in het planten- en dierenrijk, in de aardrijks- en sterre-kunde te volmaaken, waardoor ons thands in dit nieuwe waerelddeel zoo wel eene nieuwe schepping als eene nieuwe wereld schijnt open te gaan, van wier beschouwing wij ons geen oogenblik langer willen weêrhouden.

(1) Zie by voorbeeld *de Historie der Sevarambes, bewooners van een gedeelte van het Zuidland*. Uit het Fransch. Amst. 1682.

NIEUW-

NIEUW-HOLLAND.

Het gansche vijfde waerelddeel, door de *Nederlandsche Zeevaart* voornaamlijk ontdekt, moge vrijelijk den, in het oog van andere volkeren scherpstekenden, naam van *Nieuw-Holland* hebben afgelegd, om den eigenaardiger van *Australia* of Zuidland aan te nemen: aan dat gedeelte toch, het welk de *Hollanders* schier voor twee eeuwen reeds naauwkeuriglijk bepaald hebben op hunne Kaarten, zal de naam van *Nieuw-Holland* nooit kunnen betwist noch ook ontnomen worden. Altijd zal dezelve mededingen en met de meerderheid van zooveel hooger en ouderdom overstaan tegen dien van *Nieuw-Zuidwales* door *COOK* gegeven aan de Oostkust, welke hij gezegd kan worden

8 NIEUW-HOLLAND.

het eerst volkomen ontdekt en afgeteekend te hebben. Met den naam van *Nieuw-Hollanders* blijven zelfs de latere *Engelsche* Reizigers de inwoners van *Australia* benoemen, en onder dien naam is het dan ook, dat wij dezelve willen leeren kennen.

Verzekert moet het veel verschillen, aan welk gedeelte van dit gansche waerelddeel de lucht, de grond en deszelfs bewoners worden waargenomen: maar dit verschil te willen berekenen naar de aanmerkelijke verscheidenheden, welken men in het, zelfs kleinere, *Europa* ontmoet, zou eene misleiding zijn, waarvoor de oppervlakkige beschouwing der ligging van dit waerelddeel zoo wel moet waarschuwen, als de berichten der Reizigers dezelve voorkomen. Rondom in zee gelegen en aan drie zijden omgeven door den wijduitgestrekten stillen oceaen heerscht 'er in hetzelfde veel meer gelijkvormigheid, ondanks het verschil van breedte op onderscheidene plaatzen. dan in *Europa* op gelijke breedten bij de gansch onderscheidene strekking naar *Asia* of naar den *Noorder-Oceaan*, en bij het minste verschil van breedte in de richting naar de eigenlijke Yssee van den Noordpool of naar de Middelland-

landsche Zee, die maar eene smalle scheiding maakt voor den overtocht der heete *Afrikaansche* lucht.

Vandaar dat zij, die op hunne reizen rondom den aardbol de onderscheidene luchtstreeken zoo wel geleerd hebben te onderscheiden, van het geheele *Australië* in eenen algemeenen toon spreken, zonder die schiftingen en onderscheidingen van de verst afgelegene deelen, welken men in ons waerelddeel van volk tot volk behoort in acht te nemen (1).

De Steenbokskeerkring, die *Australië* omtrend midden doorsnijdt, vergunt een schier gelijk aandeel aan de gemaatigde en aan de verzengde luchtstreek, het welk de gunstigste verwachting van deszelfs ligging geeft (2), daar de zeekoelten aan den eenen kant de hitte maatigen, en de gemaatigdheid aan den anderen noodig is tegen de felle koude van den Zuidpool, waar anders op den uitersten hoek bij de *Basses-fraat* de warmte gelijk zou moeten zijn aan die van *Spanje* en *Italië* in ons waerelddeel.

Het

(1) COOK D. II. bl. 232.

(2) PREVOST *Hijl. Besch.* D. XVIII. bl. 383.

Het voorkomen des lands, uit zee gezien, is echter niet uitlokkend noch bekoorlijk, daar het zelve zich, van duinen omgeven, dor en onvruchtbaar vertoont (1). Nader, en vooral aan de vaste wal, meer landwaard in beschouwd, doet het zich terstond veel schooner en bevalliger voor, hebbende alsdan eenen rijzenden grond, door boschen en weiden en hoogten en vlakten afgewisseld en op veele plaatzen met gras bedekt. Op veele strecken echter blijft de grond zandig, zelfs rotsachtig en dor, en verschilt ook het geboomte en gras in hoogte en dikte naar gelang van de meer noordlijke of zuidlijke strekking (2).

De lucht wordt 'er op de zuiderbreedte van 35° aangenaam, zacht en zoo gemaatigd gevonden, dat de warmte-schaal van FARENHEIT in Wijnmaand, die met Grasmaand van het noorder halfgrond overeenkomt, gewoon-

(1) VAN COUVER *Voyage autour du monde* T. I. p. 57.

(2) VAN COUVER T. I. p. 57, 62. COOK D. III. bl. 219. PARCKINSON *Voyage to the South-Seas* p. 133.

woonlijk 53° teekent, en op het hoogst van 58° tot 64° loopt (1).

Aan groote rivieren schijnt het dit land te ontbreken, maar geenszins aan beekjens van zoet water, zelfs op de hoogste plaatsen, alwaar zij zich, door de spiegeling van het zonlicht in derzelver heldere vocht, al van verre aankondigen (2).

Zoo behoeftig als de grond in delfstoffen wordt bevonden, zoo rijk is dezelve in planten. Tegen een weinig bergsteen en porceleinaarde met eenige koraalsteen, keisteen, leistof, kwartz en twee of drie soorten van granit, zonder enig blijk van erts (3), zijn de soorten van boomen, heesters en planten zoo veelvuldig, dat COOK de eerste Baai, welke hij aandeed, de *Botanie-baai* of *Kruid-baai* noemde (4), wier beschrijving uitlokkend genoeg was voor de Regeering van *Engeland*, om dezelve tot een verbanningplaats te verkiezen van gemeene misdada-

(1) VAN COUVER T. I. p. 79. PARCKINS. p. 135.

(2) VAN COUVER T. I. p. 74. COOK D. III. bl. 221.

(3) VAN COUVER T. I. p. 78, 79.

(4) COOK D. III. bl. 37. PARCKINS. p. 136.

daadigers. DAMPIERE verrijkte reeds in 1699 de *Europeesche* thuin met veele *Nieuw-Hollandsche* planten (1), en thands, na dat de Kruidkunde eene meer algemeen geliefde oefening geworden is, wordt dit waerelddeel zoo belangrijk voor de bevalligste natuurbeschouwing, als het vierde ter kwaader uure geworden is voor de verachtlijkste hebzucht. Het geboomte echter schijnt min zwaar en talrijk in soorten, dan wel elders (2).

Maar weinig kreupelhout verspert den weg, die over eenen begraasden en met beekjens doorsneden grond, onder het steeds jeugdige groen van luchtige boschen leidt (3). Ook wordt 'er dezelve niet onveilig door woest gedierte, noch lastig door kwellende *Insecten*. De zonderlinge *Kanguro*, in den loop gelijkende naar den haas, en even schuw, maar ook even smaaklijk voor den disch, de *Opossum* tot het geslacht der buidelrotten behorende, en de hond, in zijnen woesten staat

naar

(1) PREVOST *Hist. Besch.* D. XVIII. bl. 382.

(2) VAN COUVER T. II. p. 61, 79, 80.
COOK D. III. bl. 28, 32, 221.

(3) PARCKINS. p. 134. COOK D. III. bl. 15, 26, 27.

maar den wolf gelijkende, waren de eenige viervoetige, die 'er de Reizigers zagen (1). Groene, witte en zwarte mieren, willen 'er zich niet laten ontrusten zonder zich te wreken; een klein aantal meskiten is kwaadaardig; twee of drie slangen-soorten leveren 'er zelfs voedsel op; de hagedis is 'er veel grooter en talrijker, terwijl de lucht in geduurige beweging wordt gehouden door eene menigte van omfladderende kapellen (2).

De menigte en grootte der vledermuizen is in het oog vallende, maar als aankondigers van het rijk der vogelen, waartoe zij den overgang uitmaaken uit dat der viervoetige dieren, mogen zij niet onwelkom heeten, daar de Natuur in gevederde schepzelen alhier eenen rijkdom en schoonheid ten toon spreidt, welken zij elders niet grooter noch heerlijker vertoont. Zoo wel de kust als het land, de wateren als de bosschen zijn bevolkt met deze bevallige schepzelen

(1) PREVOST *Hist. Besch.* D. XVIII. bl. 382. COOK D. III. bl. 151, 164, 225. VAN COUVER T. I. p. 81.

(2) COOK D. III. bl. 62, 75, 76, 228. VAN COUVER T. I. p. 82.

len-soort, onder welke, behalven zoo veel anderen met schitterende pluimen, de geheel zwarte Zwaan de uiterste verwondering wekt (1).

De zee is nogthands aan de kusten veel milder voedster, dan het land, voor de inwoners. Veelerleijc en zeer talrijke visch biedt zich geduurig op kleen afstand aan, terwijl eene ongelooflijke menigte van de schoonste groene schilpad en oesters van verschillende soort de veelvuldige banken en klippen bevolkt. Walvischen en zee-koeijen houden zich slechts op meer verwijderden afstand, maar vertoonen eene gemeenzaamheid, die derzelver veiligheid tot nog toe aan deze kusten kenmerkt (2).

De redelijke bewooners van dit land beandwoorden in derzelver gansche voorkomen, aan het geen de grond zelf in de oogen van VAN COUVER-vertoonde, aan het tooneel naamlijk eener nog nieuwe waereld. Het veelvuldige koraal op den grond

(1) COOK D. III. bl. 28, 125, 138, 226. PARCKINS. p. 136. VAN COUV. T. I. p. 66, 81.

(2) COOK D. III. bl. 24, 36, 76, 152, 231, 232. VAN COUV. T. I. p. 59, 81, 82. PRZYST VOST *Hist. Besch.* D. XVIII. bl. 382.

grond en de menigte van krijtaarde bij deszelfs moerasfigte plaatzen scheenen dezen opmerkzaamen en kundigen Reiziger merkwaardige blijken te zijn van een land, het welk zich noch niet zeer lang kon hebben verheven boven den Oceaan (1), terwijl de eerste opslag van het oog op deszelfs bewooners dezelve nog op den allerlaagsten trap der zich beschaavende menschheid schouwt. Op dezen zelfden trap werden de *Nieuw-Hollanders* bevonden door DAMPIERE eene ganfche eeuw vroeger, zoodat de berichten der tegenwoordige Reizigers wegens dezelve in veele opzichten met de zijne overeenkomen, en daardoor tevens een opmerkelijk bewijs opleveren, hoe langzaam de menschheid, aan zich zelve overgelaten, zich zelve beschaave, en, zonder hoogere hulp, eeuwen behoeve, om zich van den allereersten trap tot den volgenden te verheffen.

Nog nooit was men gelukkig genoeg, om tot zekere gemeenzaamheid te geraaken met deze schuwe kinders der natuur. De verbeelding of opzetlijke verdichting had hun in

(1) VAN COUVER T. I. p. 77.

in het eerst gevormd tot een geslacht van Reuzen, mischien wel, om den naarlijver der zeevarenden op een land, waarvan men zich dwaaslijk goudmijnen beloofde, afgeschrikken (1). De ondervinding en de waarheid leerden 'er zeer gewoone, maar tevens geheel ruwe, menschen kennen. In de oogen van DAMPIERE waren zij lang en rank, zeer recht van stand maar vrij dik van hoofd, en alzoo wierden zij ook door COOK en PARCKINSON beschouwd. Op welk eenen verren afstand COOK, die de gansche Oostkust van *Australia* bezocht, ook inwoners ontmoetede, overal vond hij ze in perzoon zoo wel, als in gewoonten, genoegzaam onderling gelijk. Hij noemt derzelve lengte de gewoone en derzelve gestalte de middelbaare. Hunne ledemaaten zijn niet grof, echter zijn zij sterk en vlug. Hun gansche ligchaam mag wel gemaakt, schoon rank, krachtig, schoon tenger, heeten, terwijl hunne stem zachtluiddend, ja zelfs vrouwelijk klinkt (2).

De

(1) PREVOST *Hist. Besch.* D. XVIII. bl. 352.(2) PREVOST *Hist. Besch.* D. XVIII. bl. 381.
D. XIX. bl. 162. COOK D. III. bl. 135, 234.
PARCKINS. p. 134.

De kleur dezer menschen, wier vrouwen men echter nimmer nabij genoeg kon komen, om over dezelve, in vergelijking van de mannen, veel te zeggen, wordt zeer donker, maar niet zwart, eene roetkleur, ook eene donkere chocolaad-kleur genoemd. Zij werd wel eens voor de echte negerkleur aangezien, maar, van naderbij beschouwd, bleek zij, alleen door morzigheid die zwartheid te hebben aangenomen, doch van natuur niet boven de roetkleur te gaan (1).

Het haar, schoon zwart van kleur, is wel kort en dik, maar niet altijd gekroesd; bij sommigen is het sluik, bij anderen slechts gekruld; ook dat der vrouwen was niet lang, maar scheen kort afgesneeden. Bij allen is het vuil en ongehavend, maar zonder vet of olie, en, ter verwondering tevens, zonder eenig ongedierte. De baard is even dicht en dik als het hoofdhaar, maar ook even woest en ruig; echter weten zij deszelfs lengte te be-

(1) COOK D. III. bl. 34, 146, 148, 274.
PARCKINS. p. 134.

beperken, door denzelven, naar het schijnt, tot op zekere lengte af te zengen (1).

Hunne oogen staan zeer leevendig en schitteren, even als hunne witte en effene tanden (2). Nog meer, maar zeer belagchelijk, schitteren rondom hunne oogen de witgeschilderde kringen, met welken zij zich cieren, of het witte poeder, het welk zij op hun voorhoofd strooijen (3).

Gansch moedernaakt gaan beide kunnen (4), maar niet ontbloomt van het geen zij verderen cieraad achten. Het voornaamste is de neuswervel, zijnde een been zoo dik als een vinger, het welk zij door het kraakbeenig middenschot van den neus weten te booren, zoodat het, wel vijf of zes duimen lang, het gansche gelaat misvormt en de neusgaten zoo volkomen sloopt, dat zij genoodzaakt zijn, den mond wijd open te houden ter ademhaaling, en dat hunne uitspraak

(1) COOK D. III. bl. 34, 146, 234, 235. PARCKINS. bl. 134.

(2) COOK D. III. bl. 146, 234.

(3) COOK D. III. bl. 146, 236.

(4) COOK D. III. bl. 19, 39, 235. PARCKINS. p. 134. PREVOST *Hist. Besch.* D. XVIII. bl. 381.

spreek een naauwlijks verstaanbaar snuiven wordt. Ook de ooren dragen 'er gewigtige versierzels van gelijken form (1).

Bevalliger zijn hunne halsketenen van zeer net gesneedene en aan elkander gereegene schulpen; min opmerklijk hunne armringen van dun koord, twee of drie maalen om den bovenarm gellingerd; en nog minder in het oog vallende is eene streng van gevlochten menschenhaair, omtrend zoo dik als een wollen draad, die zij om den middel dragen (2).

Schoon ontbloot van alle kleeding schijnen deze menschen echter, op zekeren afstand gezien, omhangen met veelerleij ander versierzel. Behalven de dikke besmeering of vervuiling van hunne huid, beschilderen zij dezelve nog met roode en witte verf, die met groote vlakken op de schouders en op de borst gelegd en voorts in onderscheiden smaak het gansche ligchaam overgebracht wordt, zoodat zommigen eene witte bandelier schijnen te dragen

(1) PREVOST *Hist. Besch.* D. XVIII. bl. 381.
COOK D. III. bl. 146, 147, 149. 235.

(2) COOK D. III. bl. 147, 235.

gen van den rechterschouder af tot over de linkerheup, terwijl anderen borstriemen, kniebanden en dijringen schijnen aan het lijf te hebben van wege de kruislinge of ronde roode en witte streepen en kringen, waarmede zij, zonderling genoeg, in het oog vallen (1).

Wegens den ouderdom, dien het menschelijke leeven in dezen allereenvoudigsten staat der natuur bereikt, vinden wij eeniglijk opgemerkt, dat een van COOK's reisgenooten een paar menschen ontmoettede, wier haar geheel grijs was geworden (2). Ook laat zich derzelve volkrijkeid voor dit gansche waerelddeel zeer moeilijk bepaalen, daar men nooit meer dan een dertigtal bijeen zag, wanneer mans, vrouwen en kinders zich op eene klip verzamelden, om de vreemdelingen te zien voorbij varen, en slechts veertien of vijftien mannen de gansche bende uitmaakten, welke eens bijeen trok, om de landing aan de Reizigers te betwisten. Hier uit mag

(1) COOK D. III. bl. 146, 236. PARCINS.
P. 134.

(2) COOK D. III. bl. 34.

NIEUW-HOLLAND. 21

mag men veilig genoeg besluiten tot eene zeer geringe bevolking, zijnde het niet waarschijnlijk, dat de kust, langs welke de zee zoo veel voordeels verschaft, min bewoond zou zijn, dan de binnenlanden, wijl men nergens eenig blijk van landbouw aantreft, en de grond deszelfs bewooners, zonder denzelven, onmogelijk voor alle jaargetijden schijnt te kunnen voeden (1).

De woningen der *Nieuw-Hollanders* hebben de gedaante van bijenkorven, zijnde gebouwd van buigzaame teenen, waarvan de einden worden in den grond gestoken, terwijl het zamenvlechtzel bedekt wordt met gras en boombladen. Derzelver ingang is de halfronde opening van vooren, waar het gewelf der gansche hut, die van agteren als een oven te zamen loopt, op zijn hoogste en breedste is, zijnde omtrend drie voeten hoog en vier en een halven breed. Deze mandswijze hut wordt zomtijds dubbeld gezet, waarschijnlijk bij de vermeerdering van het gezin, en maakte in de oogen van VAN COUVER een nabuurig mierennest opmerklijk,

(1) COOK D. III. bl. 232, 233.

lijk, hetwelk in grootte niets toegaf aan dit menschen-verblijf, maar het in netheid van zamenvoeging zoo ver won, dat hij niet kon nalaten, verbaasd te staan over de laagte van den mensch, zoo lang hem geene maatschappij of wetenschap beschaaft. Dorpsgewijze worden deze hutten opgeslagen, hetwelk zeer weinig arbeids moet kosten, daar zij overal worden agtergelaten, wanneer de kleene trekhorden dezer menschen hun verblijf elders gaan zoeken. Zij nemen het zelve gereedlijk, zodra hun slechts goede gelegenheid tot onderhoud voorkomt, en bedienen zich voor het eerste oogenblik van oude holle boomen (1).

De gedekte zijde hunner hutten is meestal naar den heerschenden wind gekeerd. Vlak voor de opene zijde ligt het vuur, min, om dezelve te verwarmen, dan wel om door den rook de muskiten te verdrijven. Zij gebruiken hunne hutten eeniglijk des nachts of om te schuilen voor de onaangenaamheden van het weder. Waarschijnlijk leggen zij dan met het hoofd en boven-

(1) COOK bl. 139, 238. VAN COUYER
T. I. p. 61, 64, 67, 83.

venlijf naar binnen, terwijl zij de voeten naar het vuur gekeerd houden (1).

In deze hutten, schoon in allerijl door de bewooners ontvlucht, heeft men geen ander huisraad gevonden, dan een langwerpig vat van boombast gemaakt, geschikt om water te haalen uit de naastgelegene bron, en eene soort van net- of knoop-werk, groot genoeg, om een klomp of twee verw en harst, eenige visch-hoeken en lijnen, een schulp of twee, waarvan deze hoeken gemaakt worden, eenige punten van pijlen en de gewoone versierzelen bijeen te houden. Deze netjens (2) dragen de mans, met een koord om het hoofd, op den rug. Zij bevatten den ganschen schat dezer menschen, en mogen alzoo alles behalven belachlijkheden (3) heeten, welken naam zich de smaak onzer vrouwen getroost, om kleinere noodwendigheden, bij de onbergzaamheid eener overdunne kleeding, aan de hand te blijven dragen (4).

Boom-

(1) COOK D. III. bl. 239.

(2) *Reticulen.*

(3) *Ridiculen.*

(4) COOK D. III. bl. 240.

Boombast is het bed der *Nieuw-Hollands* (1), een kuil in den grond hunne keuken (2), het vuur alleen hun middel ter verbetering van dien grond, die, afgebrand zijnde, beter gras geeft en het na-deelig gedierte meer verwijderd houdt (3).

De schuwheid van het zelve duidde genoegzaam aan, dat de inwoners 'er jagt op maakten (4): maar het overschot van schulpen, graaten en wortelen rondom de vuurkuilen, deed tevens zien, dat zij meest leeven van de voordbrengzelen van den grond en van de zee. De *Kanguro* en zelfs verscheidene soorten van vogelen, zoo schuw, dat zij niet onder het schot van den snaphaan waren te krijgen, maakten de verscheidenheid uit van hunnen disch. Op denzelven schijnt nimmer eenig dierlijk voedsel, zelfs van geen schelpvisch, raauw te komen, schoon zij, bij gebrek van vaten voor de eigenlijke kookkunst, zich van gloeiende steenen en heetgemaak-

te

(1) COOK D. III. bl. 64.

(2) COOK D. III. bl. 139,

(3) VAN COUVER T. I. p. 84.

(4) VAN COUVER T. I. p. 84.

te ovens moeten bedienen, om hunne spijs te braaden en te sooden (1).

Het kaauwen op zekere soort van betel, even als menig *Europeër* op den tabak, is hier algemeen, hetzelfde heeft echter geene uitwerking op de kleur der lippen of der tanden.

Behalven het water bespeurt men bij hun geen anderen drank, en vooral geen dronkenmaakend vocht (2). Hun gansche lichaam draagt ook geen teeken hoegenaamd van ziekten of van zweeren, maar bezit eene gaafheid, aan de eenvoudigheid hunner leefwijze beantwoordende (3).

Tot de visfcherij ontbreekt het hun aan netten: de harpoen en de hengel zijn de eenige hulpmiddelen, waarmede zij den voorraad vangen, dien zij gedeeltlijk ook in de holten van klippen en banken vinden (4), terwijl zij 'er vischbakken op na houden in het strand, om 'er denzelven eeni-

(1) COOK D. III. bl. 24, 33, 241, 242. PARCKINS. p. 135. VAN COUVER T. I. p. 83, 84. PREVOST *Hist. Besch.* D. XIX. bl. 163.

(2) COOK D. III. bl. 242.

(3) COOK D. III. bl. 237.

(4) COOK D. III. bl. 242.

eenigen tijd in te bewaaren (1). Hunne vischhoeken zijn net gemaakt en zeer klein. De schildpadden harpoenen zij met eene houten pen, vol weerhaaken. Hunne snoeren zijn van eenen halven duim dik tot de dunte van een haar toe (2).

Het jagttuig dezer menschen is veel armoediger. Aan de inkervingen der boomen meent men bespeurd te hebben, dat zij in derzelver top klimmen, om 'er op de loer te zitten voor de vogels, die op derzelver takken komen roesten, en voor het viervoetig gedierte, hetwelk onder dezelven voorbij loopt en door hunne werpspiezen getroffen wordt (3). Mischien is zelfs het vuur bij hun een middel ter jagt, wijl men heeft opgemerkt, dat de *Kangaroos* daarvoor zoo bang zijn, dat de honden der Reizigers deze dieren naauwlijks konden drijven over pas afgebrande strecken (4).

De wijze, waarop de *Nieuw-Hollanders* vuur

(1) VAN COUVER T. I. p. 66.

(2) COOK D. III. bl. 18, 39, 240, 241.

(3) COOK D. III. bl. 242.

(4) COOK D. III. bl. 242, 243.

vuur maaken, is opmerklijk genoeg. Zij gebruiken daar toe een plat en een rond stuk droog en zacht hout; het laatste draaijen zij snel tuschen de beide handen op het eerste, waardoor in weinige oogenblikken vuur ontstaat. Den minsten vonk houden zij zorgvuldig aan en weten dien spoedig te vermeerderen, door denzelven bij droog gras te brengen en dit van plaats tot plaats op den grond neder te leggen, waardoor in korten tijd eene gansche uitgestrektheid in vlam wordt gezet (1).

De vaartuigen der *Nieuw-Hollanders* munten geenzins uit boven hunne huizen; derzelver aanleg verschilt echter eenigzins aan de onderscheidene kusten van dit nieuwe waerelddeel. Aan de zuidlijken zijn zij niet meer, dan een stuk bast, omtrend twaalf voeten lang, aan de einden te zamen gebonden en in het midden uitgespannen door houten hoepels. Zulk een vaartuig kan echter drie menschen tevens voeren. Aan de meer noordlijken bestaan zij in een uitgebranden boomstam, omtrend veertien voeten lang, en met eenen uitlegger tegen het om-

(1) COOK D. III. bl. 243, 244.

omslaan voorzien; de grootsten derzelven kunnen slechts vier man voeren. Dezen echter worden door zeer groote riemen voordgedreeven, terwijl de eersten door middel van eenen eenvoudigen stok worden voordgeduwd. Geen het minste snijwerk verciert hun hout; ook is een lompe steenen bijl, eene soort van steenen beitel, een houten hamer en eenige brokken van schulpen en koraal al hun gereedschap. De werpspiezen alleen zijn gepolijst door middel van zekere bladen, die, even als de biezen onzer kabinetwerkers, het hardste hout glad schraapen (1).

Ook deze, zoo eenvoudige, menschen, die bij hunne geringe behoeften zoo weinig te winnen of te verliezen hebben, en wier onafhankelijkheid van alles, behalven van de weldaadige Natuur, hun moest kunnen verzekeren van eenen ongestoorden vrede onderling, voeren een wapentuig, hetwelk geenen twijfel laat aan hunne onderlinge oorlogen, en toonen eene waakzaame schuwheid, welke de verbanning der

(1) COOK D. III. bl. 22, 88, 250, 252.
PARCKINS. p. 133. VAN COUVER T. I. p. 83.

der rust uit hunne verblijven kenmerkt. Hunne welgewapende lanzen zouden nog kunnen doorgaan voor eene andere soort van harpoenen, ten dienste hunner vischerij, schoon men hun dezelve daadlijk heeft zien gebruiken in eene vijandlijke houding tegen de Reizigers: maar hunne schilden en zwaarden, van zeer hard hout, laten geenen twijfel aan hunne gewoone vijandlijkheden. Opmerkelijk is hun schild aan twee gaten, waardoor zij het uitzicht openhouden, terwijl zij het geheele gelaat zoo wel als hunne borst agter hetzelfde verbergen. Het wapentuig is zelfs bij hun een voorwerp van keuriger bearbeiding, dan hun overige gereedschap. Meermaalen gebruiken zij zekere stokken, om hunne lanzen te richten, die op eenen afstand glinsteren, als de loop van eenen snaphaan, en overal voeren zij deze wapenen zorgvuldig mede, waar zij zich op weg begeven (1).

Men heeft geene reden gevonden, om hunne dapperheid zeer te verdenken, noch ook om dezelve onoverwinnelijk te achten.

Het

(1) COOK D. III. bl. 19, 22, 25, 150, 253.
PARCKINS. p. 134. VAN COUVER T. I. p. 83.

Het weerstand bieden, tegen de overmagt zelfs, heeft hunne schuwheid van den blaant der bloohartigheid bevrijd: maar de gaafheid hunner leden, die nergens eenige teekens van vroegere wonden dragen, heeft het twijfelachtig gelaten, of zij zich onderling wel immer tot het uiterste verdedigen, en niet meer gewoon zijn elkanderen te verjagen, dan te verslaan (1). Tegen COOK verdedigden zij zich eenmaal met eene hardnekkigheid, die anders den lof hunner heldhaftigheid zou beflischt hebben (2).

Men heeft hunnen aard jegens vreemden meer kunnen opmerken, dan wel jegens elkanderen, en men heeft denzelven als wantrouwende, onhandelbaar, zeer schuw, gramstoorig en vijandig beschouwd (3).

Het mogt den Reizigers niet gebeuren, dezen ongemaklijken aard der *Nieuw-Hollanders* te overwinnen, daar zij alle middelen hiertoe, schoon elders zeker werkende, geheel vruchteloos bevonden. Geene hebbzucht

(1) COOK D. III. bl. 253, 254.

(2) COOK D. III. bl. 20, 21. PARCKINS. p. 134.

(3) COOK D. III. bl. 15, 139, 147, 157. PARCKINS. p. 134. PREVOIST *Hist. Besch.* D. XIX. bl. 163.

zucht scheen aan deze menschen eigen (1), het welk mischien alleen mogt worden toegeschreeven aan hunne onverschilligheid voor alle snuisterij (2), die met eene zoo groote maate van onnuewsgierigheid gepaard ging (3), dat zij zich volstrekt niet lieten flooren in hunne bezigheden, maar al even oplettend bleeven op hunne vischerij, schoon hun een *Europeesch* schip naderde, het geen toch in hunne oogen een wonder verschijnzel moet geweest zijn (4). Zoo was dan het *niets te bewonderen*, het geen doorgaands als het kenmerk der wijze ervaring wordt opgegeven, alhier, bij het uiterste gebrek der ondervinding, aanwezig, en leverde geen gering voorbeeld op, hoe de wederzijdsche uitersten, door eeaen kringvormigen omloop, elkanderen naderen en raaken.

De schuwheid dezer menschen, zeer naa grenzende aan vrees, schoon geenszins voor eigenlijke vreesachtigheid te houden, als

waar-

(1) PARCKINS, p. 135. COOK D. III. bl. 40.

(2) COOK D. III. bl. 163.

(3) COOK D. III. bl. 14, 18, 48, 49, 60.

(4) COOK D. III. bl. 31.

waarvan hun gedrag meermaalen het tegen-
deel toonde, stelde de Reizigers nog meer
buiten staat, om over hunne taal, huislijke
zeden en godsdientige begrippen, te oor-
deelen.

Veel harder, dan die der Zuidzee-eilanders,
klonk slechts de *Nieuw-Hollandsche* taal in
COOK's ooren; dezelve was ook geheel onver-
staanbaar voor TUPIA, die hem anders op zij-
nen togt zoo grooten dienst deed. Een vijftigtal
woorden maakt het gansche woordenboek
uit, het welk 'er de uiterste opmerkzaamheid
diens Reizigers verzameld heeft (1). El-
kanderen onderscheiden zij bij eigene naa-
men, en de inleiding van vreemdelingen in
hun midden schijnt ook altijd bij derzelver
eigene naamen plaats te hebben (2), terwijl
het harde hunner taal eene buigzaamheid
geeft aan hunne tong, die zeer gemakkelijk
alle de klanken naarbootste, welken zij van
de *Engelschen* hoorden (3).

De zorgvuldige verwijdering hunner
vrouwen bij de minste nadering en onder-
han-

(1) COOK D. III. bl. 20, 149, 150, 255-257.

(2) COOK D. III. b. 146, 148.

(3) COOK D. III. bl. 146.

handeling der vreemdelingen schijnt voor de eerbaarheid hunner zeden, bij de volstrekte naaktheid van hunnen natuurstaat, te pleiten. Dat de vrouwen zoo wel, als de kinders, deel namen aan de werkzaamheden des leevens, bleek eenmaal, wanneer men ze beiden met brandhout beladen naar de hut zag gaan (1).

Hoe onvolledig de beschrijving alzoo zijn mag van deze zoo schaars bekende menschen, de afbeelding echter heeft stof genoeg gevonden, om ze naar waarheid en uitvoerig voor te stellen, het welk niet slechts zal gebleeken zijn bij eene vergelijking van het beschreevene met het afgebeelde, maar naauwkeuriger kan worden nagegaan, wanneer wij ons op de platen van VAN COUVER voor het landschap en de hut (2), en op die van PARCKINSON beroepen voor den man en zijne wapenen (3), waarbij de vinding niets gewaagd heeft met vrouw en kind te voegen, daar nu het geheel deze menschen voorstelt in der-

(1) COOK D. III. bl. 18.

(2) VAN COUVER T. I. p. 83.

(3) PARCKINSON p. 134.

34 NIEUW-HOLLAND.

derzelver eigenaardige schuwheid met zeker-
ren moed gepaard, die op het minste ge-
ritzel uitschiet, en de kindsheid der be-
schaaving opmerklijk onderscheidt van de
eigenlijke kindsheid des leevens, welke
onbezorgd sluimert, terwijl de andere al-
reeds vol onrust is.

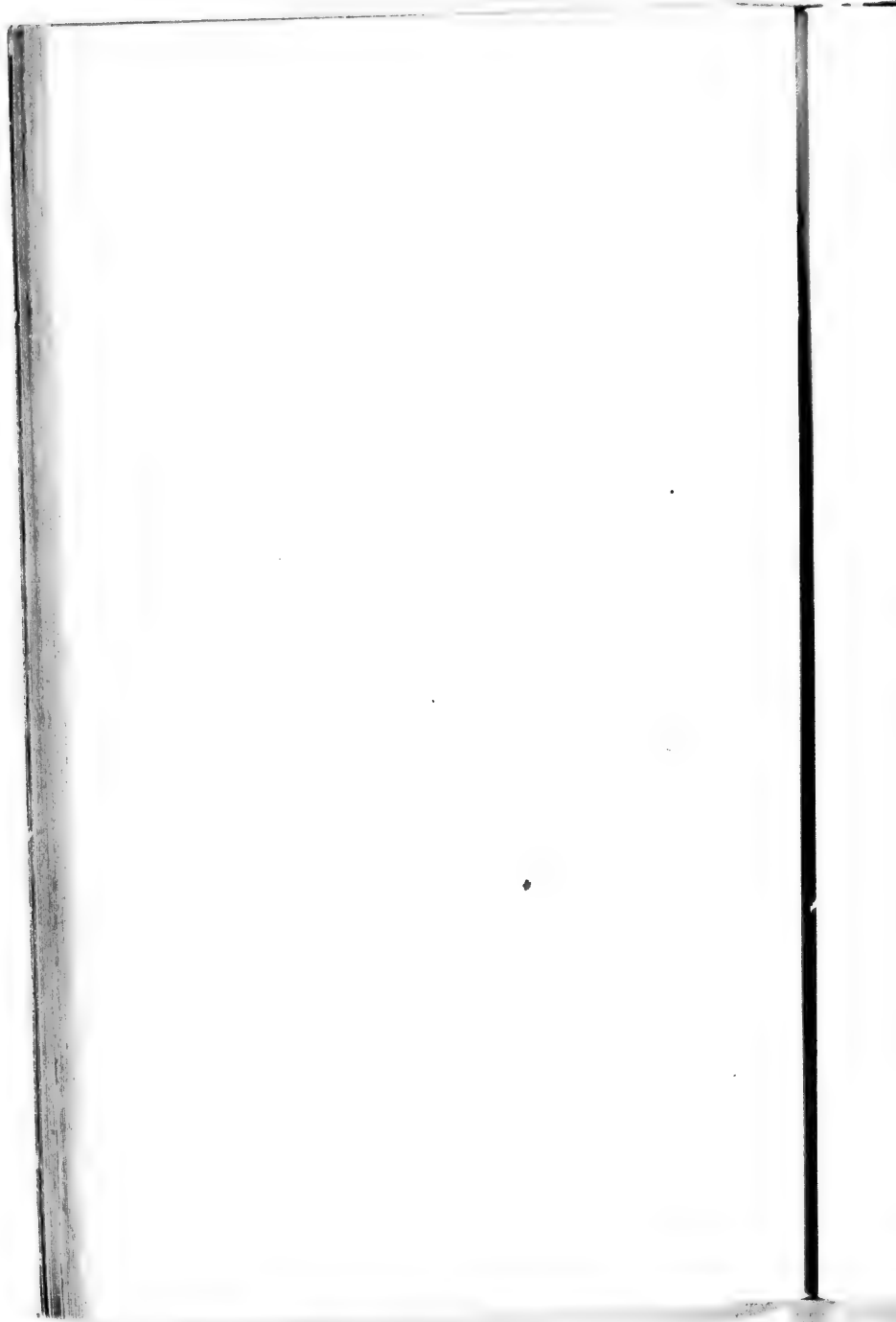

AME.

zeke-
e ge-
be-
n de
welke
e al-

A M E R I C A.

AME-

A M E R I C A.

America, door CHRISTOPHORUS COLUMBUS ontdekt in 1492, werd het eerst beschreeven in 1499 door AMERICUS VESPUTIUS, naar wiens naam het, ondankbaar genoeg voor COLUMBUS, werd genoemd (1). Het grootste der overige waerelddeelen zijnde, maakt het schier eene waereld op zich zelve uit, en wordt ook in vele opzichten als de nieuwe waereld overgesteld tegen *Europa*, *Asia* en *Africa*, welken zinds de oude uitmaaken.

Men meent echter dat de *Pheniciërs* en *Carthagers* bekend zijn geweest met deszelfs kusten, als zijnde eenmaal door storm
aan

(1) ROBERTSON *Geschiedenis van America*.
Boek II.

aan dezelve gedreeven, doch dat de wanguunstige handel dier volkeren een geheim gemaakt heeft van hunne scheepvaart derwaards. Aldus vat men het verhaal op van DIODORUS SICULUS (1), terwijl men in de *Atlantis* van PLATO, waarover de *Ægyptische* Priesters SOLON zouden hebben onderhouden (2), *America* bedoeld acht, en in een treurspel van SENECA de voorspelling der wederontdekking van hetzelfde gevonden heeft (3).

Twee Schier-eilanden, door de landengte van *Panama* verbonden, maaken dit werelddeel uit en onderscheiden het in *Noord-* en *Zuid-America*, beiden reeds lang, en onlangs voornaamlijk aan de Noordwest-kust, genoegzaam bekend in derzelver omtrek en de aan zee gelegene landen en volkeren, maar nog steeds de voorwerpen van onderzoek der Reizigers voor de binnenlanden en derzelver bewooners, van wier beschrijving CARVER, HEARNE, MACKENZIE en anderen voor het *Noorden* onlangs de uitstekend-

(1) DIOD. SICUL. *Biblioth. Hist.* L. V. c. 20.

(2) PLATO *in TIM.*

(3) SENECA *in MEDEA.* Act. II. vs. 375. seq.

kendste diensten hebben gedaan , terwijl HUMBOLDT ons zijne alles overtreffende berichten voor de Zuider-binnenlanden eerlang doet te gemoet zien.

De eerste bevolking van *America* , door zommigen reeds voor , door anderen even na , door eenigen veel later dan de zondvloed gesteld (1) , blijve een geschiedkundig raadzels : de mogelijkheid der bevolking uit *Europa* en *Asia* is door de jongste ontdekkingen der Zeevaart voor het oog van eenen ieder op de kaart der waereld blijkbaar gemaakt , schoon het noordlijke van deze aangrenzing nog veele moeilijkheden overlaat voor de overkomst van verscheidene dieren-soorten uit de verzengde luchtstreek , met wier oplossing zich de beschrijver van de geschiedenis der aarde en haarer bevolking mag inlaten , maar die niet tot de zaak kan behooren van hun , die den Mensch zelven slechts willen voorstellen , zoo als hij thands op de bekende waereld voorkomt. Als

ZOO-

(1) *Critical Disfertations on the land, the animals and inhabitants of Mexico* by FRANC. SAVER. CLAVIGERO, *to the History of Mexico* Lond. 1787. Vol. II.

zoodanigen zijn ons ook geenzins aangelegen de zoogenoemde wijsgecrige onderzoekingen van PAAUW over dit waereld-deel, in het welk hij eene volslagen verbassterde Natuur heeft willen vertoonen voor planten, dieren en menschen (1), noch ook de wederleggende brieven van CARLI, die zich beijverd heeft, om de nieuwe waereld te vermaagschappen en gelijk te stellen niet slechts met de oude, maar zelfs de wijsheid en moed haarer inwoners te verheffen boven de meest geëerbiedigde mannen der welbekende oudheid (2). De jongste Reizigers zullen ons veiliglijk geleiden op den weg dier waarheid, welke wij alhier behoeven, zonder ons zelfs naar de uitersten der vooringenomenheid te laten omzien, tuschen welken wij niet eens behoeven door te gaan.

Van de vier soorten van menschen, in welken men de bevolking van geheel *America* onderscheidt, zijnde de eigenlijke inboor-

(1) *Recherches Philosophiques sur les Americains* par M. PAUW.

(2) *Lettres Americaines* par J. R. CARLI. Boston 1788. II. Tom.

boorlingen, de *Europeërs*, die 'er zich hebben nedergezet, de *Mestifen* of *Creolen* uit *Europeërs* en Inboorlingen geteeld, en de *Negers*, die 'er uit *Africa* als slaaven zijn ingevoerd, hebben wij ons eeniglijk te bepaalen tot de eerste, maar moeten wij ons tevens beklagen, dat de meeste Reizigers, hoe naauwkeurig ook in hunne beschrijvingen, minder gezorgd hebben voor uitvoerige afbeeldingen. Volstandig bij onzen eens genomen tred, willen wij niet anders mededeelen, dan het geen wij daadlijk zoo wel afgebeeld als beschreeven vinden bij de geloofwaardigsten hunner, of uit derzelver naauwkeurige berichten in staat zijn, zelve oordeelkundig op te maaken.

Wijdverschillende moeten voorzeker de bewooners zijn van een waerelddeel, het welk de gansche verzengde en gemaatigde luchtstreeken doorloopt en ten noorden tot in de bevroozene voerdgaat, terwijl het dezelve ten zuiden nabijkomt; wijdverschillende tevens de bewooners der kusten en der binnenlanden van een waerelddeel, het welk in het Noorder- en Zuider-deel op zommige plaatzen een derde gedeelte van het halfrond der aarde in lengte beslaat:

min verschillende zijn zij echter dan de bewooners der oude waereld onderling, wijl de *Stille* en de *Atlantische Zeeën* 'er de luchtstreek onder den Evennachtslijn verkoelen, die in *Africa* den *Neger* blaakt en hem het hoofdhaar tot wol verzengt. De kustbewooners en de binnenlanders, de noordlijkste en zuidlijkste zoo wel, als de meer naderende bewooners der beide gewesten, behooren alzoo de voorwerpen onzer beschouwing te zijn, welke zich het eerst naar het *Noorder-gedeelte* wende.

NOR-

NORTONS-BAAI.

Hoe weinig het ook zij, het geen ons de Reisbeschrijving heeft vermeld van den uithoek, met welken de Noordwestkust van *America* zich uitstrekt naar den Noordoostkust van *Asia*, dit weinige echter mogen wij niet voorbijgaan, daar het zelve ons bekend maakt met de noordlijkste kustbewoners van dit waerelddeel aan deze zijde, wier uiterlijk voorkomen ons op eene zoo hooge noordlijke breedte niet kan onverschillig zijn.

In herfstmaand van den jaare 1778 deed COOK deze kust aan, welke hem niet weinig verraschte, daar hij zich tusfchen twee eilanden meende te bevinden, die weldra bleeken de hoofden te zijn van eene baai, welke hij naar den Heer FLETCHER NORTON,

44 NORTONS-BAAI.

TON, naderhand *Lord GRANTLEY, Nortons-kanaal* noemde (1).

Deze baai strekt zich noordwaards uit van $64^{\circ} 31'$ tot $64^{\circ} 55'$, maar is, bij gebrek aan eenige haven, niet uitlokkende voor de zeevaart (2), schoon op zommige plaatsen rijklijk van zoet water voorzien (3).

Op zekeren afstand uit zee gezien leverde dit land, het welk met hout rijklijk bewasfen scheen, een aangenaam tooneel op voor den Reiziger, wiens oog zinds langen tijd alleen lucht en zee had onderfcheiden (4): van naderbij beschouwd, bevond men zich bedrogen door eenen rijkzenden grond met heide en kreupelhout begroeid. Agter denzelven strekt zich echter de grond weder uit in uitgestrekte vlakten, met rivieren doorsneden, met beter hout beplant, en begrensd door bergen met zachte hellingen en van eene middelmaatige hoogte (5).

Op

- (1) *COOK'S Reise* D. XI. bl. 308, 323.
- (2) *COOK* D. XI. bl. 323.
- (3) *COOK* D. XI. bl. 310.
- (4) *COOK* D. XI. bl. 308.
- (5) *COOK* D. XI. bl. 322.

NORTONS-BAAI. 45

Op zommige plaatsen groeit zeer goed gras en naauwlijks vindt men eenig onbewasfen plekken gronds. Inzonderheid is 'er eene menigte van veelerlei bezieën. Wilde aal-bezieën, vosfen-bezieën, patrijzen-bezieën en heide-bezieën waren allen volkomen rijp, toen COOK 'er zich bevond, wanneer 'er echter niet eene plant meer bloeide (1).

Berken, willigen en elzen, niet dikker dan bezemrijs en niet hooger dan kreupelhout, maakten het moeilijk, dieper landwaards in te gaan, waar men dennenboomen vond, wier zwaarsten echter niet meer dan zes of agt duimen middellijns hadden, doch welken men zich verbeeldde, dat meer binnenwaards zwaarer zouden bevonden worden (2). Veelvuldig drijfhout en wel enkel dennenhout, meestal eens zoo zwaar dan op het land, scheen ter vergoeding van dit houtgebrek door de Natuur geschikt (3).

Op veele plaatsen vond men door den vorst

(1) COOK D. XI. bl. 313, 321.

(2) COOK D. XI. bl. 314, 322.

(3) COOK D. XI. bl. 312.

vorst den traagen grond alreeds geslooten (1). Het spoor van vossen en rendieren langs het strand en de kleeding der inwooners van derzelver huid deed de menigte van deze dieren binnenslands vermoeden. Zeer veele ganzen en trapganzen zag men daadlijk, maar veel te schuw, om ze onder het schot te krijgen. Ook snippen en tweeërleijze patrijzen vielen 'er in het oog. Het krioelen der muskiten overal, waar slechts eenig hout was, benam nogthands den lust, om op dezelve jagt te maaken (2).

Te rijkelijker en gereeder moet deze kust daar tegen zijn met haaren visch, daar de zalm, zalm-forellen en harders 'er den Reizigers bij honderde ponden door de inwoonders werden aangebragt (3).

Deze menschen, wier leeven onder eenen zoo ongunstigen hemel en op zoo stiefmoederlijken grond onze deelneming wekt, vertoonden zich aan de Reizigers in meer dan een gunstig licht. Hunne lengte mag
mid-

(1) COOK D. XI. bl. 321.

(2) COOK D. XI. bl. 321.

(3) COOK D. XI. bl. 314, 316.

middelmatig heeten, daar zij, aan eenen perzoon naauwkeurig uitgemeten, vijf voeten en twee duimen haalde. Zij zijn welgemaakt van lijf en leden, maar niet rijzig van gestalte. Het gelaat is bol en rond, vooral bij de vrouwen. De huid heeft eene ligte koperkleur. Het haar is zwart en wordt bij de mans kort, bij de vrouwen een weinig langer gedragen. Beiden de geslachten hebben zwarte tanden, die het voorkomen hebben, als of zij tot het tandvleesch toe zijn afgevijld (1).

De zucht tot opschik heerscht ook hier met strenge wetten. De mans, die hunnen schraalen baard laten groeijen, doorbooren zich den onderlip met twee gaten, om 'er vercierzelen door te dragen, met welken zij zich echter niet dagelijks schijnen te tooijen (2). De vrouwen daartegen beprikkelen 'er zich van den onderlip tot aan de kin (3).

Hunne kleeding bestaat in een ruim en los wambuis met mouwen en met een groote
ka-

(1) COOK D. XI. bl. 316.

(2) COOK D. XI. bl. 314, 316, 320.

(3) COOK D. XI. bl. 316.

48 NORTONS-B A A I.

kaproen van agteren en in wijde laerzen, die tot ver boven de knie reiken. Beiden deze klederstukken, waar van zich mans en vrouwen bedienen, zijn gemaakt van de vellen der rendieren (1).

Uit deze dragt mag men veilig besluiten, dat zij hun voedsel zoo wel vinden in het dierenrijk, als in het plantenrijk en in de vischerij. De laatste echter moet geacht worden hun voornaamste onderhoud te zijn, daar zij alleen met derzelver vangst de Reizigers voorkwamen. De schuwheid der ganzen mag ook voor een blijk gehouden worden, dat de inwoners op dezelve jagt maaken.

Men is wel doorgedrongen tot in hunne woningen, maar niet tot de bijzonderheden van hun huislijk leeven, welks eenvoudigheid, armoede en onbeschaafdheid op te maaken was uit het bloote aanzien hunner verblijven. Dezelve stonden digt aan strand en bestonden enkeld uit een schuinsch dak, zonder zijde-muuren, van blokken houts gemaakt en met gras en aarde bedekt. De vloer was almede met blokken belegd.

Aan

(1) COOK D. XI. bl. 320, 316.

Aan een der einden van het afdak is de ingang, een weinig binnenwaards de haard en digt daarbij een kleen gat tot het uittrekken van den rook (1).

De vrolijkheid en het vermaak zijn geenzins vreemdelingen onder dit armoedige afdak. Men weet 'er van een eenpaarig gezang, waartoe men zich in twee rijen nederzet, terwijl zekere soort van trommel door eenen van het gezelschap wordt geslagen. De *Pantomime* zelve schijnt zich met dit *vocaal- en instrumentaal-concert* te vereenigen, wanneer men op eenen anderen let, die onder dit gezang duizenderleije koddige bewegingen met zijne handen en zijn lichaam maakt, en op de gebaarden der zangers zelve, waarmede zij hunne woorden begeleiden (2).

Behalven de *Cano*, voor een enkeld man geschikt, hebben zij ook booten, waarin verscheidene menschen tevens kunnen varen, en waarin zich zoo wel vrouwen, als mans, begeven (3).

Bij

(1) COOK D. XI. bl. 320.

(2) COOK D. XI. bl. 320.

(3) COOK D. XI. bl. 311, 315.

Bij beiden vond cook eenen minzaam en eerlijken handel. Een weinig glazen koraalen was genoeg, om de inwoners van de vriendschap der Reizigers te verzekeren, en een enkeld teeken, van wel eenige spijs te begeeren, was overvloedig, om hun naar land te doen wederkeeren en van den eersten man, dien zij met visch ontmoeteden, denzelven over te nemen en aan de vreemdelingen aan te bieden. Na deze eerste wederzijdsche vriendschap opende zich terstond een geregelde ruilhandel, over welchen men zich wederzijds voldaan hield, daar men gedroogde en versche visch in zeer groote menigte ontving voor allerleijschitterende beuzelingen, bij welchen de inwoners echter gaarne mesfen gevoegd zagen, daar zij zeer wel het nuttige ijzer wisten te verkiezen boven de ijdele cieraaden voor hunnen kinderlijken tooi. Ook de tabak was hun aangenaam (1).

In den ganschen handel, niet slechts aan boord van het *Europeesche* schip, maar zelfs op hunnen eigen bodem, betoonden zij de strengste eerlijkheid zoo wel, als de in-

(1) Cook D. XI. bl. 311, 314, 315, 319.

innemendste beleefdheid. Men waagde niets, met dieper landwaards in te gaan, wyl men overal, waar men inboorlingen aantrof, vriendelijkheid ontmoetede bij de beide kunnen (1); noch met eenen koop te sluiten, die naderhand moest worden afgeleverd, schoon met denzelven den verkooper zijn gansche voorraad was afgekocht (2).

De onderlinge verkeering dezer menschen is vreedzaam, en, uit één voorbeeld te beoordeelen, schijnt tevens de huislijke betrekking van echtgenooten, ouders en kinderen teder geacht te mogen worden. De moeder draagt haar kleene kind in de kaproen van haar wambuis op den rug, terwijl zij haare bezigheden verricht: de vader zorgt voor de behoeften, waartoe de opgeschoten knaap ook zijnen arbeid leent (3). De tederheid eener vrouwe voor haaren blinden man, haare zorg, dat hij niet viel, haar medelijden, als hij struikelde, de aandoening, waarmede zij pooging deed, om
zijn

(1) COOK D. XI. bl. 321.

(2) COOK D. XI. bl. 316.

(3) ST. SAUVEUR.

zijn ongeluk te beduiden aan *Kaptein KING*; en de zorg, welke zij boven dien droeg voor den mismaaktsten kreupelen, dien *COOK* betuigde ooit te hebben gezien, zijn zoo veele teekenen van goedhartigheid, die deze nog weinig bekende menschen belangrijk maaken (1).

Hunne dankbaarheid eindelijk is niet min opmerklijk, dan de zonderlinge wijze, waarop zij dezelve uiten. *COOK* gaf aan een klein meisje van dat zelfde gezin, het welk zoo ongelukkig was door de blindheid van den man, en de kreupelheid, mischien, van den grootvader, eenige glazen koraalen. Over dit geschenk barstede de moeder in traanen uit, daarna de vader en toen de kreupele, waarna het kind zelf door luid gehuil in deze dankbaare vreugdetraanen deelde (2).

Meer is ons niet voorgekomen van deze kustbewoners. *SAUVEUR* voegt 'er bij: „ dat hun godsdienst dezelfde is, als die der Zuidzee-volkeren; en dat zij gelooven, dat hunne vrienden na hunnen dood

de

(1) *COOK* D. XI. bl. 314, 315.

(2) *COOK* D. XI. bl. 315.

NORTONS-BAAI. 53

de Zon moeten bidden, om hunne lijken tot een nieuw leeven te verwarmen (1)."

De afbeelding van deze menschen en van den grond, welken zij bewoonen, is gevolgd naar de plaat, welke daar van bij COOK wordt gevonden (2).

(1) ST. SAUVEUR.

(2) COOK D. XI. bl. 320. pl. CXI.*

PRINS WILLEMS BAAI.

In Bloemaand van 1778 deed COOK deze plaats aan, en hield zich verzekerd, dat derzelver bewooners nimmer te vooren *Europeërs* hadden gezien, schoon zij *Europeesche* waaren in handen hadden, welken hun alzoo door middel der binnenlandfche volkeren moeten toegevoerd zijn van de Noord-oost-kust, alwaar de *Engelfchen* aan de *Hudfons-baai* hunne Factorijen hebben (1). PORTLOCK bezocht deze baai in Hooimaand van 1787 en bevestigde de berichten, door COOK gegeven van derzelver bewooners (2), wel-

(1) COOK *Reize* D. XI. bl. 147, 168.

(2) PORTLOCK en DIXON *Reis naar de Noord-west-kust van America*, bl. 104.

PRINS WILLEMS BAAI. 55

welken VAN COUVER nog vermeederde door de beschrijving der Reize, welke hij 'er in Bloemaand van 1794 gedaan had (1).

De nadering dezer baai vordert de uiterste omzichtigheid in den zeeman, wjl zij, ondanks alle haare armen, naauwlijks eene goede haven verschaft, uit hoofde der rotzen en ondiepten in tegenoverstelling van de ontzettende diepte bij haare inkomst en in derzelver nabijheid (2). De naauwkeurige kaart van COOK wijst haare ligging aan op 60° 40' Noorderbreedte en op 211° Oostlijke Lengte (3).

De luchtstreek werd door de drie Reizigers, schoon 'er in den zomer vertoevende, zeer nevelachtig en onstuimig bevonden. In het midden van Zomermaand wordt 'er de sneeuw eerst geheel ontdooit, waartoe aanhoudende regenbuijen moeten medewerken, schoon het weder reeds veel vroeger dikwijls schoon en aangenaam is, en de plan-

(1) VAN COUVER *Voyage autour du monde*, T. III. p. 159.

(2) VAN COUVER T. III. p. 207.

(3) COOK D. XI. Kaart XXXVIII.*

56 PRINS WILLEMS BAAL.

planten en kruiden terstond uitspruiten, nadat de grond van sneeuw ontbloom is (1).

Aan de kust is het land laag, gedeeltelijk kaal, gedeeltelijk met hout bezet. Wel drie voeten dik bedekt de sneeuw den kaalen grond. In de boschen ligt zij minder zwaar: doch de toppen der verst gelegene bergen of rotzen schijnen onder eene ondoobaare sneeuw begraven (2). De nader gelegene heuvelen en bergen verwekken, al vroeger ontdood zijnde, een zeer misleidend gezicht. Zij zelven zoo wel, als de vlakten, verraschen het oog met een aangenaam groen, het welk, van naderbij gezien, veroorzaakt wordt door veelvuldige moerasen van den oneffen grond, die slechts eenige grove moschplanten, kort gras en overblijfsels van heesters voortbrengt, maar op veele plaatzen overdekt is met halfverrotte gewassen, die zelfs in de helling der heuvelen het water staande houden, en alzoo, onder het misleidend voorkomen

(1) COOK D. XI. bl. 133. PORTL. bl. 107.
VAN COUV. T. III. p. 170.

(2) COOK D. XI. bl. 140, 141.

men van een welig groen, doorgaande moerasfen verbergen, waarin men ter helft van het been toe wegzinkt. De grond der bosschen is even eens gesteld, terwijl voorts scherpe rotzen op zommige plaatsen doorsteken, en de eigenlijke aarde slechts eene dunne overdekking is van eenen steenachtigen grond (1).

Het ontbreekt deze kust niet aan water, daar een nabij gelegen beekjen genoegzaam was, om de vaten der Reizigers te vullen (2).

Het veelvuldige gebruik van koper, en de overvloed, waarin het aangeboden werd, deden het zelve houden voor eene grondeigene ertsstof, gelijk het die is van verscheidene strecken in het *noorden van America* (3).

De gewasfen zijn niet veelvuldig op dezen barren grond. Dennen-boomen groeijen 'er zwaar genoeg; het elzenhout en de hazelaar blijven 'er zeer dun; de pijnboom van *Canada* gaat 'er beter op. Blaauwbesfen, aardbezieën, flamboozen, roode en

zwart-

(1) VAN COUVER T. III. p. 208.

(2) COOK D. XI. bl. 140.

(3) COOK D. XI. bl. 167, 169. HEARNE *Relae*, D. I. bl. 201.

58 PRINS WILLEMS BAAI.

zwarte aalbesfen en vlierbesfen zijn de vruchten. Waterkers, wilde sellerij, patig, taskruid, dulle kervel en wilde erwten en wilde uijen zijn de groenten, dien men 'er herkend heeft. In Hooimaand echter zag PORTLOCK nog geene der vruchten rijp (1).

De kennis der viervoetige dieren is eeniglijk verkreegen uit de vellen, dien de inwooners dragen of veilen. Zij zijn die van robben, vosfen, losfen, boschmarters, harmelijnen, *raakoons*, zeeötters, witte beeren, wolfsbeeren. Ook meende men, het vel van den zeebeer te herkennen, en zag men een ontzettend aantal van vellen van een kleen en fraai dier, tusfchen de muis en den eekhoorn eene middenfoort uitmaakende, en de *sifel* of *sußik* genoemd (2).

De witkoppige arend, de waterraaf, de lijsvogel en het bloemzuigertjen of de *Co-libri*, de ganzen, kleene eenden, zwarte zee-eksters met roode snavels, berkhoenders, snippen en plevieren maaken de voornaamste gevederde bevolking uit van deze baai (3).

Aan

(1) COOK D. XI. bl. 167. PORTL. bl. 107.

(2) COOK D. XI. bl. 162—164.

(3) COOK D. XI. bl. 164—166.

PRINS WILLEMS BAAL. 59

Aan visch heeft dezelve eene onverwachte schraalheid. Men zag zich niet veel anders dan heilbot aangeboden. De klippen zelve waren schier geheel zonder schaaldieren, uitgezonderd eene roode krab met zeer groote doornen (1).

Maar weinige menschen gaan hier de middelmaatige grootte te boven, veele blijven 'er beneden, en mag alzoo dit volk kort van gestalte worden genoemd. Hetzelve is echter vierkant en in een gedrongen, breed van schouderen en van borst, dik en kort van hals, en over het geheel groot van hoofd, breed en plat van aangezicht (2).

Hunne huid heeft eene bruinachtige of zwartachtige tint: echter is dezelve blanker, dan van de zuidlijker *Indianen*. Der vrouwen en der kinderen kleur wordt zelfs wit genoemd, ook heeft men vrouwen gezien met bloozende wangen (3).

Hun gelaat is bol en rond, het welk hunne oogen kleiner doet voorkomen, dan
zij

(1) COOK D. XI. bl. 166, 167.

(2) COOK D. XI. bl. 148. PORTL. bl. 104.

(3) COOK D. XI. bl. 149. PORTL. bl. 104.

60 PRINS WILLEMS BAAI.

zij wel zijn, en hunne neuzen een weinig doet wegzinken, schoon zij volle ronde punten hebben, die zelfs een weinig omgeboogen zijn (1). Hunne oogen zijn donker maar leevendig, hunne tanden breed, wit en gelijk. Zij hebben zwart, dik, sluik en sterk haar, maar weinig of geen baard, door eigene schuld alleen, wijl zij borstelige knevels houden, en de oude mannen, die 'den baard laten wasfen, groote, dikke, maar recht nederhangende, baarden dragen (2).

Hoe overeenkomstig in nationale gelaatstrekken, is 'er ook bij hun eene aanmerkelijke verscheidenheid van wezens-trekken. Weinigen kunnen gezegd worden schoon van gelaat te zijn: meest allen hebben zij echter een groot deel leevendigheid, goedaardigheid en oprechtheid van gelaat, die den somberen en ingetrokken ernst van sommigen zoo veel te meer doet in het oog vallen. Eenige vrouwen hebben behaaglijke aangezichten en meest allen zijn zij duidlijk genoeg van de mans

te

(1) COOK D. XI. bl. 148. PORTL. bl. 104.

(2) COOK D. XI. bl. 148. PORTL. bl. 104.

PRINS WILLEMS BAAI. 61

te onderscheiden door de tedere trekken van haar gelaat, vooral die van jeugdigen en middelbaaren ouderdom (1).

De volkrijkheid dezer baai schijnt niet zeer groot te zijn. VAN COUVER stelt dezelve op tweehonderd en tagtig menschen; COOK had niet meer dan honderd inwoners aan zijn boord gehad. schoon de vreedzaame handel, bij de volslagene vreemdheid, de *Europeërs* moesten doen denken, dat zich het gantsche volk verzameld had. Andere Reizigers, MEARES vooral, hebben veel hooger opgegeven van de bevolking en daar door de *Russische* overheersching dezer kust verdacht gemaakt van zeer veel bloeds te hebben doen stroomen: maar deze opgave schijnt, met de daad vergroot te zijn geweest, gelijk ook PORTLOCK reeds geschreeven had, dat, naar alle vermoeden, de inwoners, van *Prins Willems baai* af tot *Koning Georges baai* toe, op verre na zoo talrijk niet zouden zijn, als men eerst had gedacht (2).

De

(1) COOK D. XI. bl. 148, 149. PORTL. bl. 106.

(2) VAN COUV. T. III. p. 159, 209, 210. PORTL. bl. 106.

62 PRINS WILLEMS BAAI.

De gezondheid der inwoners schijnt veel te lijden aan uitwendige ongemakken. Veelen zag men met gezwollene beenen en zweeren. Deze kwaalen meende men inzonderheid aan scheurbuik te moeten toeschrijven. Voor de kromme en scheeve beenen van zeer veele mans vond men eene gereede reden in hunne wijze van zitten in de *Canoos* (1).

De gewoone kleeding deezer menschen, welke voor mans, vrouwen en kinders niet verschilt, bestaat in eene soort van digt wambuis, met lange mouwen en een rond gat, om 'er het hoofd door te steken. Deszelfs lengte reikt gemeenlijk tot de enkels: zomtijds komt het niet over de knieën. Deze kleederen zijn gemaakt van de vellen van verschillende dieren, meestal van den zeeötter, graauwen vos, *rakoon* en boschmarter, ook wel van robbevellen, welke allen gemeenlijk met de ruige zijde buitenwaards worden gedragen. Zommigen dragen deze kleeding van vogelvellen, waarop alleen het dons is gebleeven, en welken zij op andere zelfstandigheden vastlijmen.

(1) PORTL. bl. 104, 108.

PRINS WILLEMS BAAI. 63

men. Ook ontmoetede men een of twee wolfe kleederen. De naaden, waarmede de vellen zijn aaneengezet, zijn verciert met kwasten of franjens van dunne riemen van dezelfde vellen gefneeden. Zommige kleederen zijn voorzien van eene kaproen, welke bij slecht weder dient tot dekzel van het hoofd. Voor den regen draagt men een overkleed, zoo kunstiglijk gemaakt van de darmen van groote dieren, dat het zelve de dunheid en doorschijnendheid schier van ons goudvlies heeft. Met dit overkleed gaan zij vooral in zee, wanneer zij het zelve zoo digt sluiten om de handen, om den hals en om den middel, dat zij met het bovenlijf volstrekt ongenaakbaar zijn voor het water, terwijl de *Cano* zelve, hun om den middel vastgemaakt, geheel het onderlijf volkomen waterdigt besluit (1).

Over het algemeen gaan zij met de beenen en voeten bloot. Zomtijds dragen zij eene soort van kouzen of laerzen, van vellen gemaakt, die tot de helft der dijen

rei-

(1) COOK D. XI. bl. 149, 150. PORTL. bl. 105.

64 PRINS WILLEMS BAAT:

reiken. Zorgvuldiger bedekken zij hunne handen met wanten van de vellen van beerenpooten. Het hoofd dekken zij zomtijds met eenen hoed van stroo, in den vorm van een geknotten kegel, fraai geschilderd en met koraalen versierd. Deze hoed is ook wel eens van hout en gelijkt dan meer naar den kop van eene robbe (1).

Niet minder, dan de *Europeërs*, op ijdel en pronk gesteld, maakt de tooi een belangrijk voorwerp hunner opmerkzaamheid uit, en, hoe belagchelijk dezelve aan onzen smaak mag voorkomen, zal echter niemand van onze zorgvuldigste dienaars of dienaarsen der eigenzinnigste *mode* het van deze menschen waanen te winnen in pijnlijke en lastige offers, welken zij voor hunnen smaak gereed hebben.

De mannen dragen het haar om den hals en op het voorhoofd kort afgesneeden: de vrouwen laten het zelve lang groeijen, en binden meestal eenen enkelen lok boven op den kruin op. Sommigen binden het in den nek te zamen vast. Deze eenvoudigheid van kapzel doet zoo veel meer de pracht uit-

(1) COOK D. XI. bl. 150, 151.

uitkomen der oorvercierzelen, waarin zij het van alle volkeren winnen. Elk oor is, bij mans en vrouwen beiden, doorboord of liever doorzeefd met verscheidene gaten, rondom den rand en aan de lel vooral, waaraan zij gansche boschjens glaaze koraalen hangen. Ook het middenshot van den neus wordt bij hun dienstbaar aan de pronk. Dwars door het zelve steekt dikwijls een paar slagpennen van fraai gekleurde kleene vogels, of een ander kunstvercierzel van eene schulpachtige koraalsoort op een stijf gedraaid touw genaaid, door welk cieraad echter alle deftigheid van hun gelaat in onwederhoudbaare belagchelijkheid voor het oog der Reizigers verkeert. Zommigen van beide kunnen voegen hierbij nog een ander cierzel, in eene doorrijging of doorsnijding van den onderlip bestaande, evenwijdig met den mond. Deze pijnlijke kunstbewerking geschiedt reeds in de kindsheid en neemt door zamentrekking van de wond de gedaante aan van eenen tweeden mond, die zoo veel te misleider wordt, daar zij niet zelden de tong door dezen kunstmond uitsteken. Door middel van klein gesneden schulpen of

66 PRINS WILLEMS BAAT.

beenderen regelen zij zelfs eenige tanden in deze opening, die echter, even als de gaten, waarmede bij veelen de onderlip slechts doorreegen is, meer dienen om het koraalcieraad te dragen, dan wel om wezenlijk de vertooning van eenen dubbelen mond te maaken. Door de gaten worden pennen gestoken, vervaardigd van schulpen, wier knoppen van boven al mede eene dubbele rij tanden vertoonen, terwijl zij van onderen van oogen zijn voorzien, om 'er allerlei cieraad aan te hangen (1). Alzoo is de lip, de thron der liefde elders, alhier de zetel van de pronk, die zich zoo volstrekt ter dezer plaatze van het menschelijk gelaat doet gelden, dat men eenmaal eenen man met twee spijkers door zijnen onderlip zag pronken, terwijl een ander zich alle geweld aandeed, om toch eenen koperen knoop op dien zetel van den opschik te doen praalen (2).

Afstekend is al dit veelkleurige versierzel bij de kunstkleur, waarmede de zonderlin-

(1) COOK D. XI. bl. 151—153. PORTEL. bl. 105.

(2) COOK D. XI. bl. 153, 154.

PRINS WILLEMS BAAI. 67

linge smaak voor het schoone alhier een goed gedeelte dekt van het aangezicht. Het gelaat is nu eens gedeeltlijk helder rood, of zwart en zomtijds blaauw of loodkleurig bij de mans beschilderd: de vrouwen, ongaarne toegevende in alles, wat men bevallig acht, voegen bij het zwart, waarmede zij het blanke haarer huid kunstig doen afteken, nog de eigenlijke huidbeprikking, welke aan haare kin het misfelijke voorkomen geeft van eenen baard en op het voorhoofd eene valsche vlecht of kol vertoont (1). Zoo heerscht en speelt de pronkzucht en de valsche smaak in deze onherbergzaame oorden, waar men aan de kinderachtigheid van het verstand dit kinderspel zoo gaarne zou vergunnen, wanneer het zelve maar niet zoo zeer ter ontciering en verminking strekte van het pronkstuk der Natuur, het welk nooit schooner is, dan wanneer het eenvoudig in zijne eigene evenredigheden en bevalligen omtrek voorkomt.

Armringen van schulpkoraalen en oo!
van *Europeesche* koraalen, uit welken zij
de

(1) COOK D. XI. bl. 154.

68 PRINS WILLEMS BAAI.

de ligtblauwe boven alle andere kleuren verkiezen (1), voltooijen den natuurlijken opschik dezer menschen, die echter reeds aanmerkelijk verminderd werd bevonden door VAN COUVER, bij wiens komst zij slechts klederen droegen van vogelhuiden of zeer gemeene vellen, terwijl de *Rusfen* zorgden, dat zij van alle de betere vellen van zeeotters, marters, harmelijnen en andere viervoetige dieren voor hunnen eigen uitvoer meester werden (2).

Gedurende den zomer leiden deze menschen een zwervend leeven. Het dak, waaronder zij als dan bij nacht of kwaad weder schuilen, is of hunne *Cano* of eene loots van opgeslagene paalen met boombast overdekt. Voor den winter zelven zijn hunne wooningen slegt gemaakt en ongerijflijk, zijnde nimmer meer dan van vier tot zes voeten hoog, omtrend tien voeten lang en agt breed, getimmerd van dikke planken, wier reeten met drooge mosch zijn toegestopt. Door de boomen te splijten met houten of steenen wiggen, weten zij zich echter planken

te

(1) COOK D. XI. bl. 153.

(2) VAN COUVER T. III. p. 160.

PRINS WILLEMS BAAL. 69

te vervaardigen van vijftentwintig voeten lang. In deze hutten woonen zij opeengepakt (1), het welk weinig bevorderlijk kan zijn voor de reinheid, die anders bij hunnen opschik en ook op hun lijf voorkomt, voor zoo verre het zelve niet beölied of geschilderd is (2), schoon hunne pelzen vol zijn van ongedierte, over wier overlast zij zich met eigene tanden wreken (3).

Hunne vaartuigen of *Canoos* zijn van tweederleijde soort, de eene groot en open, de andere kleen en bedekt. In eene van de eerste soort telde men eens twintig vrouwen met éenen man, behalven de kinderen. De voorsteven van dit vaartuig had de gedaante van eenen walvischkop; het geraamte bestond uit dunne stukken hout, van buiten met robbevellen of velen van andere dieren overtrokken. De kleene *Canoos* zijn gedeeltlijk voor één, gedeeltlijk voor twee mannen, geschlkt. Zij zijn zeer smal en lang, met robbevel of ook met darmen overtogen, en van boven ge-

(1) PORTL. bl. 108, 109.

(2) COOK D. XI. bl. 160.

(3) PORTL. bl. 105.

70 PRINS WILLEMS BAAL.

geheel bedekt, behalven met een of twee ronde gaten, waarin den man of mannen zich nederzetten op den bodem (1).

Uit hun huisraad heeft men ronde en eironde platte houten schotels gezien, en bolrond geboogene houten doozen met riemen vast gemaakt en met kleine houten pennen aan den bodem gehecht. Men vond ook kleiner houten nappen van sierlijker gedaante, zomtjids van eene hoornachtige zelfstandigheid vervaardigd en alsdan zeer net besneden. Voords hebben zij veelerleije kleine vierkante zakken van darmen en fraaije netjens met zeer kleine roode vaders doorweeven, waarin zij hunne bundels koord, van zeer fijne zenuwen gevlochten, bewaaren, benevens allerlei soort van veelkleurige mandjens, zoo digt gewerkt, dat zommigen waterdigt bevonden zijn, en, behalven eenige houten modellen van hunne *Canoos*, nog eene groote menigte kleine beeldjens van vier of vijf duimen lang. Dezelven zijn van hout of opgestopt, met een stukjen bont bedekt en met stukken van kleine slagpennen versierd,

(1) COOK D. XI, bl. 154, 155.

PRINS WILLEMS BAAL. 71

cierd, ja zelfs met haar, op het hoofd vastgemaakt, zijnde het raadzachtig gebleeven, of dezelve slechts speeigoed zijn voor hunne kinders, dan wel voorwerpen van hunnen eerbied voor Hoogere wezens, of van hun aandenken aan afgestorvene vrienden (1).

Alle deze gewrochten hunner handen hebben eene uitstekende maat van netheid en keurigheid, en dragen bovendien zoo veele blijken van schranderheid en behendigheid, dat hun geest niets schijnt te lijden bij de luchtstreek, die anders alhier het kenmerk der bekrompenheid op het overige gelaat der natuur heeft gedrukt (2).

De verwondering over hunne handwerken neemt toe bij de opmerking der armoedigheid van hun gereedschap, het welk eeniglijk in steenen bijlen en scherpgepunten ijzeren mesfen bestaat, waar van zij de laatste echter in allerlei standen weten te plaatzen, om 'er het veelvuldigst gebruik van te kunnen maaken (3).

Hun

(1) COOK D. XI. bl. 156, 157.

(2) COOK D. XI. bl. 159. VAN COUV. T. III. p. 159.

(3) COOK D. XI. bl. 158.

72 PRINS WILLEMS BAAL.

Hun oorlogstuig bestaat uit spiezen van zestien of agttien voeten lang, met een ijzeren punt, en uit boogen en pijlen en lange mesfen, welken zij allen met ongemeene behendigheid weten te gebruiken (1). Ter verdediging dragen zij, wanneer het op een vechten gaat, eene soort van malieën-kolder, van dunne latten gemaakt, die met zenuwen bij elkander zijn gebonden, het geen denzelven geheel buigzaam houdt, schoon zoo digt, dat 'er geen pijl of werpschicht door kan. Deze kolder dekt alleen het lijf en kan niet onvoegzaam bij een vrouwen keurslijf van vroegeren tijd worden vergeleeken (2).

Hun vischgereedschap zijn angels van hout, met lijnen van eene kleene soort van klipkruid vervaardigd, die lang en sterk genoeg zijn, wanneer zij slechts uit de war en behoorlijk vochtig worden gehouden. Met deze angels en lijnen vangen zij heilbot en kabbeljaauw. Zalm vangen zij agter dammen of met hunne spiezen en den haring met kleene netten. Zeeötters en an-

(1) PORTL. bl. 109.

(2) COOK D. XI. bl. 164.

andere tweeflachtige dieren dooden zij met harpoenen van been gemaakt met twee of meer weerhaaken aan een stok van zes of agt voeten lang, waar aan een vel of groote blaas, wel opgeblazen, is vastgemaakt, om voor een dobber of boei te dienen. Ook gebruiken zij wel schichten van drie of vier voeten lang, welken zij met een houten werktuig, ter lengte van eenen voet, zeer snel weten te werpen (1).

Het voedsel dezer menschen bestaat uit allerlei soorten van visch en vleesch; ook gebruiken zij de groenten, welken het land oplevert, en daarbij den buitensten bast van den pijnboom, die hun een uitstekend middel is tegen het scheurbuik, waaraan zij zoo veel lijden en het welk met den zomer schijnt te verminderen. Zekere soort van varenwortel strekt hun mede tot spijs. Bij gebrek aan zout moet hun de zon behulpzaam zijn tot hunnen wintervoorraad, die meestal uit gedroogden visch bestaat. Den verschen visch eten zij in het gemeen gebraden aan speeten van hout; het vleesch bereiden zij doorgaands in

(1) PORTL. bl. 109.

74 PRINS WILLEMS BAAI.

in mandjens of houten vaten met 'er gloei-
jende steenen op te leggen, tot dat het
zelve gaar genoeg is (1).

Hoe gebrekig hunne kookkunst zij, ech-
ter weten zij zich hunne spijs met verwon-
derlijke vaardigheid toe te bereiden, en hoe
eenvoudig voords hun disch moge wezen,
nogthands houden zij dien geregeld en rein,
zorgende steeds, om al hunne spijs naauw-
keurig schoon te maaken, en dezelve met
kleene mesfen in gemaatigde beetten te snij-
den, alvorens zij 'er hun genoeg van
eten, het geen zij overigens hartlijk ge-
noeg doen. Hun drank schijnt eeniglijk
water te zijn, doch onder de gedaante van
sneeuw, die zij bij ganfche mondvollen
opslokken, en in houten vaten op zee met
zich voeren (2).

Zindelijkheid en netheid, zoo zeldzaam
eigen aan woeste volkeren, zijn bijzondere
eigenschappen van deze kustbewoners. Wij
spraken daar van reeds bij hunne klee-
ding, maar meer valt dit in het oog bij
hun-

(1) PORTL. bl. 108. COOK D. XI. bl. 159.

(2) PORTL. bl. 108. COOK C. XI. bl. 159,
160.

hunne spijsbereiding, bij hun huisraad en bij hunne vaartuigen, waarin men nooit iets ongeregelds of onreins vond (1).

Bij dit welstandige, het welk de beschaaftheid tot den rang der huislijke deugden verheft, voegt de bewooner dezer streken eene algemeene geschiktheid van aard, die den lof der Reizigers heeft weggedragen (2). Een stok van drie voeten lang, met groote vederen of vleugelen van vogelen 'er aangebonden, is het teeken zijner vredelievendheid (3), waarmede hij de vreemdelingen voorkomt, onder wien hij zich daarna begeeft met een vertrouwen op wederkeerige vriendschap, het welk den schijn heeft van stoutheid en vrijpostigheid (4). In den handel is hij voorkomende. Grof ijzer blijft de hoofdzaak, welke hij zoekt, en waarvoor hij zijne ruilgoederen gereedlijk aanbiedt (5).

Hun handel met vreemden, hun gedrag
zelfs

(1) COOK D. XI. bl. 160.

(2) VAN COUVER T. III. p. 160. PORTL. bl. 106.

(3) COOK D. XI. bl. 134.

(4) COOK D. XI. bl. 141.

(5) COOK D. XI. bl. 135. VAN COUV. T. III. p. 159.

zelfs onderling, heeft echter één euvel, vrij algemeen aan alle de kustbewooners dezer strecken eigen, even als aan de meeste eilanders, welken wij reeds beschreeven hebben. Het zelve is dieverij, waarover zich niemand hunner schaamt. Meermaalen zag men, dat zij elkanderen iet ontvreemdden, en, ontdekt wordende, het gestolene weder-gaven met eenen glimlach, als ware 'er niet kwaads bedreeven, zoo dat zelfs de behendige dief onder hun voor een gaauwe gast schein door te gaan, terwijl de broddelaar alleen in eenige verachting was. Men kon 'er echter den dief van beroep gemeenlijk onderkennen aan zijn gansch en al beklad gezicht. De opmerking op deszelfs bonte tronie gaf hem de gelegenheid, om zijnen slag te doen, welken hij ook zeker waarnam, wanneer zijne hand slechts uit den mouw kwam. Het kleed strekte hier reeds ter verberging van het gestolene, terwijl de nauwkeurigste oplettendheid op de handen der kennelijkste dieven niet genoegzaam was, om vrij te komen van hunne handgreepen (1). COOK zag hun eenmaal

eenq

(1) PORTL. bl. 105, 106.

eene sloep van onder het geschut van zijn schip weghaalen, in het aanzien van meer dan honderd mannen aan zijn boord, en besloot daar uit tevens, dat hun toen de aard van het schietgeweer geheel onbekend moet geweest zijn (1).

Behalven deze eigenlijke vlek in hun karakter, is het zelve anders alzins beminlijk voorgekomen. Zij zijn de tederhartigste echtgenooten en vaders, maar tevens naarijverige mans, die den vreemdelingen geene de minste onbescheidene vrijheden jegens hunne vrouwen veroorloven (2).

Van de Godsdienstige begrippen dezer menschen hebben ons de Reizigers als nog onkundig gelaten. De moeilijkheid van derzelver taal, min bij gebrek van duidelijkheid in uitspraak, dan uit hoofde van de gelijkkluidendheid van veelen hunner woorden, of ten minsten van derzelver gebruik in veelerleijen zin, mag daar van de oorzaak heeten. Slechts vijf en vijftig woorden teit men op de beide lijsten, welken COOK en

(1) COOK D. XI. bl. 136, 137, 138.

(2) PORTL. bl. 105.

en PORTLOCK uit hunnen mond hebben aangeteekend (1).

Van derzelver plegtigheden merkte men eeniglijk op, dat de vrouwen rouw dragen over haare bloedverwanten, door zich het haar af te snijden, het welk zij anders gaarne laten groeijen (2).

Eene grafplaats, door VAN COUVER bezocht, gaf hem grond, om te denken, dat 'er de lijken verbrand en derzelver asch en beenderen zorgvuldig vergaderd worden. Onder eenen opgeworpen heuvel vond hij eenen kuil van vijf voeten lang, eenen voet diep en vier voeten breed. Op den grond lag een vloer van kleene planken en omtrend in het midden lagen twee stukken houts van negen duimen dik, omtrend eenen voet van elkanderen af. Tusschen dezelve vond men het overschot liggen van een lijk, het welk zorgvuldig gewikkeld was in de huid van eene zeekoe en te zamen gebonden met riemen van het zelfde leder, bestaande eeniglijk uit asch en verkalkte beenderen. Dit overschot was voords overdekt door eene andere plank, waar-

(1) PORTL. bl. 109. COOK D. XI. bl. 160.

(2) PORTL. bl. 108.

PRINS WILLEMS BAAL 79

waarop steenen en mosch geworpen waren, terwijl eenige roeiriemen den grafheuvel clierden (1).

Weleer schijnen de bewooners dezer kust verdeeld geweest te zijn in stammen, die onderling hunnen krijg voerden, en waarvan de zwakken onderdrukt werden door de sterken (2): thands hebben 'er zich de *Rusfen* gevestigd, zonder dat zich het *Rusfische* Bewind zelf nog zeer schijnt te laten gelegen zijn aan deze vestiging. Omtrend vierhonderd *Rusfen* waren in 1794 verspreid langs deze kust tot aan *Onolaska* toe, die zich met geenen landbouw toegenaamd ophielden, maar eeniglijk toelegden, om zich de pelterijen te doen toevoe- ren door de inwooners, dien zij in hunnen dienst hadden genomen. Zij leefden in de volkomenste vertrouwelijkheid met de inwooners, en scheenen den *weg* gevonden te hebben tot derzelver bestendige genegenheid, na hun eenmaal te hebben vermeesterd.

Het verblijf onder eene zoo barre luchtstreek is den noordlijken *Rusfen* geenzins on-

(1) VAN COUVER T. III. p. 193, 194.

(2) PORTL. bl. 106.

ongewoon; hunne leefwijze zelve nadert eenigzins tot die van deze kustbewoners; zij deelen hun eenige kundigheden mede, die voorzeker geen oogverblindend licht zullen verspreiden, maar zoo veel te wel-daadiger voor dezen eersten staat van beschaaving mogen geacht worden, en zij ontvangen daar voor pelterijen, den inboorlingen weinig waardig, zoo lang 'er overvloed van is, maar belangrijk voor den handel van *Rusland* op de noordlijke deelen van *China* (1).

De afbeelding van deze kustbewoners is getrouw overgenomen naar de voorstelling van den man en vrouw bij cook (2), met zorgvuldige opmerking van alle verdere bijzonderheden, welken de beschrijving wegens landschap, lucht, verblijf en kleding heeft opgegeven. Terwijl de man zijne vrouw en kind, voor den ingang zijner hut of hol gezeten, verlaat, om ter jagt te gaan, schijnt de moeder door het rateltuig, het welk zij in de hand houdt, het knaap-

(1) VAN COUVER T. III. p. 211—214.

(2) COOK D. XI. bl. 148, 149. Pl. CIV** en CV**.

PRINS WILLEMS BAAI. 31

knaapjen te willen afrekken van den vader, op dat het zich niet bedroeve bij deszelfs vertrek. Het geen zij daartoe bezigt, wordt bij COOK een *ratelbal* genoemd, en bestaat uit twee of drie in een gestoken en om eenen asch of spil vastgemaakte hoepels, met gedroogde schulpen behangen; die, geschud zijnde, een zeer luid gedruisch maakt (1). Aan haaren voet staat een houten bak met die kleene beeldjens, waar van het twijfelachtig is gebleeven, of zij ten poppenspel voor kinders, dan ten bijgeloovigen gebruike voor ouders dienen, en die alzoo hier niet onseigen geplaatst werden, het zij dan, om het goed geluk der voorgenomene jagt te bevorderen, het zij, om het kind bezig te houden, wanneer het geratel zou verveelen.

(1) COOK D. XI. bl. 157.

HAVEN DER FRANSCHEN.

In Hooimaand van den jaare 1786 vond LA PEROUSE deze haven aan de Noordwestkust van *America*, welke hij zich verzekerd hield, dat nog door geenen *Euro-peefchen* zeeman was aangedaan, en aan welke hij alzoo de vrijheid nam den naam te geven, dien zij aan het hoofd van deze beschrijving draagt (1). DIXON en PORT-LOCK, die den *Franschen* Zeereiziger telkens voorbij zeilden of volgden, zonder hem ergens aan te treffen, kwamen in Oogstmaand des volgenden jaars eerst in deze zelfde haven, en verbeelden zich, haare eerste ontdekkers te zijn,

(1) *Voyage de LA PEROUSE* T. II. P. 167—169.

HAVEN DER FRANSCHEN. 83

zijn, waarom zij haar den naam van *Portlocks-baai* toevoegden (1). Bij de *Engelsche* Zeereizigers schijnt de laatste naam in gebruik te blijven (2): op de *Fransche* waereldkaart van BRION (3) hebben wij den eersten ontmoet, en daar de dagteekening der wederzijdsche Reizigers volkomen beslisschend is voor de vroegere ontdekking van LA PEROUSE (4), hebben wij gemeend, van die beide naamen het bovenstaand opschrift te moeten kiezen.

De ligging van deze baai of haven is op $58^{\circ} 37'$ Noorderbreedte en op $139^{\circ} 50'$ Westerlengte, zijnde omtrend honderd mijlen van *Prins Willems baai* en tweehonderd en tagtig mijlen van *Nootka* verwijderd (5).

De baai zelf is eene der zeldzaamste gele-

(1) *Reis naar de Noordwestkust van America*, door PORTLOCK en DIXON, bl. 135.

(2) VAN COUVER *Voyage autour du monde*, T. III. p. 283.

(3) Bij J. ALLART vertaald uitgegeven in 1802.

(4) LA PEROUSE T. III. p. 168. *Note du redact.*

(5) LA PEROUSE T. II. p. 167. Bij PORTLOCK bl. 135. en VAN COUV. T. III. p. 283. wordt de Breedte op $57^{\circ} 44'$ gesteld.

84 HAVEN DER FRANSCHEN.

legenheden van den aardbol. Om 'er een denkbeeld van te vormen, stelle men zich eene waterkom voor van onpeilbare diepte in het midden, door spitze bergen omringd van ontzettende hoogte, met sneeuw bedekt en zonder eenig kruid of loof. Dit diepe water heeft eene stilte, welke zich door den adem des winds niet laat ontrusten, maar eeniglijk beroerd wordt door den val van ontzaglijke ijsklompen, die dikwijls van vijf verschillende ijsbergen nederstorten met een geraas, het welk veelvuldige maalen wordt wedergekaatst door het omringend gebergte. De lucht zelf is 'er zelden in hevige beweging en de stilte is 'er doorgaands zoo groot en diep, dat de stem van eenen mensch een half uur ver gehoord wordt, even als het geschreeuw van eenige zeevogels, die haare eijers leggen in de spleeten der rotzen. Men hield en onderzocht deze baai als den boezem van groote rivieren, door welken men van deze zijde gemakkelijk zou kunnen doordringen tot in de binnenlanden van *America*: maar men vond zich bedrogen door eene hersenschim, en de gansche kust langs de baai rondvarende, had men in weinige uren

reeds

HAVEN DER FRANSCHEN. 85

reeds dezen geheelen togt door het binnenland van *America* volbragt (1).

De luchtstreek dezer baai is veel zachter, dan die van *Hudsons-baai* op gelijke breedte aan de *Noordoostkust* (2), en agter den sneeuw- en ijs-gordel, die haar omgeeft, rijzen langere bergen van den tweeden rang, agt of negenhonderd *toisen* hoog, bedekt met pijnboomen en als met een groen kleed omhangen, slechts hier en daar met eenige sneeuw op den kruin. Men vond deze bergen niet wel beklimbaar tot op den top, ook had men geene gelegenheid, om door te dringen tot derzelver ingewanden, maar men merkte uit het geen men in de valleijen vond, dat men 'er veilig naar oker, koperachtigen bergsteen, breekbaaren, maar zeer grooten en doorschijnende granaatsteen, krijstallen, granit, kwarts en andere delfstoffen zou kunnen zoeken, en zelfs hier en daar ijzer- en koperertz zou moeten vinden, schoon men noch het eene noch andere bij de inwoon-
ners

(1) LA PEROUSE T. II. p. 180, 181.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 210.

86 HAVEN DER FRANSCHEN.

ners bespeurde (1). Tusschen de rotzen vond men verscheide versteeningen en wel op ontzaglijke hoogten boven de oppervlakte der zee, waaronder men ook schulpen zag, wier wedergade men vruchteloos zocht aan het strand (2).

De gewassen op dezen bodem overtreffen de verwachting van deszelfs noordlijke ligging. De pijnboomen zijn 'er van eene verbaazende zwaarte. De dennen heeft men 'er gemeten van vijf voeten middellijns en meer dan honderd en veertig voeten hoogte (3). Het gansche plantenrijk is 'er ook in volle kracht gedurende drie of vier maanden van het jaar. Sellerij, zuuring, boonen, duizendblad en cichorij, angelieren, gouden knoopjens en violieren, herkende men terstond onder de groenten en onder de bloemen, terwijl men zich genoodigd vond op een menigte van aalbesfen, flamboozer en aardbeziën, in het wild groeiende onder onmetelijke bosschen van

(1) LA PEROUSE T. II. p. 215.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 213.

(3) LA PEROUSE T. II. p. 204. PORTL.
bl. 140.

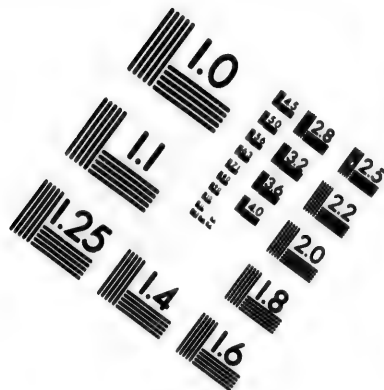
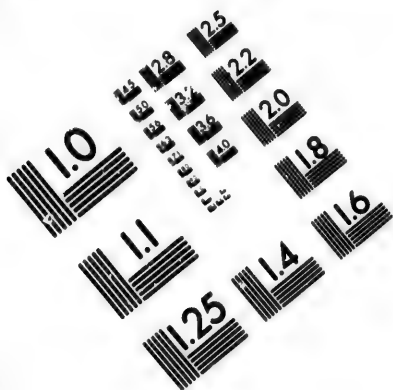
E N.

rotzen
en wel
opper-
t schul-
vrucht-

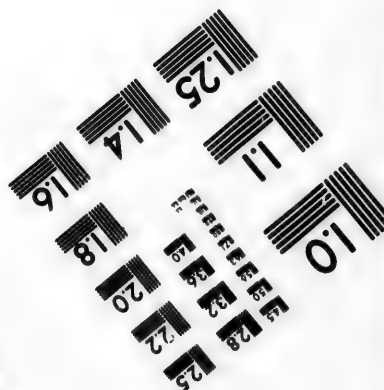
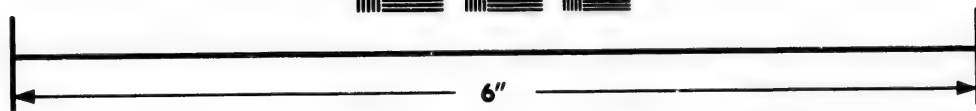
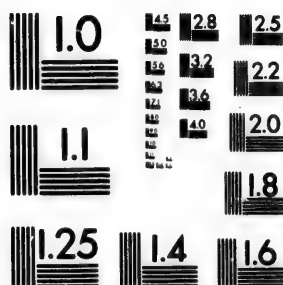
overtref-
oordlijke
van eene
eest men
ddellijns
voeten
ijk is 'er
drie of
rij, zuu-
rij, an-
iolieren,
groenten
nen zich
van aal-
, in het
bosfchen
van

PORTL,

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

Photographic Sciences Corporation

**23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503**

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1984

HAVEN DER FRANSCHEN. 87

van onderscheidene populieren, wilgen en andere boomen, allen aan *Europa* gemeenzaam, tusfchen welken de pijnboomen uitfteken, die masten kunnen leveren voor de grootste fchepen (1).

Van het dierenrijk heeft men de huiden herkend van den eland, den beer, de vos, de los, den marter, het harmelijn en eekhoorntjen, den bever, het mormeldier, den zeeötter en de zeehoe, terwijl men 'er den hond als den huisvriend der menfchen heeft aangetroffen (2).

De meerlen en nachtegaalen zijn 'er verruklijk in het digtbewasfen loof. De arend met witten kop en de kraai van de grootste foort doorklieven 'er de lucht. De zwaluw nestelt 'er tegen de rotzen. De cormorans, eenden en duikers bevolken 'er de oppervlakte des waters (3).

De kleene rivieren, die zich ontlasten in deze baai, zijn vol van forellen en zalmen, terwijl het de baai zelve zoo weinig aan visch ontbreekt, dat de zegen vijfen-

twin-

(1) LA PEROUSE T. II. p. 210, 211.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 122, 176, 177.
213.

(3) LA PEROUSE T. II. p. 214.

88 HAVEN DER FRANSCHEN.

twintig mannen zou gevorderd hebben om op de wal te worden getrokken; ook heeft de gansche kust een menigte van mosfelbanken (1).

Geene kwaadaardige insecten, venijnige slangen (2), of vergiftig kruid, behalven de dulle kervel alleen (3), maaken het verblijf lastig of gevaarlijk ter dezer plaatze, welke LA PEROUSE in schilderachtigheid en grootschheid heeft durven vergelijken met de *Alpen* en *Pyreneën* van *Europa* (4).

De menschen, die deze kust bewoonen, welke dan toch, even als de *Alpen* en *Pyreneën*, schriklijk schoon mag heeten, beandoordden in het oog van LA PEROUSE alzins aan het woeste des verblijfs, het welk hun de Natuur aanwees (5). Vijf voeten en drie duimen bevat echter derzelver gemiddelde lengte (6), die alzoo middenmaatig is en daarom weinig verschil-

(1) LA PEROUSE T. II. p. 212, 213.

(2) ROLLIN chez LA PEROUSE T. II. p. 56.

(3) LA PEROUSE T. II. p. 211.

(4) LA PEROUSE T. II. p. 214.

(5) LA PEROUSE T. II. p. 215, 216.

(6) ROLLIN chez LA PEROUSE . p. 76.

HAVEN DER FRANSCHEN. 89

schillende voorkwam van de *Europeesche* in het algemeen (1). Wat hun eigenlijk gestel van ligchaam aangaat, werden zij zoo zwak bevonden, dat de ligste *Fransche* matroos den sterksten hunner met weinig moeite zou op den grond geworpen hebben. Veelen hunner hadden gezwollene beenen, het welk aan scheurbuik deed denken, schoon het tandvleesch gaaf bevonden werd. Ook scheenen zij over het geheel geenen hoogen ouderdom te bereiken, het welk mischien mogt worden toegeschreeven aan het geringe ontzag voor dien leeftijd, die zich bij de vrouwen zoo wel, als bij de mans, met denzelfden arbeid der jeugdige jaaren bezwaard zag, wyl men toch eene vrouw ontmoetede, die wel tagtig jaaren scheen bereikt te hebben (2).

Bij veelen was het gelaat niet weinig geschonden door de kinderziekte, die aan deze kust, eenige jaaren voor de komst van PORTLOCK, moet geheerscht hebben

en

(1) LA PEROUSE T. II. p. 229. PORTL. bl. 139.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 230. PORTL. bl. 122.

90 HAVEN DER FRANSCHEN.

en wel aan de westzijde van deze baai. Een der oudste mannen, dien hij 'er ontmoetede, en een meisje van veertien of vijftien jaaren, welk deze bij zich had, waren zeer zwaar geschonden. De oude man gaf zich veel moeite, om de smarten uitgedrukken, dien hem de ziekte had doen lijden. Hij gaf ook te kennen, dat veelen zijner landgenooten door dezelve waren weggesleept, en dat hij zelf tien kinders daaraan had verlooren. Daar men nu aan geen der kinders beneden de tien of twaalf jaaren eenig spoor van pokken bespeurde, en daar men weet dat de *Spanjaarden* in den jaare 1775 tot op drieëndertig mijlen ten westen van deze baai de kust hebben aangedaan, wordt het hoogstwaarschijnlijk, dat zij deze schriklijke ziekte aan de kust aldaar zullen hebben overgebracht, van waar zij snel genoeg kan verspreid zijn tot de westzijde dezer haven. Alleen is het bevreemdend, dat LA PEROUSE deze bijzonderheid niet heeft opgemerkt. Maar hij hield zich eigenlijk op aan den anderen hoek dezer baai, en beschreef deszelfs bewooners, wier mindere gemeenzaamheid met de anderen hun schijnt bevrijd te hebben

HAVEN DER FRANSCHEN. 91

ben voor deze besmetting (1). Daar de *Spanjaarden* in deze strecken midden in den zomer waren en de leefwijze der inwooners zeer onrein en hun verblijf oopengepakt bij elkanderen is, was het in PORTLOCK's oogen schier een wonder, dat een enkele besmette deze ziekte was doorgekommen. Een strenge winter, gischt hij, maakte mischien een spoedig einde aan de besmetting en bewaarde alzoo deze kust voor eene gansche ontvolking, van welk gevaar haare daadlijke dunne bevolking scheen te getuigen, wijl anders het tiental kinders, het welk één man verlooren had, een opmerkelijk bewijs mogt geacht worden voor de vruchtbaarheid dezer menschen (2).

Hunne huid is zeer bruin van kleur en wel olijfkleurig, het welk echter meer mag worden toegeschreeven aan hunne geduurige verkeerung in de opene lucht en aan de onreinheid hunner wooningen, dan aan eene aangeboorene donkerheid, wijl hunne kinders zoo blank zijn in derzelver vroegsten

(1) PORTL. bl. 122, 125. LA PEROUSE T. II. p. 167.

(2) PORTL. bl. 123, 242.

92 HAVEN DER FRANSCHEN.

sten ouderdom, als de onze (1). De onderscheidene tinten, welken de kleur der huid bij hun vertoont, en derzelver helderheid bij zommige perzoonen, vooral op onderscheidene deelen des ligchaams, naar gelang zij min of meer bloot worden gedragen, maaken deze onderstelling ontwijfelbaar (2).

Het gelaat der mans heeft eene ongemeene woestheid. Hun voorhoofd is niet hoog, het oog zwart en zeer leevendig, de wenkbrauw zwaar, de neus kloek en wel omtrokken, maar een weinig plat en dik aan deszelfs knop, de lippen zijn niet zeer vleeschig, de mond is middenmatig van grootte, de tanden zijn fraai en welgeschikt, kin en ooren zijn alzins regelmatig.

Het gelaat der vrouwen bezit mede alle deze eigenschappen, maar met onvergelykelijke zachtheid van trekken, beandwoordende aan zekere bevalligheid van alle haare leden, welke haar beminlijk genoeg in de

(1) LA PEROUSE T. II. p. 229. ROLLIN
chez LA PEROUSE T. IV. p. 55.

(2) ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 55.

HAVEN DER FRANSCHEN. 23

de oogen der zeeluiden zou gemaakt hebben, ondanks haare afgrijslijke vuilheid en morzigheid, indien zij haar liefstalig gelaat niet op het belagchelijkst en afschuwelijkst hadden geschonden door eene lipdragt, waarbij geene andere van eenig volk in dolzinnigheid kan haalen. Zij maaken eene doorsnede in den onderlip, evenwijdig met den mond en doordringende tot op het tandvleesch. De, alzoo van de kin afgescheiden, lip wordt voords van tijd tot tijd uitgerekt, door het plaatsen van een stukjen hout tusfchen de ondertanden en den lip, waardoor hij meer en meer komt uitsteken buiten de kin. Dit stukjen houts heeft de gedaante van een kleen scheerbekken, en wordt al grooter en grooter gedragen, tot dat het, in die gedaante, de grootte krijgt van een theeschoteltjen. Deszelfs zwaarte doet den lip een weinig nederwaards hangen, vooral wanneer het zelve op eene even walglijke wijze beladen wordt, zijnde de vrouwen gewoon, onder het eten den mond op eenmaal vol spijs te nemen, en dezelve daarna ledig te maaken op dit schoteltjen, van waar zij

ze

94 HAVEN DER FRANSCHEN.

ze bij kleene mondvollen weder met de tong inhaalen. Deze lipdragt is algemeen onder de vrouwen, wier aanzien schijnt af te hangen van de meerdere grootheid daarvan. Twee jaaren oud worden de meisjes daartoe reeds opgeleid. Een koperdraad spant den lip tot het dertiende of veertiende jaar uit, het welk daarna vervangen wordt door het hout, ter grootte eerst slechts van eenen roksknoop (1).

Het eenige voordeel van deze dragt, het welk echter in geene vergelijking mag komen met het walglijke van derzelver onophoudelijke kwijlveroorzaaking, is de ontblooting van twee regels tanden, zoo schoon, dat men dezelve voor kunstwerk zou houden, indien men bij naauwkeurig onderzoek aan derzelver verglazing het onverminkte werk der natuur niet bespeurd had (2).

Het haar dezer menschen is min hard en zwart, dan elders in deze streken: men ziet 'er veel karstanebruin. De mans hebben

(1) PORTL. bl. 187. LA PEROUSE T. II. p. 224—226. ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 54, 55.

(2) ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 55.

HAVEN DER FRANSCHEN. 93

ben eenen zwaaren baard. Ook ontblooten beide kunnen zich niet van eenig haar, het welk elders in *America* de Natuurkundigen genoeg misleid heeft, om aan eene bijzonderheid van menschenfoort, uit hoofde van kaalheid en baardloosheid, te denken (1).

De mans, die de lipdragt misfen, hebben daartegen hunne ooren en het middenshot van den neus doorboord, in de eersten koraalen, schulpen en andere snuisterijen hangende, door het laatste niet zelden eene naald of spijker stekende, die door den ruilhandel hun eigendom en kleenood geworden is (2). Ook praalen zij boven de vrouwen door het bepoederen hunner lange haairen met meeuwendons. De vrouwen zijn de haarkappers van de mans, en verrichten dit werk met zoo groote zachthandigheid als behendigheid (3).

Vellen van land- en zee-dieren maaken
de

(1) ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 55.
LA PEROUSE T. II. 229.

(2) PORTL. bl. 136. LA PEROUSE T. II.
p. 223.

(3) PORTL. bl. 131, 137, 138. LA PEROUSE T. II. p. 223.

96 HAVEN DER FRANSCHEN.

de kleeding dezer menschen uit. In de grootste pracht uitgedoscht is het haar gepoederd, het hoofd met eenen kunstig gevlochten hoed van stroo gedekt, of ook wel verschrikkelijk gemaakt door de huid van eenen beerenkop: maar, in allen geval, opgetooid met groote vederen. Voords hangt hun eene dierenhuid over de schouders, die hun overige naakte ligchaam met losfen omslag dekt (1).

De vrouwen hebben geene andere stof tot haare kleeding, dan de mans, maar dragen onder dezelve nog eene soort van hembd, het welk zij onder de borst met eenen gordel sluiten (2).

Tot beider cieraad eindelijk moet ook hier de oker, het roet en de loodstof met traan gemengd dienen, waarmede zij zich het ligchaam en ook het gelaat afschuwelijk mooi schilderen, wanneer zij op een staatig bezoek gaan. Onderling te huis vergenoegen zij zich met hunne natuurlijke gedaante (3).

Eind-

(1) LA PEROUSE T. II. p. 223.

(2) PORTL. bl. 137.

(3) LA PEROUSE T. II. p. 223. ROLLIN
chez LA PEROUSE T. IV. p. 56.

HAVEN DER FRANSCHEN. 97

Eindelijk vindt men op hunne armen en op hunne borst verscheidene leedteekenen, door insnijding of ook door beprikkings veroorzaakt (1) en, naar het schijnt, ter herinnering of ten rouwteeken geschikt van merkwaardige verliezen. Dus vertoonde de man, die tien kinders verloor had, tien zulke streepen over zijne armen (2).

Deze kustbewoners schijnen allen voedsel uit het plantenrijk te versmaaden. Zij verkiezen tot het zelve voornaamlijk den visch, schoon zij ook van alle andere dieren leeven, die hun slechts voorkomen. Zalm, mosselen, zeeotters, robben en bruinvisschen, wier spek zij zeer beminnen, maaken hunne gewoone spijs uit, waar van men echter geene verzameling voor den winter heeft gevonden, wanneer zij mischien, behalven van de jagt, ook van den binnensten bast der pijnboomen leeven (3). Sterke drank of eenig bedwelmend vocht is hier gansch onbekend (4).

Zij

(1) LA PEROUSE T. II. p. 223.

(2) PORTL. bl. 122.

(3) LA PEROUSE T. II. p. 216. PORTL. bl. 133, 138.

(4) LA PEROUSE T. II. p. 217.

98 HAVEN DER FRANSCHEN.

Zij weten hunne spijs te kookken en te braaden; het eerste door geduurig heete steenen te werpen in hunne houten vaten, waarin zij water doen, maar die tegen het vuur niet bestand zijn, het laatste door in den grond kuilen te maaken, en als ovens gloeiende te stookken (1).

Mans, vrouwen en kinders houden gezamenlijk den maaltijd, zonder eenige onderscheiding van spijsen of agterzetting aan den disch, anders zoo gemeenzaam bij onbeschaafde volkeren (2); en was de maaltijd slechts rein en zindelijk genoeg, deszelfs gemeenzaam genot zou alzoo beschaafd genoeg wezen. Maar, gelijk zij nimmer hunne houten vaten wasschen, waarin zij hunnen visch kookken, zoo verwijderen zij zich nimmer verder, dan eenen voet of zes, van hunnen disch, om hun gevoeg te doen op den open grond, waarna zij terstond weder op hunne voorige plaats komen aanzitten (3).

Hun-

(1) LA FEROUSE T. II. p. 222. PORTL. bl. 139.

(2) PORTL. bl. 138.

(3) LA FEROUSE T. II. p. 221, 222.

NSCHEN.

e kookten en te
geduurig heete
ne houten vaten,
ar die tegen het
laatste door in
n, en als ovens

ers houden ge-
nder eenige on-
agerzetting aan
eenzaam bij on-
n was de maal-
k genoeg, des-
zou alzo be-
r, gelijk zij nim-
vaschen, waarin
zoo verwijderen
n eenen voet of
om hun gevoeg
ond, waarna zij
e voorige plaats

Hun-

p. 222. PORTL.

p. 221, 222.

HAVEN DER FRANSCHEN. 99

Hunne verblijven gelijken van binnen ook meer naar varkensschotten, dan naar menschenuoningen. Dezelven zijn van etlijke planken opgeslaagen en vormen slechts afdaken van omtrend vijftientig voeten lang en van vijftien tot twintig voeten breed. Aan den windkant zijn zij gedeckt met planken of boomschors, en staan dorpsgewijze bij elkanderen, schoon meestal slechts drie of vier in getal bijéén. Elk dezer afdaken strekt ten verblijf van agttien of twintig perzoonen, waarvan de vrouwen en kinders aan het eene en de mans aan het andere einde bijéén zijn. Zulk een gezin schijnt onderling naauw verbonden door een algemeen belang, hetwelk geheel afgescheiden is van dat der twee of drie nabuurige verblijven. Elk ten minsten heeft zijn eigen Opperhoofd, zijne eigene *Cano* en drijft zijne vischerij en handel zonder eenige gemeenschap met de andere huisgezinnen. Daar echter deze afdaken geheel onbeschermd zijn tegen geweldigen regen en wind, oordeelt men, dat de kustbewooners met den winter den zeekant zullen verlaten, om zich meer binnenwaards op de jagt toe te

FL. of C.

G 2

leg-

100 HAVEN DER FRANSCHEN.

leggen en beter te dekken tegen het onguure jaargetijde (1).

PORTLOCK vond mannen, vrouwen en kinderen zamengepakt zitten in een geflooten huis, bij een groot vuur, midden in eene menigte stinkende visch. Ten minsten honderd roeden in den omtrek van dit huis en overal aan den oever van eene kleene kreek, die langs deze wooning liep, lag rotte visch gestrooid, en op veele plaatsen, van wel tien of twaalf voeten in den omtrek, kroopen de maden eenen voet dik op elkanderen, terwijl de stank rondom voor hem ondragelijk was (2). Te midden van deze walghijke morzigheid, die haare beschrijving tot de onaangenaamste taak maakt, lag nog alles overhoop met hunne mandjens en koffertjens, wapens en visch- of jagt-tuig, benevens al hun eigenlijk huisraad, anders kunstig en keurig genoeg bewerkt (3).

Hunne mandjens, van twijg gevlochten, zijn

(1) LA PEROUSE T. II. p. 220, 222.

(2) PORTL. bl. 123. LA PEROUSE T. II. p. 221.

(3) LA PEROUSE T. II. p. 216, 233.

HEN.

het on-

ouwen en
een ge-
uur, mid-
sch. Ten
omtrek van
ever van
deze woo-
rooid, en
of twaalf
de maden
terwijl de
ijk was (2).
orzigheid,
aangenaam-
overhoop
s, wapens
al hun ei-
en keurig

gevlochten,
zijn

, 222.

OUSE T. II.

, 233.

HAVEN DER FRANSCHEN. 101

zijn dicht genoeg, om er hunne spijs in te kunnen kooken. Alle hunne werktuigen zijn besneden met allerlei beelden, in welken zekere teekening en smaak kenlijk is (1). Zelfs teekenen zij niet on aardig. Ook weten zij, het ijzer te smeeden, het koper naar verkiezing te buigen, het haar van verscheidene dieren te spin nen, en met de naald zekere tapisferij te bewerken; zelfs verstaan zij de kunst, om den serpentijnsteen te klooven, te slijpen, te polijsten en als Juweliers ten meesten cieraad te bearbeiten (2).

Het zijn de vrouwen, die de kostbaar heden en snuisterijen steeds in bewaaring houden en het gebied voeren over den tool, waarin zij den smaak telkens veran deren en naar welgevallen op eene andere wijze bepalen (3).

Deze kustbewoners echter weten het nuttige zoo wel te onderscheiden van het enkeld schitterende of fraaije, dat zij het ijzer zoeken magtig te worden met eene geest-

(1) PORTL. bl. 141, 142.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 233.

(3) PORTL. bl. 138.

102 HAVEN DER FRANSCHEN.

geestdrift, waarmede de *Europeër* naar het goud haakt. Het zelve was hun geenzins onbekend bij LA PEROUSE's komst; allen droegen zij 'er zelfs eenen dolk van aan den hals, in de gedaante van eene *Indiaansche* kris, waar van echter het hecht slechts eene verlenging was van het lemmet. Zij droegen het zelve in eene schede van leder of van rood koper, doch gaven te kennen, het eeniglijk bij zich te hebben tegen beeren en andere beesten (1). Ook het roode en zelfs het geele koper was bij hun in veelvuldig gebruik tot huisraad en gereedschap, het welk, daar men evenwel aan hun de kunst niet meende te kunnen toeschrijven, om ijzererts te zuiveren of om rood koper door middel van den kalamijnsteen in geel koper te verkeeren, duidlijk toonde, dat zij gemeenschap moeten gehad hebben met de factorijen der *Engelschen* aan de *Noordoostkust*, door middel der binnenlandsche *Indianen*, of dat reeds de *Rusfen* ook hier eenigen handel moeten hebben aangevangen (2).

Het

(1) LA PEROUSE T. II. p. 172, 175.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 173, 174.

HAVEN DER FRANSCHEN. 103

Het vaartuig dezer kustbewooners is meestal vervaardigd van den stam eenes grooten pijnbooms, zeer net uitgehold en smal toeloopende aan de beide uiteinden: maar zij hebben ook *Canoos* van vierëndertig voeten lang, vier breed en zes diep, met welken zij langere reizen ondernemen. Dezelven waren overtrokken met zeehondenvel en wekten eenig vermoeden, of deze haven slechts in den zomer bewoond werd van elders (1), schoon LA PEROUSE tevens beweert, dat derzelver bewooners geenzins de *Eskimoos* kunnen zijn van de *Noordoostkust*, maar eeniglijk gemeenschap moeten hebben met de binnenlanders uit *Canada* (2).

Hunne visfcherij heeft geene geringe overeenkomst met de onze. Zij zetten hunne kleene rivieren af met fuiken van gevlochte twijgen, ter zijde tusfchen kleen paalwerk geflagen, en visfchen in de diepte met lijnen. Aan elke lijn is eene groote blaas

(1) PORTL. bl. 113. LA PEROUSE T. II. p. 206, 207, 234, 235.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 230, 231.

104 HAVEN DER FRANSCHEN.

blaas van eenen zeehond vastgemaakt, die op het water drijft en in beweeging komt, zoodra de visch aan den hoek vast raakt. Elke *Cano* vischt met twaalf of vijftien zulke lijnen, tusfchen welken zij zich vaardig weet te wenden ter plaatze, waar de trekking het sterkst is, zonder eenigen hinder, dien onze hengelvischery aanbrengt (1).

Verbaazend is de drift dezer kustbewoonders voor het spel, en wel voor een zeker dobbelspel, waaraan zij geheel zijn overgegeven. Zij gebruiken daartoe dertig kleene stukjens hout, waarvan elke speler 'er zeven voor zich neemt, en met de overigen op zijne beurt, even als met dobbelsteenen werpt, winnende hij den prijs, wiens worp het naast komt aan het merk van zijne zeven stokjens. Daar de prijs op dit spel doorgaands in een stuk ijzer of in eene bijl bestaat, kan men zeggen, dat het zelve zeer hoog bij hun wordt gedreeven. Geen wonder, dat het hun dus zeer ernstig bezig houdt, schoon de

(1) LA PEROUSE T. II. p. 204, 232.

HAVEN DER FRANSCHEN. 105

de spelers zich ook wel eens zingende laten hooren (1).

Het gezang schijnt bij hun zoo wel tot plichtpleeging als tot vermaak te worden gehezigd. Het opperhoofd, het welk LA PEROUSE meermaalen bezogt aan zijn boord, voer gewoonlijk eerst het schip rond al zingende en de armen ten teeken van vriendschap kruislings in de hoogte heffende; kwam daarna eerst aan boord; en speelde dan met zijn gevolg zeker toneelspel, waarin hij zomtijds de rol eener vrouw had, die hij door het gebruik van een vrouwen-masker uitvoerde. Dit masker was zoo wel gelijkend naar een vrouwen-gelaat, dat het de kunst der inwoners scheen te overtreffen en mischien van de *Spanjaards* afkomstig was (2). Het stuk zelf vertoonde een gevecht, verrasching of sterfdag, en werd dansende uitgevoerd (3). Bij het zelve werd almede een lied gezongen, waarvan wij niet slechts aangemerkt vin-

(1) LA PEROUSE T. II. p. 235.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 215, PORTL. bl. 117.

(3) PORTL. bl. 132.

106 HAVEN DER FRANSCHEN.

vinden, dat deszelfs zangwijze aangenaam en wel zamenluidend was, maar ook dat het zelve door zommigen eene *ters* hooger, door anderen eene *ters* laager, en door enkelden zelfs eene *octaaf* hooger of laager dan, de voorzingende stem, gezongen werd. Ook vinden wij eene aantekening der toonen, welken de Reizigers meenden te onderscheiden, maar die geen groot denkbeeld geven van hunne eigenlijke toonkunst. Wij geven dezelve alhier, zoo als wij haar bij LA PEROUSE vinden, zonder aan eenige verandering daarin te durven denken, schoon alles 'er geheel in afwijkt van de regelen der toonvolging, welke de aanwijzing van den *g* toon doet verwachten; met de ontwikkeling van welke onregelmatigheden zich de wijsgeerige Toonkunstenaar bezig houde, wanneer hij eenmaal dezen wildzang voor het tooneel wil naarbootzen (1).

(1) LA PEROUSE T. II. p. 235, 236.

EN.

ngenaam
ook dat
ers hoo-
ger, en
hooger
e stem,
vij eene
de Rei-
n, maar
ven van
ij geven
r bij LA
ge veran-
, schoon
e regelen
zing van
met de
maatighe-
kunstenaar
aal dezen
naarboot-

236.

HAVEN DER FRANSCHEN. 107

Hunne speeltuigen, ter geleiding van
deze zangwijze, bestonden in twee ra-
tels, twee voeten lang en een paar duim
in de ronte dik, gemaakt van twee op
elkanderen sluitende uitgeholde stukken
houts, aan de beide einden geslooten en
met kleene steentjens gevuld, in de ge-
daante van kokers. Het Opperhoofd zelf
hield bij plegrige bezoeken eene dezer ra-
tels in de hand, welke hij dikwijls met
eene veelbeduidende houding schudde, ter-
wijl het gezang zich naar zijne leiding
regelde. Anderen hadden bij zulke gele-
gen-

108 HAVEN DER FRANSCHEN.

genheden groote doozen op zijde hangen, op welken zij met de handen trommelen (1).

De taal dezer menschen is ruw en onaangenaam voor het gehoor, evenwel minder ruw, wanneer zij zingen. Dezelve laat zich hoogstbezwaarlijk door onze letters uitdrukken. De *b, f, x, i, d, p, v* komen nimmer in hunne uitspraak voor, en, hoe buigzaam hunne tong ook is, vermag dezelve de vier eerste volstrekt niet uit te spreken. De *r* heeft bij hun eene dubbelde trilling en wordt zeer lispende uitgebragt: de *chr* der *Duitschers* spreken zij daartegen met zoo veel hardheid uit, als de *Zwitsers* in zommige *Cantons*. Hunne eigene uitspraak is schier onnavolgbaar: de vruchtlooze pooging daartoe verwekt bij hun een schaterend gelag. Tong en keel beiden moeten daarbij in de moeilijkste beweging zijn, waarvan het woord *khirleis*, *hoofdhaair* beteekenende, een voldoende voorbeeld is. De medeklinkers, waarmede hunne woorden beginnen, zijn *k, t, n, s, m*. Van den eerstgemelden maaken zij het meest gebruik.

Geen

(1) PORTL. bl. 130, 131.

angen, op
elden (1).
w en on-
wel min-
zelve laat
ze letters
p, v ko-
oor, en,
is, ver-
rekt niet
hun eene
lispende
ers spre-
eel hard-
nige Can-
schier on-
ing daar-
erend ge-
en daarbij
waarvan
betecke-
d is. De
woorden
Van den
t gebruik.
Geen

HAVEN DER FRANSCHEN. 109

Geen hunner woorden begint met de *r*: allen eindigen zij met *ou*, *ouls*, *oulch* of met klinkletters. Hun gelisp, het veelvuldige van de *k* en het aantal medeklinkers in hunne woorden maakt deze taal zeer hard; terwijl de vrouwen veel meer uit de keel spreken, dan de mannen, zijnde niet in staat, eenen lipletter uit te brengen, wegens de *kentaga*, gelijk zij haare lipdragt noemen. Zij schijnen geene lidwoorden in hunne taal te hebben, noch ook koppelwoorden, maar veele tuschenwerpsels, om hunne gevoelens van verwondering, toorn of vermaak uit te drukken. Ook schijnen zij van geen meervoud te weten voor hunne naamwoorden: echter hebben zij woorden voor getallen tot honderd toe. De armoede van hunne taal blijkt aan dezelfde benoeming van onderscheidene zaaken, als van *opperhoofd* en *vriend*, van *hoofd* en *aangezicht*. De taal van naburige kustbewoners, welke men uit de woordenboeken der Reizigers aan hun voorhield, was hun onverstaanbaar, ook die der *Groenlanders*, *Esquimoos*, *Mexicanen* en binnenlanders. Het veelvuldige gebruik van de *k* schijnt echter

110 HAVEN DER FRANSCHEN.

ter eenen gemeenen oorsprong aan te duiden; terwijl de onverstaanbaarheid der nabuurige talen wel kan veroorzaakt zijn door derzelver gebreke uitpraak in den mond der *Fransche* matroozen: evenwel bevond ook PORTLOCK hunne taal geheel verschillende van die der bewooners van de *Prins Willems baai* (1).

Blijkbaar genoeg is het, dat deze menschen geenzins zonder eenig denkbeeld van een Opperwezen zijn, noch ook deszelfs vereering verwaarloozen, schoon men zich met hunne begrippen, wegens de onverstaanbaarheid hunner taal, niet heeft kunnen gemeenzaam maaken. Meermaalen zag men de Opperhoofden in hunne *Canoos* staatig oprijzen, de armen uitstrekken naar de Zon en hunne gebeden tot dezelve richten, terwijl de overigen met alle krachten voordroelden tusschen zekeren doortogt, waarin men vernam, dat onlangs zeven hunner grootste prauwen hadden schipbreuk geleden (2). Eene gelijke Zonaanbid-

(1) DE LAMANON chez LA PEROUSE T. II. p. 237—240. PORTL. bl. 113, 140.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 206.

HAVEN DER FRANSCHEN. 111

bidding bemerkte men bij de eerste aankomst der *Indianen* aan boord bij LA PEROUSE (1).

Welke verwachtingen zij koesteren na den dood, bleef even onbekend: maar hunne zorg voor hunne afgestorvenen was opmerkelijk genoeg. Het bleek uit eene begraafplaats, welke men vond, dat zij hunne dooden verbranden, doch derzelver hoofd bewaaren. Zulk een hoofd vond men in verscheidene dierenhuiden omwonden, liggende in eene kist. Dezelve stond in een houten huisjen, op vier sterke paalen rustende, zijnde op de westzijde van hetzelfde de gelijkenis geschilderd van een's menschen aangezicht. De inwoners toonden vrij wat ongerustheid voor de ontheiliging van deze grafplaats, maar aarzelden niet, om 'er de geschenken van daan te haalen, welken men 'er, ter beproeving hunner eigene begrippen wegens derzelver heiligheid, agterliet (2). Men bespeurde ook zekere rouwdragt bij de vrouwen, in het

kort

(1) LA PEROUSE T. II. p. 175.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 205. PORTL. bl. 129.

112 HAVEN DER FRANSCHEN.

kort affnijden van het hoofdhair bestaande, het welk eene wezenlijke opoffering aan de tederheid onder haar mag geacht worden, daar zij zeer gesteld zijn op lange lokken. Bij de mans durfde men uit het ééne voorbeeld van den ongelukkigen vader, die het verlies van zijn tiental kinders door even zoo veele streepen op zijnen arm onvergetelijk had gehouden, niet algemeen besluiten (1).

Veel meer en ondubbelzinniger, dan deze begrippen en gewoonten, kwam het karakter der kustbewooners bloot in hunne veelvuldige onderhandeling met de Reizigers, maar geenzins ter hunner eere. LA PEROUSE en PORTLOCK beiden vonden hun echter uitlokkend, daar zij hun terstond voorkwamen met teekenen van vriendschap, witte lappen ten bewijze van vrede en veelerleije dierenhuiden ten aanbod van handel vertoonende (2).

Hunne denkbeelden wegens de waarborgen des vredes en de voordeelen des han-

(1) PORTL. bl. 137, 122.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 166. PORTL. bl. 121.

SCHEN.

nair bestaande;
possering aan
geacht wor-
zijn op lange
men uit het
gelukkigen va-
tional kinders
op zijnen arm
niet algemeen

cinniger, dan
n, kwam het
bloot in hun-
g met de Rei-
ner eere. LA
beiden vonden
ij hun terstond
n vriendschap,
van vrede en
anbod van han-

ens de waar-
oordeelen des
han-

166. PORTL

HAVEN DER FRANSCHEN. 113

handels, waren reeds zoo ver gevorderd, dat zij zich des nachts nimmer aan boord der vreemde schepen vertrouwden, zonder dat de *Europeërs* gijfselaars voor hun aan de wal zonden (1), en dat hun handel geen bloote ruilhandel, maar eene meer eigenlijke koopmanschap, genoemd mogt worden, wetende zij eenen zoo goeden marktprijs te maaken van hunne goederen, als de beste opkopers in *Europa* (2). Pelterijen en ottervellen vooral waren de waaren, welken zij geduurig in voorraad aanbragten. Ook hunnen visch wisten zij spoedig op hoogen prijs te brengen (3).

Men vond hun niet eerlijk in een gemaakt beding, maar knevelachtige bedrivers, trouwlooze geleiders (4), en van laaggen, listigen, ondankbaaren, dieftachtigen aard. Onvermoeid werkzaam, om hunne ontwerpen uit te voeren, bespiedden zij alle nachten de gunstigste gelegenheid, om de vreemdelingen te bestelen. Zij kroopen daartoe op den buik zonder het minste ge-
rit-

(1) PORTL. bl. 120, 121.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 172.

(3) LA PEROUSE T. II. p. 176.

(4) LA PEROUSE T. II. p. 203.

114 HAVEN DER FRANSCHEN.

ritzel en haalden alzoo, door den donker geholpen, hunne prooi weg, schier tuschen de beenen der schildwachten. Zoo wisten zij de kleederen van onder het hoofdkussen van twee Officiers weg te haalen, midden tuschen eene wacht van twaalf mannen, zonder door de wacht bemerkt te worden of de Officiers wakker gemaakt te hebben (1). De rijklijkste geschenken voorkwamen deze dieverijen niet. Een vrolijk en aangenaam voorkomen werd eerlang voor het kenmerk gehouden van eenen gepleegden diefstal. De minzaamste behandeling hunner kinders en de kleene geschenken, welken men opzetlijk aan dezelve deed, wederhielden de ouders zoo weinig, dat zij gaarne hunne kinders mede bragten of ze vergezelden, om te betere gelegenheid tot dieverij te hebben, wanneer men zich met dezelve bezig hield. Even vruchteloos waren de proeven, welken men nam op hunne edelmoedigheid (2), en gansch verkeerd verbeeldde zich PORT-LOCK dat de kustbewooners om de oost

eer;

(1) LA PEROUSE T. II. p. 177—179.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 204, 218, 219.

HEN.

den donker
schier rus-
ten. Zoo
onder het
weg te haa-
van twaalf
ht bemerkt
er gemaakt
geschenken
Een vro-
verd eerlang
n eenen ge-
te behande-
ne geschen-
an dezelve
zoo weinig,
mede brag-
betere gele-
n, wanneer
nield. Even
welken men
d (2), en
zich PORT-
om de oost
eer:

HAVEN DER FRANSCHEN. 115

eerlijker, waren dan die om de west van deze baai, alwaar hij vertoefde, en alwaar hij mede de doortrapste dieven vond, daar het eeniglijk het belang derzelven bleek te zijn, het welk hun op zijne goede gunst deed toelleggen tegen hunne nabuuren, die zich toch ook eerst zoo vriendlijk als goedhartig hadden voorgedaan (1).

Ondanks hun woest voorkomen en hunne onderlinge doldriftigheid en kwaad-aardigheid, die zoo ver gingen, dat men hun telkens met den dolk tegen elkanderen in de weer zag, vooral onder hun dobbel-spel, de groote bron hunner twisten en gevechten, waren zij ten aanzien der *Europeërs* niet meer dan laffe bloodaards. Het is wel waar, dat hun strijd tegen derzelver schietgeweer zeer ongelijk zou geweest zijn: maar de woeste dapperheid van andere volkeren ontzag het zelve niet, en meer dan eens lieten zij zich op de vlucht drijven, wanneer zij met een groot aantal het geweer aan slechts eenen of twee *Europeërs* wilden ontweldigen. Zulke vijand-

(1) PORTL. bl. 135, 136. Vergel. met bl. 117, 118 en 127.

116 HAVEN DER FRANSCHEN.

vijandlijke aanrandingen scheenen echter in hunne oogen zoo onbeduidend, dat zij de vreemdelingen even geregeld bleeven bezoeken, als of zij van dezelve geene wedervergelding verwachtten (1).

In den zomer leeven zij in de grootste overdaad met eene gulzigheid, die hun dikwijls, in minder dan een uur, voor zich zelve den visch doet ten lijve slaan, die hun gansche gezin had kunnen verzadigen. Na de vischvangst leeven zij den ganschen dag in lui- en werkloosheid, welke zij eeniglijk door het spel afbreken, het geen de driften bij hun dermaate prikkelt, dat LA PEROUSE de volslagene vernieling hunner maatschappij meende te kunnen voorspellen, indien zij éénmaal sterke dranken leerden kennen en beminnen (2).

Het veelvuldige ongedierte, het geen hun kwelt, kenmerkt hunne luiheid zoo wel als hunne morzigheid op hun eigen lijf. Zij ontdoen 'er zich niet anders van dan op de walglijkste wijze, en keeren slechts

(1) PORTL. bl. 139. LA PEROUSE T. II. p. 216—219.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 207.

CHEN.

n echter in
, dat zij de
bleeven be-
geene we-

de grootste
l, die hun
, voor zich
e slaan, die
verzadigen.
den ganschen
, welke zij
n, het geen
rikkelt, dat
e vernieling
te kunnen
sterke dran-
en (2).

, het geen
luiheid zoo
hun eigen
t anders van
en keeren
flechts

ROUSE T. II.

7.

HAVEN DER FRANSCHEN. 117

flechts hunnen mantel om, wanneer het
hun daartoe aan tijd of lust ontbreekt (1).

Zij zijn zeer jaloersch op hunne vrou-
wen, zoo dat zij dezelve zorgvuldig ver-
wijderen, alvorens zij eenen vreemdeling
in hunne hut toelaten (2). De vrouwen
zelve echter schijnen deze ijverzucht maar
al te zeer te billijken door haare opmerk-
lijke zucht, om aan vreemden te behaagen.
Gaarne zongen zij en maakten daarbij aller-
lei gebaarden, terwijl het scheepsvolk aan
wal werkzaam was. Wanneer het zelve hier-
over begon te lagchen, beantwoordden zij
terstond dien lach met een algemeen luid
geschater. In afwezigheid haarer mans bood-
den zij zelfs gaarne de hand aan de ma-
troozen, om hout voor hun te haalen en
over de branding in de boot te brengen:
maar, de mans op het mat komende, had
alle gediensigheid een einde, daar dezen
haar met weinig moeite naar huis joe-
gen (3). Daadlijke voorstellen van oneer-
lijken aard werden door deze vrouwen wel
in

(1) PORTL. bl. 133, 34.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 205, 206.

(3) PORTL. bl. 139, 140.

118 HAVEN DER FRANSCHEN.

in het eerst afgeslagen, met gebaarden echter, welke meer getuigden van haare vrees voor den toorn haarer mans, dan voor het misdrijf zelf: doch, zich éénmaal door kleene geschenken hebbende laten winnen, weigerden zij de schaduw der boschen en verkoozen het zonlicht tot getuigen van haar overspel. Daar zij de Zon als het Opperwezen gewoon zijn aan te roepen, is deze zonderlinge verkiezing mischien een blijk, dat zij zulk eene vereeniging als een tweede huwelijk onder het oog der Godheid willen voltrekken (1).

De mans schijnen zich echter te bepalen tot ééne vrouw, wijl men bij hun altijd ééne zag, welke zij als de hunne behandelden. Zij behandelen haar wel heerschzuchtig, maar toch met liefde en tederheid. Ook maaken zij veel werks van hunne kinders, en behandelen ze met grootte toegevendheid (2).

Men

(1) LA PEROUSE T. II. p. 228.

(2) PORTL. bl. 138. LA PEROUSE, die een weinig vooringenomen was tegen deze kustbewooners, duldt ook deze trekken van verzachting niet, in het zwart tafereel van derzelver ondeugden, T. II. p. 209.

CHEN.

t gebaarden
van haare
mans, dan
zich éénmaal
bende laten
luw der bos-
licht tot ge-
r zij de Zon
zijn aan te
rkiezing mis-
eene vereeni-
k onder het
kken (1).
er te bepa-
nen bij hun
ls de hunne
haar wel
et liefde en
el werks van
ze met groo-

Men

8.
EROUSE, die
gen deze kust-
n van verzach-
van derzelver

HAVEN DER FRANSCHEN. 119

Men heeft weinig gelegenheid gehad, om zich met de maatschappelijke inrichting dezer menschen naauwer bekend te maaken. Zoo veel heeft men echter opgemerkt, dat elke wooning, welke verscheidene gezinnen herbergde, één Opperhoofd had; dat verscheidene dier wooningen, onderling wel onafhankelijk voor het gewoone bedrijf, gezamenlijk echter dorpen uitmaakten, wier belangen door een algemeen Opperhoofd werden behartigd; dat ook deze kleene maatschappijen, hoe zwervend ook van voorkomen, derzelver grondeigendom gevoelden, welk alles éénmaal bijzonder bleek, wanneer aan LA PEROUSE zeker klein eiland in deze baai verkocht en afgestaan werd ten prijze van eenige ellen rood laken, bijlen, disfels, ijzeren staven en spijkers (1).

De afbeelding van deze kustbewooners is eene getrouwe naarvolging van de plaaten van LA PEROUSE, bij wien men den man en de vrouw zeer kennelijk kan vinden, benevens het huisraad en ander tuig, het welk in de grootste verwarring ligt op den
bij

(1) LA PEROUSE T. II. p. II. p. 183, 184.

120 HAVEN DER FRANSCHEN.

bij uitstek morzigen grond (1). De lange nagels aan de vingers van den man zijn zelfs opgemerkt in deze afbeelding, wijl ROLLIN daarvan heeft gewag gemaakt (2). Hoe woest ook van voorkomen, zit dit gezin echter vreedzaam bijeen, de vrouw in zekere gedachteloosheid met het sluimerende kind aan haare knie, terwijl de hond, als huisvriend dezer menschen, geene onverschillige rol speelt op dit huislijke tooneel.

(1) LA PEROUSE *Atlas* N°. 19, 23, 24, 25.

(2) ROLLIN *chez LA PEROUSE* T. IV. p. 55.

HEN.

De lange
man zijn
ding, wijl
emaakt (2).
n, zit dit
e vrouw in
fluimerende
de hond,
en, geene
it huislijke

23, 24, 25.
T. IV. P. 55.

O O N O L A S K A.

Nadert de uiterste westhoek van *America* nabij *Nortonsbaai* met *Prins van Wales-kaap* tot op eenen enkelen graad in lengte aan het uiterste voorgebergte der oost-kaap van het *Asiatische Tschutski*, eene gansche keten van eilanden, de *Aleoutische* genaamd, strekt zich, tien graaden zuidlijker, rechtstreeks uit naar het tegenovergelegen *Kamschatka* (1), en schijnt alzoo opzetlijk den weg aan te wijzen, langs welken, van deze zijde, de nieuwe waereld gemeenschap gehad hebbe met de oude. Ter plaatze, waar deze eiland-keten bij *America* aanvangt, heet de vaste kust *Aalas-ka*

(1) Zie de Kaart van COOK in zijne *Reize* D. XI. bl. 2. Kaart XXXVIII*.

ka (1); en daar, waar deze keten eindigt, wordt de overige afstand van *Kamschaska* afgebroken door het *Behring*- en het *Koper-eiland*, wier aller aanzijn den geest van *BUFFON* voorzeker zou hebben doen denken aan de nog overgebleevene hoogten van een aloud vast land tusfchen *Asia* en *America*, door overstromingen en aardbevingen gefcheiden en vaneengescheurd (2).

Deze eilanden in de *Stille Zee* gelegen, die ook op deze hooge *Noordlijke* breedte de *Zuidzee* genoemd wordt, en daarom alreeds eenmaal door ons onder de *Zuidzeeëilanden* opgenoemd (3), behooren ten minsten al te blijkbaar bij de vaste kust van *America*, om bij de beschouwing der bewooners van dit waerelddeel niet nader in aanmerking te moeten komen, terwijl derzelver bewooners eene vermaagschapping met die der naastgelegene vaste kust doen blijken, die van zelfs ons dezen uitstap van het vaste land gebiedt.

In

(1) *COOK* D. XI. bl. 352.

(2) Zie *BUFFON* over de *Hiflorie en Beschouwing van den Aardkloot*; in zijne *Algem. en bijzond. Nat. Hift.* D. I. bl. 33—63.

(3) Zie D. I. bl. 104.

O O N O L A S K A. 123

In Zomermaand van den jaare 1778 deed COOK het voornaamste dezer eilanden aan (1). Derzelver ontdekking was vroeger geschiedt door *Russische* zeeluiden. Ook hadden 'er zich reeds *Russen* nedergezet zinds het jaar 1762 (2). Bij de eilanders zoo wel, als bij dezen, werd dit eiland *Oonolaska* genoemd (3). De inwoners van het zelve en van de overige eilanden dezer groep, ja zelfs van de naastgelegene vaste kust, noemen zich in hunne taal *Kagataija-koung's*, het welk *menschen van het oosten* beteekent (4).

De ligging van *Oonolaska* is op 53° 56' Noorder Breedte en 194° 20' Oostlijke Lengte (5). De geweldige doortogt van de

(1) COOK D. XI. bl. 228.

(2) COOK D. XI. bl. 355—357.

(3) COOK D. XI. bl. 350—352. Het wordt bij hem ook *Oonlashka* geschreeven, terwijl BILLINGS het *Oonalaschka* schrijft. *Voyage fait par l'Imperatrice de Russie CATHARINA II. dans le Nord de la Russie Asiatique, dans la mer Glaciale, dans la mer d'Anadys et sur les Cotes de l'Amérique, depuis 1785 jusqu'en 1794 par BILLINGS.* a Paris 1802. II. Vol.

(4) BILLINGS T. I. p. 290.

(5) BILLINGS T. I. p. 305.

de ijszee en de stille zee door de enge straat van BEHRING maakt de luchtstreek, waaronder het zelve ligt, zeer stormig en woest. In den zomer ontmoette 'er COOK dikke mist (1); in den winter worstelde 'er BILLINGS met stormen van den schriklijksten aard, die bij het nevelachtige van de lucht nog gevaarlijker werden (2); in het voorjaar vond hij 'er de lucht drooger, welke den ganschen winter door zoo vochtig en verderflijk geweest was, dat het gansche tuig zijner schepen schier verrot was (3).

Uit zee gezien vertoont zich *Oonolaska* over het geheel vrij hoog. Deszelfs kusten zijn omgeven met ver uitstekende voorgebergten. Deszelfs binnenland is doorsneden van eene bergketen (4). De grond zelf is niet diep, maar zwart en los, zonder vermenging van eenigen leem of mergel (5).

Oonolaska heeft geene rivieren, maar wordt bevochtigd door veele kleene beekjens,

(1) COOK D. XI. bl. 232.

(2) BILLINGS T. II. p. 135.

(3) BILLINGS T. II. p. 150.

(4) BILLINGS T. I. p. 288.

(5) BILLINGS T. II. p. 133.

A.

or de en-
de lucht-
ligt, zeer
er ontmoet-
) ; in den
met stor-
d, die bij
nog ge-
t voorjaar
welke den
tig en ver-
ansche tuig
(3).

Oonolaska
zelfs kusten
de voorge-
doorfneeden
grond zelf
os, zonder
mergel (5).
eren, maar
eene beek-
jens,

O O N O L A S K A. 125

jens, die in zee uitlopen en 'er grooten
overvloed van zoet water geven (1). Twee
monden van uitgebrande vuurbergen, bij
een van welken eene heete bron ge-
weest is, thands door afgebrokkelde stee-
nen verstopt, maar nog vruchtbaar in zwa-
vel, kenmerken de geschiedenis van de-
zen grond, die nog dikwijls en zomtijds
zeer geweldig door aardbevingen ge-
schokt wordt (2). Behalven den veel-
vuldigen natuurlijken zwavel en den oker
bemerkte men 'er ook zekeren purpersteen,
en eenen kleur afgevenden, groenen steen,
smeltbaar in olie, doch alle zijne eigen-
schappen in het water verliezende (3).

Nergens brengt de grond hier eenen
boom voort, de dwerg-wilg uitgezon-
derd en twee, bezieën dragende, heesters,
die niet hooger groeijen dan agttien dui-
men en langs de zuidzijde der bergen of
ook elders kruipen, waar zij slechts bedekt
zijn voor den noordenwind. Op de bergen
vindt

(1) BILLINGS T. II. p. 133. COOK D. XI.
bl. 233.

(2) BILLINGS T. II. p. 133.

(3) COOK D. XI. bl. 374.

vindt men braamen, in de dalen, en witte, groote, doch smaaklooze, wilde flamboozen. Vruchtbare is de grond in planten en kruiden, waarvan 'er veelen tot voedsel der eilanders verstrekken, en wier verscheidenheid vrij groot is. Het gras is over het geheel hard en met biezen vermengd (1). Het gebrek aan hout wordt door veelvuldig drijfhout vergoed, het welk geduurig door de zee aangespoeld wordt (2).

Vossen, muizen en wezels, haazen en mormeldieren zijn de eenige viervoetige dieren, welken men op de *Aleoutische* eilanden vindt: en bij dezen zelfs merkten men op, dat zij derzelver verblijf voornamelijk hielden aan de zuidzijde der bergen (3).

De vogelen zelve zijn 'er weinig in soort en in getal. De meeste landvogelen zijn dezelfde van *Europa*, gelijk de specht, de goudvink, de geelvink en de kleene mees.

(1) BILLINGS T. II. p. 131, 132. COOK D. XI. bl. 230, 373, 374.

(2) COOK D. XI. bl. 371, 372.

(3) COOK D. XI. bl. 377. BILLINGS T. II. p. 130, 131.

e dalen, en witte;
 , wilde flamboo-
 grond in planten
 veelen tot voed-
 ten, en wier ver-
 is. Het gras is
 met biezen ver-
 aan hout wordt
 vergoed, het
 zee aangespoeld

ezels, haazen en
 enige viervoetige
 de *Aleoutische* ei-
 zen zelfs merkte
 ver verblijf voor-
 zuidzijde der ber-

n 'er weinig in
 meeste landvogelen
 , gelijk de specht,
 nk en de kleene
 mees.

131, 132. COOK
 1, 372.
 7. BILLINGS T. II.

mees. De zee- en watervogelen misfen
 'er zelfs eenige soorten, die anders de
 gansche waereld door worden gevonden,
 als de *penguins* en *albatrosfen* (1).

Van visch zijn deze eilanders zoo veel
 ruimer begunstigd. Alle de vischen, aan
 de noordlijke zeeën gemeen, worden ook
 hier gevonden, zonder dat de vischverflin-
 dende zeedieren zich bij derzelver kust,
 waarvan onophoudlijk jagt op hun gemaakt
 wordt, durven vertoonen, uitgezonderd
 de walvischen en zecötters (2).

Behalven muskiten en weinige andere
insecten ziet men 'er geene andere kruipen-
 de dieren dan hagedisfen (3), welke ar-
 moede van den grond men gaarne draagt
 bij den rijkdom der kust aan krabben, pae-
 reloesters, mosfelen en zeer groote ali-
 kruiken (4).

Onder deze luchtstreek, welke de vogel
 ont-

(1) COOK D. XI. bl. 369—371. BILLINGS
 T. II. p. 128—130.

(2) COOK D. XI. bl. 336, 368, 369. BIL-
 LINGS T. II. p. 127, 133, 134.

(3) COOK D. XI. bl. 371.

(4) BILLINGS T. II. p. 128.

ontwijkt, — op dezen grond, die zelfs geen boom teelt, — ja daar, waar het gansche viervoetige dierenrijk de uiterste grenzen van deszelfs gebied schijnt gesteld te hebben, — leeft en woont de mensch, en komt 'er welgedaan en blijmoedig voor, schoon hem de Natuur het vederen dekzel van den vogel, de koude keerende huid van het dier en de ongevoeligheid der plantvezelen en boomspieren onthouden heeft. Hoe belangrijk moet ons, van deze zijde, zijne naauwkeuriger beschouwing worden!

BILLINGS noemt deze eilanders middelmatig van lengte (1). COOK noemt ze klein, maar dik en vet en welgemaakt van gestalte, met wat korte halzen, zwartachtige of verbrandde bolle aangezichten, zwarte oogen, en lang, zwart, sluik haar (2). Een kleene neus vermeerdert de rondheid van hun gelaat. De baard is weinig aan de kin, maar zwaarer aan den bovenlip. Bij vrouwen en mans beiden is de onderlip doorboord, zoo wel als het middenfchot van den neus, waardoor zij klee-

(1) BILLINGS T. I. p. 190.

(2) COOK D. XI. bl. 359.

d, die zelfs gee-
 waar het gansche
 uiterste grenzen
 gesteld te heb-
 mensch, en komt
 g voor, schoon
 n dekzel van den
 e huid van het
 der plantvezelen
 en heeft. Hoe
 deze zijde, zijne
 worden!
 eilanders middel-
 Cook noemt ze
 welgemaakt van
 alzen, zwartach-
 e aangezichten,
 , zwart, slui-
 s vermeerderd de
 De baard is wei-
 arer aan den bo-
 mans beiden is
 zoo wel als het
 s, waardoor zij
 klee-

kleene beenderen of andere snuisterijen
 hangen (1).

Ondanks de korte gezetheid van gestalte
 zijn de mans zeer vlug en vaardig in de
 verrichting hunner bezigheden, terwijl de
 vrouwen, zonder eigenlijke schoonheden
 genoemd te kunnen worden, een mollig
 en aangenaam voorkomen hebben (2).

Schoon de bruine tint der huid een
 kenmerk van gezondheid scheen in de
 oogen van BILLINGS (3), merkte COOK
 op, dat hem weinig menschen boven de
 vijftig of hoogst zestig jaaren voorkwa-
 men, en oordeelde hij, dat hunne harde
 levenswijze onder eenen zoo ongunstigen
 hemel hunne dagen zou verkorten (4).
 Beide de Reizigers vonden ook daadlijk
 eenige inlanders, lijdende aan verscheidene
 en schriklijke kwaalen. Zij waren onder-
 hevig aan den kanker of ten minsten een
 gelijksoortig ongemak, het welk de lijdens
 zorgvuldig verborgen hielden. Ook leeden
 zij

(1) BILLINGS T. I. p. 290, 291.

(2) BILLINGS T. I. p. 291.

(3) BILLINGS T. I. p. 290.

(4) COOK D. XI. bl. 376.

zij aan het *Venus*-fmet, het welk overal, waar de *Rusfen* of *Tartaarsche* jagers zich hadden nedergezet, met verderflijk geweld woedde; terwijl het scheurbuik hun landkwaal mogt genoemd worden, die echter den vreemdelingen het ondragelijkst aantastede (1).

De bevolking van *Oonolaska* en de overige *Aleoutische* eilanden maakte in den jaare 1792 een aantal uit van omtrend elfduizend mans en jongens, waarvan vijfhonderd van de grootsten en sterksten in dienst waren van de *Tartaarsche* jagers. Weleer echter zou een der dorpen, waarin *Oonolaska* verdeeld is meer inwooners, dan thands deze gansche *Archipel* (2), gehad hebben, het welk aan de geweldenaarijen der *Tartaren* te wijten schijnt, en mischien ook aan de woede der peststof, die hunne omhelzingen der vrouwen schijnen aangebragt te hebben. Zoo hadden dan deze eilanders nog geen leeds genoeg te verduuren in de oogen des gewelds en der

(1) COOK D. XI. bl. 376. BILLINGS T. II. p. 123, 126, 136.

(2) BILLINGS T. II. p. 142.

der baatzucht, maar moesten hun bloot gebrek aan duizenden genoegens des leevens in andere gewesten vermeerderd zien met de wezenlijkste ellenden, die zelfs het hoogste goed in dit leeven ongenietbaar maaken.

Te klein en te ongemaklijk scheenen de woningen dezer menschen voor BILLINGS reisgenooten, om 'er eenen nacht in te vertoeven (1): ruim en warm genoeg zouden dezelve echter bevonden geweest zijn, indien derzelver armoede en morzigheid niet onverduurbaar waren geweest voor beschaafde *Europeërs*. Een langwerpige vierkante kuil van vijftig voeten lang en twintig breed, overdekt met drijfhout, hetwelk voorts met aarde overstort en met gras begroeid is, zoodat het uiterlijk het voorkomen van eenen misthoop heeft, maakt het grootste huis der eilanders uit. Aan elk eind van dit langwerpige dak is in het midden een gat gemaakt, waardoor het hol verlicht en deszelfs lucht gezuiverd wordt, en waarvan het eene tevens dient tot in- en uit-gang, door middel van eenen

paal,

(1) BILLINGS T. II. p. 120.

paal, waarin trapiens zijn gehakt. Deze konijnenholen, gelijk zij schier genoemd mogen worden, strekken ten verblijf van verscheidene huisgezinnen, die allen rondom de wanden derzelver afzonderlijke vertrekken hebben, niet slechts om te slapen, maar ook om 'er te zitten werken, waartoe hun stoel noch bank, maar slechts eene uitgegraven grep de voegzaame houding vergunt. Deze afgezonderde plaatsen zijn met matten belegd en worden zindelijk genoeg gehouden: maar het midden van het huis, het welk eene gemeenzaame plaats is, is het riool van allerlei vuiligheden, welker stank vermeerderd wordt door het gebruik, het welk alle de huisgenooten van hun eigen water maaken, om 'er de huiden en het leder, het welk zij verarbeiden, bijna altijd in te laten weeken (1).

Zonder kennis aan eenen haard of bijzonder vuur tot hunne koesteing, bedienen zij zich van eene lamp, die hun verwarmt en verlicht. Een steen, half als een schotel uitgehold, gevuld met olie en voorzien van eene pit, uit droog gras vervaardigd, doet

(1) COOK D. XI. bl. 361, 362.

ehakt. Deze
hier genoemd
a verblijf van
e allen rond-
onderlijke ver-
om te slapen,
verken, waar-
ar slechts eene
aame houding
e plaatsen zijn
n zindelijk ge-
nidden van het
enzaame plaats
e vuiligheden,
wordt door het
huisgenooten
n, om 'er de
welk zij verar-
en weken (1).
naard of bijzon-
, bedienen zij
hun verwarmt
f als een scho-
die en voorzien
as vervaardigd,
doet

doet dezen dubbelen dienst, waartoe man-
nen zoo wel als vrouwen denzelven tus-
schen de beenen zetten, en zomtijds voor
eenige oogenblikken met hunne kleederen
overdekken (1).

Om het vuur te maaken, ter ontfeking
hunner lampen, bedienen zij zich of van
twee stukken kwartssteen, dien zij tegen
elkanderen slaan, of van twee stukjens hout,
het eene plat, het andere omtrend agttien
duim lang, welk laatste zij met den punt
op het eerste snel ronddraaijen als een
dril, die in korten tijd vuur vat, even als
de *Otaheisers* (2), *Nieuw-Hollanders* (3)
en veele andere volkeren (4).

Maar weinig komt hun het eigenlijke
vuur te pas, daar zij meest al hunne spijs
raauw ten lijve slaan. Visch, zeedieren,
vogelen, wortelen, bezieën en zee-wier
maaken hun voedsel uit. Daarvan verza-
melen zij veel voor den winter (5). COOK
woon-

(1) COOK D. XI. bl. 364.

(2) Zie D. I. bl. 156.

(3) Zie boven bl. 27.

(4) COOK D. XI. bl. 364, 365. BILLINGS
T. I. p. 300.

(5) BILLINGS T. I. p. 303.

woonde eens den maaltijd bij, die buiten op het gras gehouden werd. Eene groote heilbot was het eenige gerecht, schoon voor een Opperhoofd opgedischt. De visch was pas gevangen; twee zijner minderen aten 'er de kieuwen uit; daarna werd de kop afgesneden, een weinig uitgewaschen aan het strand en aangeboden aan het Opperhoofd. Deze verslond 'er een gedeelte van, benevens vrij wat nekvisch; al het overige werd aan stukken gesneden en door de gasten gegeten, die de graan niet slechts schoon afscheurden met de tanden maar zelfs als honden kaauiden (1).

Onbekend met alle lekkernij en kunst-drank, is de rook- en snuif-tabak de eenige kunstbehoefte of versnapering, welke zij kennen, en die, helaas! alleen genoeg is, om hun altijd arm en afhankelijk te maaken bij de *Russen*, die ze hun tot duuren prijs verschaffen (2).

De kleeding en de tooi dezer eilanders zijn voegzaamer en met meer kunstmaak, dan men wel van derzelver maaltijd en verblijf

(1) COOK D. XI. bl. 360, 361.

(2) COOK D. XI. bl. 334, 363.

blijf zou wachten. De vrouwen zijn gekleed in een wambuis van zeebeeren-vel of van eenig ander tweeflachtig dier, waarvan zij het haar naar binnen dragen, met eenen stijven en overeindstaanden kraag, vol keurige vercierzelen. Smalle reepen leder zijn voor en agter op dit kleed genaaid en, even als de kraag, met allerlei aardigheden verciert. Om de pols dragen zij polsringen, eenen halven duim breed, van zwart zeekoeijen-vel, zoo ook boven den enkel, gaande zij meestal blootvoets. Behalven de oor- neus- en lip-verzierelen beprikken zij de kin met vijf rechthandige lijnen, als mede de wangen en de armen (1).

De mans hebben een wambuis van vogelen-huid gemaakt, waarvan zij de veders nu eens buiten, dan eens binnenwaards, dragen. De binnenzijde dier huid is rood geverwd en met reepen van leder op de naaden belegd, die kunstiglijk genaaid en gestikt zijn met wit dasen-haar of met zenuwen van zeedieren van verschillende kleur. Over dit wambuis dragen zij een op-

(1) BILLINGS T. I. p. 291, 292. COOK D. XI. bl. 360.

opperkleed van darmen, dat schier doorschijnend en ondoordringbaar is voor het water en voorzien van eene kap, die over het hoofd kan worden getrokken. Hunne beenen zijn met lompe laerzen geschoeid, die de vrouwen ook zomtijds dragen, wanneer zij op het rotzige strand komen. Deze laerzen zijn gemaakt van zeeleeuwen-huid, en van binnen met droog gras bekleed (1).

De mans dragen het haar kort afgesneeden. De vrouwen houden het slechts kort op het voorhoofd: al het overige kammen zij agterover en vlechten het in eenen knoop boven op het hoofd te zamen (2).

Een houten hoed of liever een, om het voorhoofd sluitende, rand, met groene en andere kleuren geverwd, en boven aan met lange borstels van het een of ander zeedier bestoken, waaraan koraalen zijn gehecht, overschaduwet het aangezicht van den man en dient tevens om de kap van zij-

(1) BILLINGS T. I. p. 293, 294. COOK D. XI. bl. 230, 231, 359.

(2) BILLINGS T. I. p. 293.

zijn overrok boven het hoofd vast te maaken (1).

De mans geven alzoo aan de vrouwen hier niets toe in den opschik. Hun smaak en keurigheid zoo wel, als hun afkeer van alle huidbesmeering, die elders zoo gemeenzaam is, maakt dit volk ooglijk en aangenaam genoeg, doch slechts op eenen afstand, wijl de onreinheid hunner wooningen zich aan hun lijf en kleeding mededeelt, die beiden van naderbij vol ongedierte worden bevonden (2).

Het huisraad dezer eilanders in bakken, lepels, emmers, kannen en korven bestaande, is net gemaakt en heeft een goed fatsoen, schoon mesen en bijlen van ijzer hun eenige gereedschap uitmaaken (3). De naald, waarmede zij hunne klederen stikken, is het been uit eene meeuwenvlerk. Dezelve heeft eene spleet in plaats van een oog, terwijl het garen uit zenuwen van zeekoeijen vervaardigd is, nu eens niet dik-

(1) BILLINGS T. I. p. 296. COOK D. XI. bl. 359.

(2) COOK D. XI. bl. 361.

(3) COOK D. XI. bl. 363.

dikker dan een haar, dan eens zoo dik als gewoon bindgaren (1). Al het naaiwerk wordt door de vrouwen verricht. Zij maaken de kleederen, de laerzen, en overtrekken de vaartuigen met vellen. Zij maaken de matten en mandjens en vervaardigen alles met eene netheid en volmaaktheid, welke van haare schranderheid en werkzaamheid getuigen (2).

De *Canoos* dezer eilanders zijn de kleensten, welken men vindt aan de *Americaansche* kust. Derzelver spiegel is stomp, derzelver voorsteven gevorkt. Zij zijn zamengesteid uit dunne latten met zeerobbenvel overtrokken. Bij de lengte van twaalf voeten, hebben zij in het midden slechts anderhalve voet breedte en twaalf of veertien duimen diepte. Zij kunnen twee per zoonen voeren, wanneer de een zich plat in dezelve uitstrekt, terwijl de ander in de ronde opening zit, welke 'er in het midden is. Dit gat heeft een staande rand, waar-

(1) BILLINGS T. I. p. 294, 295. COOK D. XI. bl. 363.

(2) COOK D. XI. bl. 364. BILLINGS T. I. p. 300.

as zoo dik
het naai-
en verricht.
laerzen, en
vellen. Zij
en vervaar-
n volmaakt-
nderheid en

ijn de klein-
de *Ameri-*
el is stomp,
Zij zijn za-
et zeerobben-
e van twaalf
idden slechts
aalf of veer-
en twee per
een zich plat
de ander in
e 'er in het
staande rand,
waar-

295. COOK

ILLINGS T. I.

O O N O L A S K A. 139

waarom darmvliezen zijn genaaid, die als eene beurs te zamen getrokken kunnen worden om het lijf van den man, die in het midden zit. Wanneer deze voords zijne mouwen wel heeft te zamen getrokken om zijne handen, en zijne kap wel vastgemaakt om hals en hoofd, dan zit hij geheel waterdicht in zijne *Canoo*, welke hij met eenen dubbelden riem, nu aan deze, dan aan gene zijde pagaalijende, zoo snel in eenen rechten lijn beweegt, dat het best zeilend schip hen niet vooruit kan lopen. Het visch- en jagt-tuig ligt onder strooken leder op de *Canoo* voor hem, hetwelk hij even behendig gebruikt, als het keurig vervaardigd is (1).

Schilderachtig is de vertooning, welke deze eilanders in zee maaken. In het heldere zeewater ziet men vaartuigen, zelve zoo doorschijnend als geollid papier, waardoor men de beweging van het onderste gedeelte der luiden, die 'er in zitten, duidlijk kan zien. Hun even doorschijnende overrok, hun bevallig hoedjen, de gemaklijkheid hunner beweging en de snelheid en rich-

(1) COOK D. XI. bl. 367, 368.

richting van hunnen voortgang leveren een toverachtig geheel uit, het welk eene nieuwe soort van tweeflachtige schepzels vertoont, niet min stout te water dan de visfchen zelve, daar zij midden tusfchen de branding zich vermaaken, en zomtijds tot den hals toe door het water gaan (1).

Hun visch- en jagt-tuig is van hout en been vervaardigd met de uiterfte volmaakteid en keurigheid. Zij visfchen met den hoek en lijn zoo wel, als met den harpoen. Hunne vischhoeken zijn gemaakt van been, hunne snoeren van zenuwen. De harpoen is bij hun een werktuig van meer zamenstelling en hoogere volmaking. Zij gebruiken denzelven zoo wel op de jagt van wilde dieren en vogelen, als op hunne visfcherij. Voor het eerste gebruik heeft hij slechts éenen geweërhaakten punt; voor het tweede is hij gewapend met drie vanéénstaande en geweërhaakte punten van dun been vervaardigd. Tegen de zee-koeijen en andere bewooners der diepte heeft de harpoen eenen punt, die los zit in zekeren sluitband, en die alzoo het

(1) BILLINGS T. I. p. 296—298.

ng leveren een
elk eene nieuwe
pels vertoont,
an de visfchen
fchen de bran-
mtijds tot den
n (1).

is van hout en
erste volmaakt-
fchen met den
et den harpoen.
maakt van been,
n. De harpoen
n meer zamen-
aking. Zij ge-
op de jagt van
als op hunne
gebruik heeft
rhaakten punt;
gewapend met
erhaakte punten
Tegen de zee-
ners der diep-
punt, die los
en die alzoo
het

het gewonde dier volgt, wanneer het in de diepte gaat: aan het zelve is een lijn vastgemaakt van ontzaglijke lengte, die van den steel des harpoens afloopt en met het andere einde aan denzelven vast is, zoodat deze tevens op het water drijvende voor dobber dient, om de prooi te doen wedervinden, die weldra afgemat wordt door de onophoudelijke onrust en smart, welke hem deze dobber veroorzaakt (1). Deze harpoenen zijn rood, wit, blaauw of zwart geschilderd, met zekere bergaarde en vischtraan (2), en zijn met de blaas van de zeekoe voorzien, om boven water te worden gehouden. De lijn zelf is doorvlochten met kleene roode pluimen en met dierenhaar, het welk hem bevallig maakt voor het oog (3).

Voor den landbouw vindt men bij deze menschen nog geen gereedschap. Noch de luchtfreek noch de grond zijn ook be-
moedigend voor dien arbeid. Visfcherij en jagt houden hun geheel onledig, en
bei-

(1) BILLINGS T. I. p. 295, 296.

(2) BILLINGS T. II. p. 143, 144.

(3) BILLINGS T. I. p. 295.

beide drijven zij in stillen vrede met hunne nabuuren, zoodat zelfs geene wapenen tot aanval of verdediging bij hun gevonden worden. COOK vermoedt nogthands, dat de *Rusfen* hun ontwapend zullen hebben, en dat ook dezen hun alle grootere vaartuigen zullen afgenomen hebben, niet kunnende denken, alhier, bij eenen zoo aanmerklijken trap van zekere kunstbeschaaving, de weerloosheid van den allereersten natuurstaat weder te vinden en kleiner vaartuigen, dan elders aan de gansche kust van *America*, te ontmoeten (1). De uitdrukking van BILLINGS: „thands voeren zij geenen oorlog meer (2);” stemt met dit vermoeden overeen.

De zeden dezer menschen hebben veel beminlijks. Zij hebben den lof van zeer godsdienstig van aard te zijn (3). Onder elkanderen zijn zij vriendelijk, vrolijk en en bescheiden (4). Jegens vreemdelingen gedragen zij zich met eene beleefdheid, den

(1) COOK D. XI. bl. 365.

(2) BILLINGS T. II. p. 141.

(3) BILLINGS T. II. p. 145.

(4) COOK D. XI. bl. 375.

den onbeschaafden volkeren oneigen (1). Verwittigd van derzelver terugkomst, vingen zij eenen voorraad van visch: door onstuinig weder hun niet dagelijks kunnen- de voorzien van eene versche vangst, kap- ten zij hout voor hun, en zonden het hun, aan takkebosfen gebonden, om 'er zich bij te verwarmen. Wel verre van woest of wreed te zijn, mogt hun de lof van zachtheid, menschlievendheid en gast- vrijheid niet worden onthouden (2). Vreed- zaamer, noch onschadelijker volk betuigde COOK nergens te hebben ontmoet, 'er bij- voegende, dat zij in eerlijkheid tot voor- beelden kunnen dienen voor de beschaafd- ste volkeren op den aardbol (3).

Twee gebreken ontluisteren dit tafe- reel van de zedenlijkheid dezer eilan- ders (4). De oneerbaarheid hunner vrou- wen en de onnatuurlijkheid van hunnen eigen lust. Mogt de eerste slechts eene overdreevene gastvrijheid en geene eigen- lij-

(1) COOK D. XI. bl. 228.

(2) BILLINGS T. II. p. 121, 137, 145.

(3) COOK D. XI. bl. 358.

(4) COOK D. XI. bl. 376.

lijke ontucht heeten, zoo zou de geschiedenis der volkeren voor haar pleiten, schoon de zedenlijkheid haar veroordeelde en onze denkwijze haar aanootlijk vond: en, mogten wij op een enkeld woord van BILLINGS ten aanzien van het laatste afgaan, dan zou het verfoeilijke kwaad, hetwelk weleer bij deze eilanders de schandjongens openlijk als vrouwen tooide, alreeds uit hunne zeden geweeken zijn (1).

Het bleef den Reizigers onmogelijk, eenige nauwkeurige berichten wegens den Godsdienst dezer eilanders mede te deelen, hoe gemeenzaam zij ook met hun waren geworden. Eigen bijgeloof en de ongeschiktheid der *Russische* Priesters bij hunne bekeering van de afgoderij mogen de redenen hunner agterhoudenheid hierin worden genoemd. Zij gelooven, dat de *Koughas* of Goden der *Russen* magtiger zijn, dan de hunne, en dat dezen, even als zij zelve, in eenen staat van overheersching zijn gekomen, na dat zich deze vreemdelingen op hunnen bodem hebben gevestigd: zij noemen derzelver naam dan ook nooit,

(1) BILLINGS T. I. p. 302.

nooit, om hun niet te ontdekken en aan wreede marteling bloot te stellen. In elken vreemdeling die naar hunne Goden vraagt, vermoeden zij eenen vervolger: van daar houden zij alle hunne plegtigheden zoo geheim als verborgen, schoon zij hunne oude feesttijden viëren in de lente en in den herfst, wanneer zij den trommel slaan en hunne vrouwen naar deszelfs maatslag dansen. Bij deze gelegenheden schilderen zij het aangezicht en dekken het zelve met een masker. Zij noemen deze maskers met denzelfden naam als hunne Goden, *Koughas*, en beschouwen dezelve als *talismans* of tovermiddelen, die hun beschermen tegen alle onheilen op gevaarlijke ondernemingen (1).

On-

(1) BILLINGS T. II. p. 140—142. Een *Russisch* Priester, aan boord van BILLINGS, vond goed, alle de maskers, dien hij in eene wooning bleef vond, te verbranden en de eilanders de zwaarste straffen te dreigen, indien zij voordgingen, de Afgoden te dienen. Verscheidenen dwong hij, zich te laten doopen, zonder hun iet anders te kunnen doen begrijpen, dan dat zij voortaan de Drieëenheid moesten aanbidden, den Heiligen NICOLAAS aanroepen, en van een kruis, hetwelk hij hun aan den hals hing, alles verwachtten,

III. DEEL.

K

Onophoudlijk trachten zich deze menschen de bescherming van het Opperwezen, het geen zij *Aghogok* noemen, te verzekeren niet slechts voor dit maar ook voor het toekomstige leeven. Het laatste gelooven zij zonder eenigen twijfel, en zij houden zich verzekerd, dat allen, die zich hier naar den wil van *Aghogok* gedragen, hier na zonder eenige moeite alle noodwendigheden zullen verkrijgen en niet meer onderworpen blijven aan de *Koughas*, die alzoo hunne booze geesten schijnen, wier gunst hun eeniglijk, uit hoofde van het kwaad, hetwelk zij hun zouden kunnen doen, aan gelegen is (1).

Hun-

ten, wat zij wenschten. Hij zelf was zulk een onmenschen, dat hij, eenmaal een gedeelte van zijne mondbehoefden op zekeren weg kwijt geraakt zijnde en twee *Tartaren*, die hem geleidden, verdenkende, beide deze menschen elk bij eenen arm aan eenen boom ophing en zoo geweldig geesfelde, dat de een het bestierf. Naderhand vernam hij, dat zijn voorraad door anderen was gestolen, en nu beandwoordde hij het verwijt wegens zijne mishandeling der onschuldige *Tartaren*, met te zeggen: „dat zegt niets, zij waren toch geene *Christenen*!” BILLINGS T. I. p. 301, 302.

(1) BILLINGS T. II. p. 145.

deze men-
het Op-
ghogok noe-
ts voor dit
ende leeven.
der eenigen
erzekerd, dat
den wil van
onder eenige
zullen ver-
worpen blij-
halzoo hunne
r gunst hun
kwaad, het-
doen, aan

Hun-

was zulk een
leelte van zijne
ijdt geraakt zijn-
eiden, verden-
bij eenen arm
eweldig geesfel-
derhand vernam
was gestoolen,
ijdt wegens zijne
taren, met te
ren toch geene
301, 302.

Hunne denkbeelden van de schepping
maaken het menschelijk geslacht op bevel
van *Aghogok* afkomstig van de honden,
terwijl zij van hunne eigene voorvaders
zeggen, uit het westen te zijn gekomen,
alwaar zij tevens zeggen, dat een zeer ult-
gestrekt land ligt (1).

Zij kennen geene huwelijks plegtighe-
den. Wanneer zij eene vrouw willen heb-
ben, kopen zij 'er eene van haare ouders:
en zij nemen 'er zoo veelen, als zij kunnen
onderhouden. Hebben zij berouw van hun-
nen koop, zij brengen de dogter aan de ou-
ders weder, die verplicht zijn, den koop-
prijs te rug te geven (2).

Bij de geboorte van een kind heeft bij
hun geene meerdere plegtigheid plaats: men
zorgt alleen, den jonggebooren wel te was-
schen (3). Den overleedenen daartegen
wedervaaft veel grooter eer. Het lijk wordt
in mos en hooi gewikkeld, voords in het
fraaiste kleed gestoken, daarna in eene zeer
ruime kas gelegd met al het visch- en jagt-
tuig

(1) BILLINGS T. II. p. 143.

(2) BILLINGS T. I. p. 301.

(3) BILLINGS T. I. p. 303.

tuig van den overleedenen; welke kas het graf tevens is, het geen op eenen heuveltop wordt gebragt, omgeven met veelvuldige matten en andere fraaijgheden, en van boven met aarde en mos bedekt. De vrouwen worden met mindere plegtigheden begraven (1). Omtrend de overleedene kinderen gaat de moederlijke tederheid zoo ver, dat zij derzelver lijken verscheidene maanden bij zich houden, dezelve zorgvuldig droog houdende en niet eer aan het graf overgevende, voor dat het verderf ondanks alle zorgen der tederheid de overhand neemt, of voor dat het moederlijke hart het gevoel der scheiding kan verduuren (2).

Op het gebergte vindt men verscheidene steenhoopen, dien men voor grasplaatzen zou aanzien, maar dezelve zijn wegwijzers, die in den sneeuwtijd of wanneer het zeer mistig is, uitstekenden dienst doen. Elk der eilanders, die deze steenhoopen voorbijgaat, werpt 'er eenen steen op (3).

Wel-

(1) BILLINGS T. I. p. 303. COOK D. XI. bl. 375.

(2) BILLINGS T. I. p. 303.

(3) BILLINGS T. I. p. 305. COOK had
ze

Weleer was de Regeering op de *Aleoutische* eilanden, op *Oonolaska* vooral, eene leenregeering, met eenen Koning aan het hoofd. De Oppervorst van dit eiland voerde den titel van *Kikaga-dogok*, om dat hij door alle de eilanders verkoozen was uit de *Dogoks* of jagers, dat was uit de Opperhoofden der onderscheidene gehuchten of dorpen. Alle de overige inwoners waren *vasallen*, onder den naam van *Thatas* (1). Thands zijn de *Aleouters* onderworpen aan de overheersching der *Rusfen*, die op deze eilanden komen jagen, allen veel woester, dan de inboorelingen zelve, volgens *BILLINGS*, zonder dat het gezag van het *Russische* Opperbewind zich ten zijnen tijde nog had kunnen uitsprekken tot aan deze eilanden, om dezelve te bevrijden van derzelver geweldenarijen. Alleen van de volslagene uitrooiing der dieren, op welken zij jagt maaken en die 'er dagelijks verminderen, schijnt de verlossing van dezen overlast der menschen verwacht te mo-

ze allen voor grasplaatzen gehouden, D. XI. bl. 375.

(1) *BILLINGS* T. II. p. 142.

K 3

A.

ke kas her
n heuveltop
veelvuldige
en van bo-

De vrou-
igheden be-
eedene kin-
terheid zoo
verscheidene
zelven zorg-
et eer aan
dat het ver-
ederheid de
het moeder-
heiding kan

verscheidene
grasplaatzen
wegwijzers,
eer het zeer
en. Elk der
oen voorbij-
(3).

Wel-
Cook D. XI.

Cook had
ze

mogen worden. Zij komen 'er van tijd tot tijd, nemen terstond een aantal mans en vrouwen in hunnen dienst, verſlaaven de eerſten aan zich door eenige bladeren tabak, de laaſten door kleene ſnuisterijen (1). Overigens leeven deeze jagers of pelterij-handelaars met de inboorelingen gemeenzaam onder één dak; ſchoon zij hunne afzonderlijke tafel houden, die evenwel niet veel verſchilt van die der eilanders, behalven in toebereiding alleen (2). De vrees van eenen eilander, van vervoerd te zullen worden naar *Kamſchatka*, was groot genoeg, om hem zich zelve den hals te doen afſnijden (3).

De taal eindelijk op deze eilanden zoo wel, als van de inwooners van *Nortonsbaai*, heeft eene bijzondere overeenkomst in tongval met die der *Groenlanders* en *Eskimoos*, het welk *COOK* tot eene gelijkheid van afkomst dezer menſchen heeft doen beſluiten (4). *BILLINGS* merkte op, dat
men

(1) *BILLINGS* T. I, p. 304. T. II, p. 125, 145—149.

(2) *COOK* D. XI. bl. 357.

(3) *BILLINGS* T. II. p. 14, 15.

(4) *COOK* D. XI. bl. 376.

men 'er de *th* volkomen in den *Engelschen* tongval uitsprak (1).

De afbeelding dezer menschen, in alle deelen beandwoordende aan de beschrijving, welke wij van hun hebben opgemaakt, is eene welgeslaagde overneming van het hoofd des mans en der vrouw bij COOK (2), van beider kleeding ten voeten uit bij BILLINGS (3), van de *Canoo* bij den eersten (4), en van het landschap bij den laatsten, in het welke men ter zijde van den man den kruin kan onderscheiden van het hol, het welk zij bewoonen. Gereed, om bij eenen stormachtigen lucht in zee te gaan, biedt de zorgvuldige vrouw hem het masker aan, het geen bij BILLINGS (5) afgebeeld is: maar de man wijst die voorzorg af, schijnende de vrouw gerust te stellen, dat 'er geen gevaar bij zijnen togt zal zijn.

(1) BILLINGS T. II. p. 140.

(2) COOK D. XI. bl. 230. pl. CVI** en CVII**.

(3) BILLINGS *Collection des planches*, pl. V.

(4) COOK D. XI. bl. 231. pl. CVIII**.

(5) BILLINGS *Collect. des planch.* pl. XI.

N O O T K A.

In Lentemaand van den jaare 1778 liep cook aan de *Noordwestkust* van *America* eene baai in, welke hij *Koning-Georges-bai* noemde, doch, gelijk hij naderhand hoorde, bij de bewooners zelve *Nootka* heetede (1). Hij meende, het eerste deze baai ontdekt te hebben, doch verwonderde zich reeds, dat zijne matroozen twee zilveren tafelepels, van *Spaansch* maakzel, naar het scheen, van de inboorlingen gekocht hadden, en kon zich zelven den twijfel wegens vroegere ontdekkingen en gemeenschap met *Europeërs* geenzins ontnemen (2). Niet slechts bleek het den *En-*

(1) COOK'S *Reize* D. XI. bl. 29.

(2) COOK D. XI. bl. 21, 93, 95, 97.

Engelfchen naderhand, dat de *Spanjaarden*, op hunnen zeetogt ter ontdekkingen in 1774 en 1775 door QUADRA geleid, deze baai gevonden, maar ook hun ouder recht gehandhaafd hadden, door dezelve in Bloelmaand van 1789 plechtig in bezit te laten nemen voor de *Spaansche* kroon (1). De *Engelfche* naarijver vond niet goed, deze ouder aanspraak te eerbiedigen. Het voorwendzel, dat de eer der julste bepanling dezer kust aan COOK toekwam, en dat daarin de waare roem eener landontdekking gelegen was, werd genoegzaam geacht, om eene krijgstoerusting ter zee te billijken, ten einde de *Spanjaarden* met geweld te verdrijven. Met eene verbaazende snelheid werd in 1791 het schoonste smaldeel Oorlogfchepen gewapend, het welk nog immer eene *Engelfche* haven uitliep. Op den eerften van Herfstmaand van 1792 bereikte het zelve alreeds zijne bestemming (2), besliffende het onverhoedsch geweld

(1) VAN COUVER *Voyage autour du monde*, T. I. p. 439, 440.

(2) VAN COUVER *Voyage autour du monde*, T. I. p. 8, 9, 13, 20.

weld volkomen in de plaats van alle recht, het welk echter, hoe rechtmatig het ook in het oog der *Europeesche* Staatkunde schijne, in dat der menschheid eene belagchelijke aanmaatiging is, waarmede zich het onrechtvaardigste geweld stoffeert.

Belangrijk wordt ons eene kust, om wier bezit zoo spoedig *Europeesche* wapenen werden opgevat, even als eene schoone, wier hand twee medeminnaars elkanderen met den kling betwisten. NOOTKA had zich alreeds laten innemen door de zeden van haaren *Spaanschen* Heer (1), en verwekte daar door zelfs geene meerdere ijverzucht bij den *Engelschen* Verwinnaar, dan haare bewooners onze begeerte prikkelen, om derzelver eigen aard en zeden van naderbij te leeren kennen.

De ligging dezer baai is door COOK bepaald op 49° 33' Noorder Breedte en 233° 12' Oostlijke Lengte (2). VAN COUVER stelde dezelve op 49° 34' 20" Noorder Breedte en op 20' 30" Oostlijker, dan COOK, maar vermoedde eenig verloop in zij-

(1) VAN COUVER T. I. p. 438.

(2) COOK D. XI. bl. 29.

s van alle rechte,
rechtmatig het
eefche Staatkunde
heid eene belag-
naarmede zich het
offeert.

eene kust, om
uropeefche wape-
als eene schoo-
ninnaars elkande-
sten. NOOTKA
nemen door de
ken Heer (1),
s geene meerdere
ken Verwinnaar,
e begeerte prik-
n aard en zeden
nen.

s door COOK be-
Breedte en 233°

VAN COUVER
4' 20" Noorder
Oostlijker, dan
eenig verloop in
zij-

zijne werktuigen ter bepaaling der lengte (1). Zeer aanmerklijk is de diepte in het midden van deze baai en zelfs op sommige plaatsen digt aan de wal, en talrijk zijn de havens binnen haaren omtrek (2).

De luchtstreek dezer kust schijnt veel zachter, dan op de oostkust van *America* onder dezelfde breedte. Wanneer de wind tusfchen het noorden en westen staat, is het weder fraai en helder: tusfchen het westen en zuiden is het dampig met regen. Dus bevond COOK het in Grasmaand, en merkte daarbij op, dat de kwik, zelfs in den nacht, nooit lager dan 42° daalde, en zeer dikwijls over dag tot 60° rees. Ook op de laage gronden bespeurde hij geene vorst: de groeiing integendeel had aanmerklijke vorderingen gemaakt, zijnde 'er het gras toen reeds eenen voet lang (3).

Langs de kust is het land van middelbaare hoogte en effen. Meer binnenwaards rijst het tot zeer steile bergen, meestal in
stom-

(1) VAN COUVER T. I. p. 340, 465, 466.

(2) COOK D. XI. bl. 31.

(3) COOK D. XI. bl. 33.

stompe of ronde kruinen eindigende. Zommigen derzelven kunnen hoog heeten; de overigen zijn slechts middelmatig: maar allen zijn zij, tot op den kruin toe, met de dikste boschen bewaschen, even als de laage grond naar den zeekant. Eenige, schoon weinige kaale, plekken der bergen vertoonen derzelver steenachtigen grond, die meer met gerot mosch en vermolmd hout van boomen, dan wél met eene eigenlijke aarde, overdekt is. De grondslag der bergen schijnt alzoo gansch rotsachtig, gelijk ook de gansche oever der baai, die één rotsklomp is, zoo dat derzelver kleiner bogten door stukken en afscheuringen alleen van rotzen worden gevormd (1).

Schoon het aan de uitwatering van groote rivieren ontbreekt en men geene bronwellen kan verwachten in zoo rotsachtigen grond, vindt de Zeereiziger 'er echter genoegzaame beekjens van zoet water, door den regen en ontdooide sneeuw waarschijnlijk alleen onderhouden (2).

Men vond wel ijzer en koper in de
han-

(1) COOK D. XI. bl. 31, 32.

(2) COOK D. XI. bl. 32, 33.

gende. Zom-
g heeten; de
maatig: maar
in toe, met
, even als de
nt. Eenige,
n der bergen
tigen grond,
en vermolmd
er eene eigen-
grondslag de-
ch rotsachtig,
der baai, die
derzelver klee-
affcheuringen
ormd (1).

watering van
n men geene
in zoo rots-
Zeereiziger 'er
van zoet wa-
dooide sneeuw
den (2).

koper in de
han-

handen der *Nootkaërs*, maar geene reden,
om derzelver ertzen aan den grond, dien
zij bewoonen, toe te schrijven. Eene
grove, roodachtige, roode en okerachtige
zelfstandigheid was de eenige delfstof, wel-
ke men als landeigen opmerkte. Gelijk de
inwooners die gebruikten tot hun blan-
ketzel, zoo vond men ook bij hun din-
gen van eenen harden zwarten granitsteen,
eenen graauwachtigen wetsteen, den ge-
meenen oliesteen der timmerluiden en ze-
keren toetssteen. Ook gebruikten zij het
doorschijnend bladerig glimmer of *Musco-
visch* glas, alsmede eenig rotskrijstal, het
welk eene kunstig gesleepene gedaante had,
zeer schaarsch was en van elders angebragt
scheen (1).

Verscheidene soorten van pijnboomen en
de witte cypres maaken de boschen uit,
groeijen over het algemeen met zeer groote
kracht en verkrijgen eene groote hoogte.
De verscheidenheid in gewassen schijnt ove-
rigens niet zeer groot. Aardbezieën, flam-
boozen, aalbezieën en kruisbezieën-struiken
omzoomen de boschen en den voet der

rot-

(1) COOK D. XI. bl. 49, 50.

rotzen. Binnen de boschen groeit tweederlei kreupelhout met eene veelvuldigheid van moschen en vaaren, tot wier benoeming de kruidkunde der Reizigers te kort schoot. Karmozijnroode ranunkels en reeds uitbottende wilde roozenstruiken beloofden 'er in een meer gevorderd jaargetijde het cieraad van bloemen (1). COOK kwam te vroeg in het jaar, om de Natuur in haaren bloei te vinden: VAN COUVER schijnt dezelve minder te hebben gade geslagen.

Uit de vellen door de inwoners ter markt gebragt herkende men *raakoons*, *marters*, *eekhoorens*, *beeren*, *herten*, *vossen*, *wolven*, *hermelijnen* en mischien ook *elanden* en *buffels* voor de landdieren dezer kust. *Varkens*, *honden* en *geiten* zijn nog niet doorgedrongen tot deze plaats, ook scheenen de inboorlingen geene kennis te hebben aan de gewoone *rotten*, welken zij den naam van *eekhoorens* mededeelden, gelijk zij aan de *geiten* dien van een jong *hert* of *hertekalf* gaven (2).

Het gevogelte is schaars in soorten en wel-

(1) COOK D. XI. bl. 33, 34.

(2) COOK D. XI. bl. 36—39.

weinig in aantal. Het zelve toont door deszelfs schuwheid genoeg, dat 'er jagt op wordt gemaakt, tot voedsel door het vleesch en cieraad door de veders. Kraanjen en raaven, blaauwe aaksters, gemeene winterkoningjens en bruine arenden met witte koppen en staarten zijn de gevederde boschbewooners, onder welke de *Canadafche* lijster alleen de zingende is. Behalven dezen meende COOK nog eenige onopgemerkte soorten, tot het geslacht der spechten, vinken en strandlopers behoorende, als mede eene nieuwe soort van het bloemzuigertjen of *Colibris* te vernemen. Het water en het strand scheenen hem niet rijkelijker bevolkt door gevogelte. Groote stormvogels, meeuwen en waterraaven, wilde eenden en zwaanen, benevens steenpikkers en plevieren hielden zich op aan deze kust (1).

Visfchen zijn 'er menigvuldiger in aantal, schoon ook al in verscheidenheid gering. Gelijk men echter den kleenen haring, van de kleenere soort der fardijnen, in zeer groote hoeveelheid aantrof, welke slechts op gezette tijden de onderscheidene kus-

(1) COOK D. XI. bl. 42—45.

kusten langs loopt, zoo meende men, dat de verscheidenheid der vischen ook in zekere jaargetijden aanmerkelijk zou kunnen vermeerderen. De kleene bruine zeeoorpioen, eene soort van kabeljaauw en de kleene zeedraak maaken de voornaamste vischsoorten uit. Men vond ook haaijntanden bij de inboorlingen, en onder de zeedieren, welken men langs deze kust waarnam, zag men walvischen, bruinvischen, zeekalveren, en bij uitstekendheid den zeeötter. Het laatste, meest in het water leevende, dier wordt hier in overvloed gevonden, wiens bont, zachter en fijner, dan dat van alle andere dieren, welken men kent, een zoo belangrijk artikel van koophandel geworden is, dat de hoeveelheid en uitmuntendheid daarvan de kust van *Nootka* alleraangelegenst voor de weelde van *Europa* gemaakt heeft (1).

Aan schulpvischen ontbreekt het der rotsachtige kust niet. Onder derzelver veelersleijfsoorten, welken alhier worden gevonden, munten de mosfelen uit in overvloed en in grootheid, zijnde veelen derzelven eenen

(1) Cook D. XI. bl. 39—41, 45—48.

ende men, dat
 en ook in ze-
 zou kunnen
 ruine zeefcor-
 eljaauw en de
 e voornaamste
 d ook haaijen-
 en onder de
 gs deze kust
 en, bruinvis-
 uitstekendheid
 meest in het
 t hier in over-
 , zachter en fij-
 e dieren, wel-
 elangrijk artikel
 is, dat de hoe-
 daarvan de kust
 t voor de weel-
 eft (1).
 ekt het der rots-
 derzelver veeler-
 worden gevon-
 uit in overvloed
 veelen derzelven
 eenen

41, 45—48.

eenen span lang; zommigen hebben vrij
 groote paerlen in, die echter slecht ge-
 vormd en gemeen van kleur zijn (1).

Onschadelijke slangen, welken de inwo-
 ners zonder eenige vrees of voorzorg in
 de handen nemen, en waterhagedisfen, met
 den staart van een aal, maaken de kruipdie-
 ren uit, die zich in de boschen en kleene
 stilstaande waters ophouden (2).

Talrijker is 'er het geslacht der *insecten*,
 van welken men in het vroege voorjaar
 reeds zoo veelerleije en zoo veelvuldige
 kapellen, hommels, torren en muskiten
 ontmoetede, dat men zich den zomer in
 dit boschrijke land door derzelver overlast
 onaangenaam moest voorstellen (3).

De redelijke bewooners dezer kust zijn
 menschen van min, dan gewoone, grootte,
 gemeenlijk zeer gezet of liever dik en
 rond van gestel, maar niet sterk gespierd.
 Eigenlijke zwaarlijvigheid kan hun niet wor-
 den toegeschreeven: in gevorderden ouder-
 dom worden zij eer dun of mager. Der
 mees-

(1) COOK D. XI. bl. 48.

(2) COOK D. XI. bl. 48, 49.

(3) COOK D. XI. bl. 49.

meesten aangezicht is rond en vol, ook somtijds breed met hooge uitstekende wangen. Voords is hetzelfde meermaal ingevallen of zamengedrukt aan de slaapen van het hoofd, zijnde de neus plat bij den wortel, stomp aan den knop en breed van vleugels. Het voorhoofd is lang, de mond rond, met groote en dikke lippen. De oogen zijn klein, zwart, meer kwijnende dan schitterende; de tanden vrij gelijk en wel geplaatst, maar niet zeer wit. De mans dragen, of in het geheel geenen, of eenen kleenen en dunnen baard aan de spits der kin, zijnde in hunnen middelbaaren leeftijd zorgvuldig, om denzelven verder uit te plukken. De oude luiden hebben niet alleen groote baarden over de geheele kin, maar zelfs knevels, die van den bovenlip tot op de onderkaak nederhangen (1).

De wenkbraauwen zijn zeer dun en smal: maar het hoofdhaar is grof en sterk, en, zonder eenige uitzondering, bij allen zwart, recht en sluik nederhangende over de schouders.

De

(1) COOK D. XI. bl. 51, 52.

De gansche gestalte dezer menschen is ineengedrongen. De hals is kort. De schouders zitten hoog. Aan lijf en armen zoekt men te vergeefs naar schoonheid van vorm. Alle de ledemaaten zijn over het geheel zeer klein naar evenredigheid van het geheele ligchaam: alleen de voeten zijn groot, doch deelen in den onaangenaamen vorm der overige leden. De enkels steken ver uit, en het gansche been kenmerkt den gewrongen stand, waarin het zelve doorgaands gehouden wordt door op de hurken te zitten of op de knieën te leggen, gelijk zij, zoo wel in hunne huizen als in hunne vaartuigen, gewoon zijn (1).

De kleur van de huid dezer menschen laat zich bezwaarlijk onderscheiden van onder de korst van verw en slijk, waarmede zij zich bezoedelen. Hunne kinders, wier natuurlijke kleur nog niet bedorven is, zijn zoo blank als de onze en munten doorgaands uit in leevendigheid en aardigheid, of steken door derzelver vrolijkheid en geestigheid niet minder af bij de eenvormi-

(1) COOK D. XI. bl. 52.

mige gelaatstrekken en domme koelheid zonder eenige uitdrukking bij de ouders, dan door deze blankheid bij derzelver bezoedeling. Ook der ouden huid, wanneer dezelve schoon geschrapt of door wrijving vrij was van het smeerzel, evenaarde in witheid aan die der *Euro-peaanen*, schoon dan van eene bleeke en doffe tint, welke het gevolg der onreinheid mag heeten (1).

De vrouwen onderscheidden zich in cook's oogen maar weinig van de mannen door eenige meerdere tederheid of grootere bevalligheid. Hij ontzegde haar alle aanspraak op schoonheid en aangenaamheid (2). Gunstiger was het oordeel van VAN COUVER over de dogter van het Opperhoofd MAQUINNA. „Wij vonden haar,” zegt hij, „zitten in zekeren hofkring, nadat zij kort te vooren openlijk tot erfgenaame en opvolgster van haar's vaders bezitting en gebied erkend was. Naast haar zaten drie vrouwen van haaren vader en een gansch aantal bloedverwanten. Zij was

(1) COOK D. XI. bl. 52, 53.

(2) COOK D. XI. bl. 53.

omme koelheid
 bij de ouders,
 bij derzelver
 ouden huid,
 geschrapt of
 het smeerzel,
 die der Euro-
 peene bleeke en
 g der onreinheid

idden zich in
 ig van de man-
 re tederheid of
 ontzegde haar
 d en aangenaam-
 het oordeel van
 dogter van het
 „Wij vonden
 in zekeren hof-
 vooren openlijk
 er van haar's va-
 kend was. Naast
 van haaren vader
 edverwanten. Zij
 was

was klein van gestalte en zeer gezet van
 lijf; haar gelaat was rond, met kleine
 trekken: maar de huid was schoon; de
 kleur schier blank; en, schoon zij zich op
 eigenlijke schoonheid niet kon laten voor-
 staan, was zij geenzins onaangenaam (1)."

De talrijkheid der inwooners van *Noot-
 ka* werd door COOK berekend op twee
 duizend menschen; en een der twee dor-
 pen, waarin toen de gansche bevolking
 dezer kust verdeeld werd, had in 1794
 nog tuschen de agt en negen honderd in-
 wooners (2).

Hunne gemeene kleeding is een linne
 kiel of mantel, van boven bezoomd met
 eene smalle strook bont, van onderen ver-
 sierd met franjen. Dezelve gaat onder den
 eenen arm door en is boven den anderen
 schouder door een koord vastgebonden van
 vooren en van agteren, als mede om den
 middel, zoo dat heide de armen ten ge-
 bruike vrij blijven. Behalven deze kiel,
 die tot de knieën reikt, dragen zij nog
 eenen

(1) VAN COUVER T. I. p. 448.

(2) COOK D. XI, bl. 68. VAN COUVER T.
 II. p. 333.

eenen anderen korten en ronden mantel met een gat in het midden, waardoor het hoofd wordt gestoken. Dezelve bedekt de beide schouders, de armen, den rug en de borst, en is, even als het andere kleed, van dezelfde stof en op gelijke wijze omzoomd en gecierd (1).

Eene muts, van sijn matwerk in de gedaante van een omgekeerden kegel gevlochten en met onderscheidene kleuren en figuren versierd, dekt hun hoofd. Dezelve heeft zomtyds eene ronde of puntige knop of bondel, van lederen kwasten gemaakt, en wordt ook met een keeleband vastgemaakt, om niet af te waaijen (2).

Tot dus verre is de kleeding van man en vrouw beide gelijk: maar behalven dezelve werpen de mans dikwijls het vel van eenen beer, wolf of zeeöter met het rui-ge buitenwaards over hunne kleederen, het welk zij als eenen mantel onder de kin vast maaken, en nu eens van vooren, dan eens van agteren dragen, naar gelang dezelve hun het meest moet dienen in kouden wind.

(1) COOK D. XI. bl. 53, 54.

(2) COOK D. XI. bl. 54.

wind. In den regen dekken zij zich, door eene grove mat over de schouders te slaan (1).

Wolte klederen zijn mede wel, doch in gering, gebruik. In den krijg ragen zij eenen dik gevoerden lederen mantel, die, door zijne grootte, het toebereide vel scheen te zijn van eenen buffel of eland. Op de gewoone wijze vast gemaakt, dekt hij van vooren de borst tot den hals toe, terwijl hij schier tot op de hielen nederhangt. Tot cieraad wordt die mantel zomtijds met verschillend gekleurde vakken geschilderd, welke verfraaijing zijne deugd verdient, zijnde hij niet slechts ondoordringbaar voor hunne pijlen, maar zelfs ondoortootbaar voor hunne speeren. Nog een andere wapenrok is bij hun in den krijg gebruikelijk. Dezelve is een korten lederen kolder, met rijen van gedroogde herten-klaauwen bezet, die waterpas hangen aan lederen riemen, met schaften van vederen omzoomd, welk alles bij de minste beweging een geratel maakt, naar het geluid van veele kleene schelletjens gelijken-

de,

(1) COOK D. XI. bl. 54.

de, waardoor deze kolder tevens als een speeltuig in hunne toonkunst voorkomt, zijnde het daardoor onzeker gebleven, of dezelve wel eens, schoon aan den ouden maliënkolder eenigzins gelijk, ter lijfsbescherming in den oorlog geschikt zij (1).

Bij den lof der gemaklijkheid zou hunne gewoone kleeding ook dien der welstandigheid wegdragen, wanneer dezelve slechts schoon en rein werd gehouden: maar de geduurige besmeering van hunne huid met oker en olie geeft aan hun dekzel eenen garstigen stank en vetachtige vuilheid, en maakt ze tot eene kweekschool van ongedierte, waar van ze krielen, en het welk ook hier, gelijk bij de meeste wilde volkeren, door de wederwraak verslonden wordt (2).

Gemeenlijk dragen zij het haar los nederhangende of in eenen bundel op het hoofd te zamen gebonden (3). Bij plegtige gelegenheden is het gemeenste hoofdedkzel eene menigte van teen of half geklopt boombast, die om het hoofd is gewon-

(1) COOK D. XI. bl. 59, 60.

(2) COOK D. XI. bl. 55.

(3) COOK D. XI. bl. 55.

A.

evens als een
st voorkomt,
er gebleeven,
aan den ouden
ter lijfsbescher-
t zij (1).
heid zou hunne
n der welstan-
dezelve slechts
udep: maar de
hunne huid met
n deksel eenen
e vuilheid, en
moel van onge-
, en het welk
este wilde vol-
maak verslonden
t haar los ne-
bundel op het
(3). Bij pleg-
emeenste hoofd-
een of half ge-
et hoofd is ge-
won-
60.

wonden, met verscheidene groote vederen,
bijzonderlijk arendsvederen 'er ingestoken,
of geheel met kleene witte vederen bedekt
en als gepoederd. Als dan is ook het aan-
gezicht geheel verschillend gekleurd, zoo-
dat het bovenste en benedenste gedeelte van
het zelve tegen elkanderen afsteken en het
geheel eene gekorvene gedaante krijgt; of
het is besmeerd met eene soort van vet,
met verw gemengd; het welk naderhand
tot eene groote verscheidenheid van regel-
maatige figuren gevormd wordt en zich
als beeldhouwwerk vertoont. Zomtijds ver-
deelen zij ook hun haar in kleene bundels,
die, van twee tot twee duimen, tot het
eind toe met bindtouw zijn vastgebonden;
anderen binden het bij zulke gelegenheden
van agteren staartswijze te zamen en steken
'er dan takken in van de witte *cijpres*.
De woestheid en onooglijkheid van de-
zen opschik wordt bij zulke gelegenheden
nog vermeerderd door eene eindlooze ver-
scheidenheid van gesneedene houten mom-
aangezichten, welken zij voor het gelaat
of op het voorhoofd zetten. Zommigen
gelijken naar de aangezichten van menschen,
met haar, baard en wenkbraauwen; anderen
L 5 naar

naar de bekken van vogelen of naar de koppen van land- en zee-dieren, als wolven, herten, bruinvisschen en anderen. Doorgaands zijn deze figuren grooter dan de natuur, en meestal zijn zij met stukjens van de bladerige glimmer bestrooid, terwijl zij nog nat van schilderwerk zijn, het welk derzelver monsterachtige leelijkheid al meer vergroot. De overdrevenheid hierin gaat zoo ver, dat zij zomtijds groote stukken hout, in de gedaante van de voorsteven hunner booten, voor het hoofd zetten; terwijl de zucht tot dergelijke vermomming tevens zoo onbegrensd bij hun is, dat men eenen het hoofd zag steken in eenen tinnen ketel, welken hij bekomen had, om daarmede, als iet ongemeens, te praalen. Of deze vermommingen behooren tot hun Godsdienstig bijgeloof, dan wel tot hunne krijgstoerusting, om zich verschriklijk te maaken; alsmede of zij hun mischien ter jagt dienen ter misleiding van het gedierte, dan wel ten blooten vermaak gedragen worden, is geenzins gebleeken: maar dat zulk eene toetakeling, welke een monsterachtige dierenkop op eene menschelijke gestalte in eene ruige beerenhuid vertoont, zeer zeker

zou

zou geschikt geweest zijn, om vroeger bijgeloof en domheid te doen gewaagen van nieuwe monsters, welken men niet had durven naderen, kan men gereedlijk met den wijsgeerigen COOK toestemmen, en is misschien niet weinig ophelderend voor sommige wonderverhaalen van den grijzen HERODOTUS (1).

Het eigen aangezicht dezer menschen moet nu en dan de afschuwelijkste vertooning maaken. Eene zwarte, ligt roode of ook witte kleur wordt daartoe door hun aangewend, wier natte verw zij dan nog, even als op hun momtuig, met glimmer bestrooijen (2).

De oorlel heeft bij veelen een vrij groot gat; ook is de bovenzoom van het oor op twee plaatzen doorboord. Stukjens been, schaften van vederen, op eenen lederen riem vastgehecht, kleene schulpen, bosfen van wolke kwasten, of stukken van dun koper zijn de geliefde oorcierzelen, welken zij aan de ooren hangen, en waarbij de
schoon-

(1) COOK D. XI. bl. 55—59.

(2) COOK D. XI. bl. 55.

schoonste glazen koraalen in hun oog geene bekooring hebben.

Bij veelen is ook het middenshot van den neus doorboord, door welk gat zij een stuk zacht touw dragen. Bij anderen wordt een dunne ring van rood of geel koper of ook van ijzer aan den neus gedragen, welke ring op ééne plaats doorsneden is, en door deszelfs veerkracht aan het middenshot van den neus gehecht blijft.

Armringen van witte glaaze koraalen of van schulpen gemaakt, of ook bosfen van lederen riemen met kwasten, en breede ringen van eene hoornachtige, zwarte en blinkende zelfstandigheid maaken bij hun het cieraad uit van handen en armen, terwijl ook hunne enkels pronken of mischien gestevigd worden door lederen riemen, of door zenuwen van dieren, tot eene aanmerklijke dikte gevlochten (1).

Twee dorpen, eenigzins stedelijk aangelegd, bevatteden in 1778 alle de inwoonders van *Nootka*. Het eene, aan den ingang der baai gelegen, hangt op eenen rij-

(1) COOK D. XI. bl. 55, 56.

rijzenden grond, die zich van het strand af tot aan den zoom der boschen uitstrekt. De huizen in het zelve staan trapswijze in drie rijen agter de anderen. De voorsten zijn de grootsten. De twee straa- ten, die door deze richting gevormd wor- den, zijn op onregelmaatige afstanden door- sneeden met smalle paden, laanen of stee- gen. Deze verdeeling en het tooneelmaa- tige der ligging geven een geregeld en bevallig aanzien, op eenigen afstand be- schouwd: naderbij echter vindt men de allerlompste gebouwen, ongeregeld aange- legd, niet behoorlijk van elkanderen ge- scheiden en in allerlei richtingen geplaatst. Zij zijn van zeer lange en breede planken gebouwd, die de eene op den rand van de andere rusten, met teenen van den bast van pijnboomen aan malkanderen ge- bonden, en slechts hier en daar van bui- ten aan dunne staaken vereenigd, doch van binnen aan zwaarer posten en dwarsbal- ken te zamen gebragt zijn. Aan de beide zijden en gevels zijn deze woningen zeven of agt voeten hoog. Het agterste gedeelte rijst een weinig, waardoor de planken, die het dak uitmaaken, schuinsch naar vooren lig-

liggen. Dezelven worden 'er slechts los opgelegd, om vanéén geschooven te kunnen worden ter inlating van het licht en uitlating van den rook en weder digt geschooven ter afweering van den regen (1).

Uit deze beschrijving zou men, wanneer zij zich hierbij bepaalde, een vrij gunstig denkbeeld vormen van de vordering der bouwkunst dezer kustbewooners: maar door den opmerkzaamen Reiziger binnen in deze verblijven gebragt, verbaast men zich over den trap van ruwheid en onbeschaafdheid, in derzelver aanleg zoo wel, als in derzelver bewooning, blijkbaar. Te vergeefs zoekt men na eigenlijke deuren in deze huizen. Een, of toevallig opengebleeven of opzettijk opengelaten, gat, door de verschillende lengte der planken veroorzaakt, is de ingang, om welken te vinden men zomtjids eenige planken van malkanderen moet schuiven. In de zijden der huizen zijn eenige onregelmaatige gaten, waardoor men naar buiten ziet. Stukken van matten zijn derzelver luiken, die het inregenen beletten. Van buiten mag men zich ook ver-

(1) COOK D. XI. bl. 68, 69.

verbeelden, afgeschootene, schoon kort bij eenstaande wooningen, te zien: van binnen ziet men zich bedroogen, wijl de afscheiding derzelven zoo gebrekkig of liever zoo geheel verwaarloosd is, dat men door verscheidene huizen tevens heenen ziet, die alzoo de gedaante aannemen van eene zeer lange stal met eene dubbele rij van stallingen en eenen breeden gang in het midden. Digt aan de wanden in elk dezer afdeelingen is eene kleene bank van planken, vijf of zes duimen hooger, dan het overige van den grond en met matten bedekt, waarop het huisgezin zit en slaapt. Gemeenlijk zijn deze banken zeven of agt voeten lang en vier of vijf voeten breed. Het vuur ligt midden op den vloer zonder haardstede of schoorsteen. Aan het einde van eene middenstraat vond cook een geheel afgezonderd huis staan, waarin vier slaapbanken waren; op elke derzelven woonde een afzonderlijk gezin, zonder eenig afschutzel hoegenaamd; allen hadden zij het midden van den vloer in gemeen gebruik (1).

Op-

(1) Cook D. XI. bl. 70, 71.

Opmerkelijk is boven de voornaamste huizen een geweldig zwaare balk in de lengte van het dak gericht, maar omtrend agttien duimen hooger dan het zelve geplaatst op even zwaare balken, die door het dak heen op den grond der gebouwen rusten. Zoo wel deze stutbalken, als die balken, die zonder eenig blijkbaar oogmerk evenwijdig met den nok des daks voordlopen, zijn in dikte niet veel minder, dan het benedenste gedeelte der groote mast van een oorlogschip. Men bemerkte wel, dat zij alleen waren geplaatst boven de huizen van Opperhoofden: maar bezwaarlijk kon men zich verbeelden, dat tot derzelver onderscheiding alleen zulk een werk vervaardigd was, het geen den inwoners, bij derzelver gebrekege werktuigkunde, schier onberekenbaaren arbeid moet kosten. De menschengedaante, welken men aan de stutbalken gevonden heeft, waardoor zij van binnen zich als *Colosfaale* beelden vertoonen, schijnt veeleer eenigen grond te geven, om aan een Godsdienstig oogmerk te denken en den eersten aanleg op te merken van het platte dak der *Oosterlingen*,

voornaamste balk in de naar omtrend het zelve ge- n, die door er gebouwen lken, als die ijkbaar oog- ok des daks et veel min- gedeelte der fchip. Men a waren ge- Opperhoof- en zich ver- onderscheiding ligd was, het elver gebreki- nberekenbaa- De menschen- de stutbalken zij van bin- elden vertoo- grond te ge- stig oogmerk aanleg op te der Oosterlin- gen,

geit, de plaats der dagelijksche gebeden (1). In dit gevoelen schijnt men nog meer versterkt te worden, door het geen cook, die den dwarsbalk boven het dak niet heeft opgemerkt, wegens den eerbied der kustbewooners voor deze beelden zegt. Ook hij zag in dezelve niet anders dan de stammen van zeer groote boomen, met het voorste gedeelte tot een menschelijk aanzicht gesneden, de armen en handen aan de zijden uitgehakt, en met verschillende kleuren geverwd, zoo dat zij waarlijk monsterachtige figuren uitmaakten. Deze beelden hadden eenen algemeenen naam: twee derzelven werden met eenen bijzonderen eigen naam benoemd. Door- gaands hing eene mat 'er voor, als een gordijn, het welk de inwoners niet altijd wilden wegnemen, en, dit al doende, scheenen zij op eene zeer geheimzinnige wijze daarover te spreken. Op zekere tijden scheenen de inwoners voor deze beelden te offeren, gelijk zij ook voor dezelve eenig offer vroegen, wanneer zij de matten ter zijde schooven voor het nieuws- gie-

(1) VAN COUVER T. II. p. 333, 334.

gierige oog der Reizigers, terwijl het den teekenaar veel moeite en menig geschenk kostede, om verlof te bekomen tot derzelver afbeelding. Niet overal waren deze beelden even groot, gelijk zij niet overal tot stutbalken van den grooten dwarsbalk behoefden te dienen: maar overal scheenen zij in de huizen aanwezig te zijn, terwijl overal dezelfde blijken van Godsdienstige hulde voor dezelve werden betoond (1).

Het huisraad dezer menschen bestaat voornamelijk in een groot aantal kisten en kassen van allerlei grootte, tegen de wanden van het huis, agter de zit- en slaap-plaats opeenge stapeld, waarin zij hunne kleederen, vellen, maskers, wapenen en andere dingen bewaaren, ja, die zelfs bij sommigen winkelkasten mogten heeten, zijnde voorzien met den voorraad, dien zij te koop hadden. Sommigen hebben een dekzel met hangers, van riemen gemaakt; anderen hebben slechts van boven een gat, waardoor het goed 'er ingelegd en uitgehaald wordt. Meestal zijn zij geschilderd en gesneden (2).

Het

(1) COOK D. XI. bl. 73—75.

(2) COOK D. XI. bl. 71, 72 VAN COUVER T. III. p. 336.

A.

terwijl het
en menig ge-
bekomen tot
overal waren
gelijk zij niet
ooten dwarsbalk
veral scheenen
e zijn, terwijl
Godsdienstige
betoond (1).
en bestaat voor-
kisten en kas-
egen de wanden
en slaap-plaats
unne kleederen,
n andere dingen
zommigen win-
zijnde voorzien
te koop hadden.
el met hangers,
n hebben slechts
oor het goed 'er
t. Meestal zijn
n (2).

Het

75.

2 VAN COUVER

N O O T K A. 179

Het overige huisraad bestaat meest in vierkante emmers, ronde houten koppen en bakken, kleene ondiepe houten scho- tels, waaruit zij eten, als mede ge- vlochten korven en zakken van matten en dergelijke.

Het gansche huishouden ligt doorgaands in de uiterste verwarring. De slaapbanken alleen worden geregeld gehouden. Ook is de vuilheid en stank in hunne verblijven niet minder, dan deze wanorde. Zij droo- gen hunnen visch binnen's huis; ook kaaken zij 'er denzelven en laten het grom, als mede de afgekloovene been- deren en het overschot van hunnen maal- tijd rondom zich op den grond liggen, tot dat deze, zelfs nog meer letterlijke, mesthoopen hun in den weg zijn, waar- door echter de stank van visch, traan, rook, vuil en verrotting in hunne woonin- gen voor de *Europeërs* ondragelijk wordt (1). In de steegen en straten zelve, waar de opene lucht den stank verdrijft, kon het VAN COUVER bezwaarlijk zoo lang uit- houden, tot dat hij zijnen weetlust voldaan en

(1) COOK D. XI. bl. 72, 73.

en zijne geschenken aan de inwoners uitgedeeld had (1).

Misfchien is het ondragelijke dezer onreinheid voor hun zelve de oorzaak, dat zij ruim zoo veel tijds slijten in hunne vaartuigen als in hunne woningen: want men zag 'er hun dikwijls niet alleen in eten en slapen, maar 'er zich zelfs in ontkleeden, wanneer zij zich nederlegden, om zich in de zon te koesteren (2).

Eenvoudig, maar tot het oogmerk alzins geschikt, zijn hunne vaartuigen. Ook de grootsten, die wel twintig menschen kunnen voeren, zijn uit ééne boom gemaakt. Veelen zijn veertig voeten lang, zeven breed en omtrend drie diep. Zij worden van het midden naar de einden al naauwer; de agtersteven eindigt plat af, de voorsteven spits opstekende. Slechts zommigen dezer *Canoes* hebben eenig vercierzel van snijwerk en zehonden-tanden, als mede eene aangezette steven, met de afbeelding van eenig dier beschilderd. Zij hebben geene banken, maar slechts dunne dwars-

(1) VAN BOUVER T. III. p. 335.

(2) COOK D. XI. bl. 76.

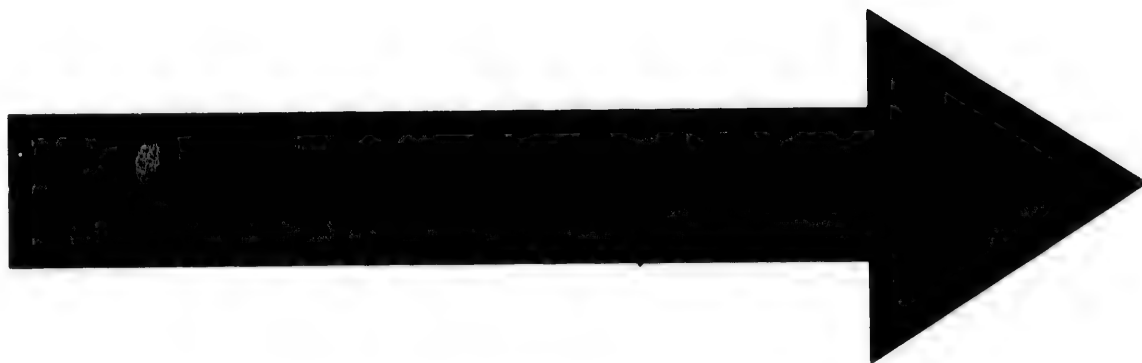
A.

inwooners uit-

lijke dezer on-
de oorzaak, dat
lijten in hunne
ooningen: want
niet alleen in
ch zelfs in ont-
ederlegden, om
(2).

met oogmerk al-
artuigen. Ook
intig menschen
één boom ge-
g voeten lang,
drie diep. Zij
ar de einden al
digt plat af, de
Slechts zom-
a eenig vercier-
den-tanden, als
, met de afbeel-
derd. Zij heb-
flechts dunne
dwars-

. 335.

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1984

dwarsliggende stokken van binnen. Zij zijn voorts zeer ligt en tevens vrij vast op het water. Hunne riemen hebben de gedaante van een boomblad, en zijn omtrend vijf voeten lang, met welken zij vaardiglijk omgaan, zonder als nog eenig gebruik van het zeil te maaken in hunne scheepvaart (1).

De *Nootkaërs* leeven van alles, wat hun de Natuur aanbiedt. Daar zij echter den grond niet bebouwen, is het voornaamlijk het dierenrijk, het welk hun onderhoudt, en de zee vooral, van wier bevolking zij bestaan. De kleene haring maakt hunnen grootsten voorraad uit. Zij eten dien niet slechts versch, maar bewaaren ze gedroogd en gerookt in groote matten tot drie en vier voeten in het vierkant (2). Om den haring te droogen, hangen zij hem aan dunne stokjens eerst omtrend eenen voet van het vuur, en daarna al hooger en hooger, tot dat hij tegen het dak hangt, waarna hij, volkomen gedroogd zijnde, al-

(1) COOK D. XI. bl. 88, 89.

(2) COOK D. XI. bl. 79.

aldus bewaard wordt (1). De kuit van den haring wordt afzonderlijk door hun op zeegras gekleefd en almede in maten of manden gepakt voor wintergebruik, wanneer ze vooraf geweekt wordt en geen onsmakelijke spijs oplevert, die het winterbrood dezer menschen zou kunnen genoemd worden. Zij eten ook de kuit van anderen visch, maar schoon zij dezelve almede droogen en rooken, maakt de haring alleen hun wintervoorraad uit. Ook de mosfelen leveren hun een rijkelijk voedsel. Zij braaden ze in derzelver schulpen, bewaaren ze alzoo en eten ze zonder eenige andere toebereiding, ze alleen dikwijls in traan doopende. De bruinvisch vergast hun op zijn spek en zwoord zoo wel, als op zijn vleesch, het welk zij droogen en mede zonder verdere bereiding eten. Ook kookten zij eene soort van sop van dit dier, door in hunne houten bakken water te gieten op zijn versche vleesch, en het zelve door het inwerpen van heet gemaakte steenen te doen kookten, waartoe zij

(1) COOK D. XI. bl. 18.

zij telkens andere heete steenen in den bak werpen, terwijl zij de afgekoelde met zekeren tang weder weten op te haalen. De traan zelve wordt door hun uit eenen grooten schepper of lepel, van hoorn gemaakt, gedronken of onder hunne andere spijs vermengd (1).

Waarschijnlijk gebruiken zij ook het vleesch van alle de dieren, op welken zij jagt maaken: maar, bij hun geen stuk vleesch van eenig dier aantreffende, heeft men getwijfeld, of de meeste vellen hun ook van elders zouden aangevoerd worden, wijl de schaarsheid van vleesch met den overvloed in pelterijen zich bezwaarlijk liet overeenbrengen. Uit de vogelen komen de zee-meeuwen, welken zij met hunne pijlen schieten, meermaalen op hunnen disch (2).

Verscheidene wortelen en groenten, dien de onbebouwde grond van zelfs opgeeft, zijn hun almede welkom ten spijs: maar hun smaak is geheel afkeerig van alle scherpte, zoo dat de knoflook, die 'er in menigte groeit, bij hun ondragelijk is. Hunne
tong

(1) COOK D. XI. bl. 79, 80.

(2) COOK D. XI. bl. 80, 81.

tong kon zich ook geenzins gewennen aan de *Europeefche* spijzen, en wanneer men hun sterke dranken aanbood, werden zij dezelve af, als iet gansch onnatuurlijks en duldloos in hunnen mond (1).

Maar weinig voedsel en slechts kleene zeedieren eten zij raauw; al het overige wordt bij hun gebraden en, op de voorgemelde wijze, gekookt. Hunne gansche spijsbereiding en alle hunne maaltijden komen echter in onreinheid overeen met de morzigheid hunner perzoonen en wooningen. Hunne vaten schijnen nimmer te worden gereinigd; het overschor van den vorigen disch blijft liggen tot de aanrichting van den volgenden. Hunne tanden zijn de snijmesen, om groote stukken vleesch tot behoorlijke mondvollen te verkleenen. De wortelen uit den grond worden zelfs niet gezuiverd van de aanklevende aarde. Alle uren van den dag zijn hun ook onverschillig voor den maaltijd; de voornaamste schijnt evenwel op den middag te worden gehouden, want
te-

(4) COOK D. XI. bl. 82.

tegen dien tijd zag men in verscheidene huizen den sopbak gereed maaken (1).

Hun jagt- en visch-gereedschap bestaat in netten, hoeken en lijnen, harpoenen, werpspiezen, fuiken en een werktuig, het welk omtrend veertig voeten lang, doch maar vier of vijf duimen breed en omtrend eenen halven duim dik is, met een handvat in het midden, maar overigens met scherpe tanden van been, omtrend twee duimen lang, bezet. Van dit werktuig bedienen zij zich voor visch, die in schoolen zwemt, gelijk de haring en sardijn. Hunne hoeken zijn van been en hout gemaakt. Hun harpoen bestaat uit een stuk been met twee weerhaaken, die aan een steel van twaalf of vijftien voet lang gehecht is, doch van dezelve afloopt met eenen langen lijn, aan wiens eind de steel als een boei op het water drijft (2).

Boogen en pijlen, slingers en speeren, korte knodzen van been niet ongelijk aan de *patoo-patoo* van *Nieuw-Zeeland*, en strijd-

(1) COOK D. XI. bl. 82, 83.

(2) COOK D. XI. bl. 19, 89—91.

strijdbijlen, in de gedaante van den gemeenen *Americaanschen toma-hawk* of kopklooven, maaken de wapens in *Nootka* uit (1). De speer is met eenen langen punt van been gewapend. Zommige pijlen hebben ijzeren punten: de meeste punten zijn echter ook van been, het welk getand is. De bijl is van steen, aan het eene eind gescherpt, met het andere in een hout handvatzel gezet. Dit handvatzel gelijkt naar het hoofd en den hals van eenen mensch, waaruit de steenen bijl als eene tong uitsteekt, en, om deze gelijkenis nog treffender te maaken, is het handvatzel met haar bezet. Dit wapentuig heet bij hun *saaweesh* of *tsuskeeah*. Nog hebben zij een steenen wapen, *seeaik* genaamd, slechts eenen voet lang en met een vierkanten punt (2).

De korthed van het laatste wapentuig doet denken, dat zij gewoon zijn, lijf tegen lijf van nabij te vechten, terwijl tevens het ter markt brengen van een groot aantal

men-

(1) COOK D. XI. bl. 83. Zie den laatsten op de plaat der *Nauwdowesjes* hier agter.

(2) COOK D. XI. bl. 84.

menschenfchedels, de veelvuldigheid, bloedigheid en wreedheid hunner oorlogen, indien al niet meer, fchijnt te bewijzen (1).

Gelijk het vifch-, jagt- en wapen-tuig der *Nootkaërs* veelvuldige blijken draagt van hunne kunstbekwaamheden, zoo zijn hunne eigenlijke handwerken en werktuiglijke kunsten veel uitgestrekter en fchranderer bedacht in aanleg en in uitvoering, dan men van de fchijnbaare ftompheid en ge-

(1) COOK D. XI. bl. 84. ST. SAUVEUR is hier zeer ftellig en uitvoerig. „Men zou gelooven,” zegt hij, „dat zij alleen voor den oorlog leeven: maar zij vechten niet, gelijk andere wilde volkeren. Zij bedienen zich van zekere krijgskunst, om zich van de overwinning te verzekeren, niet door overmagt, dan door dapperheid en krijgftucht. De wederzijdsche ftrijders fchaaren zich in eenen uitgestrekten lijn, en het gevecht is van man tegen man, tot den dood toe. Wanneer men echter den verwonnen kan fpaaren, doet men dit, doch om den roem des overwinnaars te vergrooten ten tijde, als hij zijnen gevangen in de vergadering der zijnen brengt, waar hij hem daadlijk als een offer flacht en met hun onder een woest vreugdegefchreeuw verflindt.” p. 10. *Decouvertes de COOK et LA PÉROUSE*. — Wij kennen echter het gezag niet, waarop hij dit zoo ftellig verzekert, en zullen nimmer onze gisfchingen noch ook die van anderen als daadzaken opgeven.

geringe beschaaving dezes volks zou hebben mogen verwachten. Hunne linnen kleederen zijn gemaakt van den bast des pijnbooms, tot hennip geklopt, maar niet gesponnen. Hetzelve wordt met de hand gevlochten en is hierdoor wel niet zoo digt of vast als geweeven doek, maar zachter en buigzaam, terwijl de vezels van den ongesponnen hennip 'er genoegzaame digtheid aangeven. De wollen kleederen, schoon waarschijnlijk op dezelfde wijze bearheid, hebben meer overeenkomst met ons weefzel: maar de verschillende figuren, waarmede zij bewerkt zijn, toonen genoegzaam dat zij uit de hand zijn bearheid. Ook hebben zij onderscheidene graaden van fijnheid, zijnde zommigen als onze groffte dekens, anderen schier onze fijnste evenaarende, doch het in zachtheid en in warmte winnende. De wol zelve schijnt hun van verschillende dieren te komen, als van den vos en den bruinen los, van welken de laatste verre de fijnste soort is, weinig verschillende van de kleur onzer grove wolle, doch na de bewerking eene andere gedaante aannemende, wijl 'er het haar zelf van dit dier onder is. De onderscheidene
figuu-

figuuren, in wier schikking geen geringe smaak werd opgemerkt, zijn gemeenlijk van eene donker bruine of geel geverwde kleur (1).

Hunne liefhebberij in het maaken van beelden en figuuren kenmerkt zich in al hun hand- en kunst-werk. Alles is met loofwerk opgecierd of draagt de afbeelding van eenig dier. Meest ziet men 'er menschen-aangezichten op, welken zij zelfs op hunne wapens van steen en van been weten te snijden. Hunne teekenkunst drukt genoegzaam uit, het geen zij willen afbeelden: maar hun snijwerk is doorgaands grof en ruw, behalven alleen in hun momtuigen, waarin zij zich als bekwaamer beeldhouwers kenmerken. Deze eigenlijke beeldende smaak is zoo bijzonder eigen aan dit volk, dat men bij hun kleene menschenbeeldjens, afbeeldingen van vogels, vischen, land- en zee-dieren, vindt, ja zelfs kleene modellen van hun huisraad en van hunne *Canoos*. Hunne teekenkunst verheft zich zelfs tot zekere schilderkunst, daar zij niet slechts de omtrekken

voor

(1) COOK D. XI. bl 34—36.

voor hun snijdwark maaken, maar ook aan hunne figuren en afbeeldingen de vereischte kleuren trachten te geven. Zoo zag men bij zommigen de walvischvangst op hunne mutzen geschilderd, het welk te recht door COOK opgemerkt werd, als den eersten trap om gevallen voor de vergetelheid te bewaaren; terwijl hij zelf twijfelachtig werd, of hij in zekere figuren niet veeleer de eerste ontwikkeling van beeldschrift, ter voorstelling van zekere bepaalde denkbeelden, dan wel de grillige voordbrengzelen eener dartele verbeelding moest beschouwen (1).

De uitstekende kunstbekwaamheden in het snijden hunner afbeeldingen vooral boven die der reeds beschreevene nabuuren aan de *Noordwestkust*, mogen voorzeker worden toegeschreeven aan hun ijzeren gereedschap, het welk zij schier alleen gebruiken. De beitel en het mes schijnen echter nog hunne eenige werktuigen daarvan te zijn. De beitel is tot agt of tien duimen lang in een houten handvatzel en drie of vier duimen breed: maar meestal is de-

(1) COOK D. XI. bl. 87, 88.

dezelve veel kleiner en smaller. De mesfen zijn van verschillende grootte, meestal krom als een snoeimes, maar fcherp aan de ronde zijde. De mesfen waren breed en dik, als een ijzeren hoepel, en bleeken dus geen *Europeesch* maakzel te zijn. Zij houden al hun ijzer blank en flijpen het op eenen groven wefsteen van lei (1).

Dit veelvuldig en naar eigen fmaak gevormd gebruik, het welk de inwooners maaken van het ijzer, fchijnt duidlijk genoeg te toonen, dat derzelver kennis aan dit metaal ouder is, dan den tijd, wanneer QUADRA deze baai ontdekt heeft: maar niet gemaklijk valt het te gisfchen, van waar het zelve hun vroeger zal toegezonden zijn, zonder eege binnenlandsche gemeenfchap door de *Noorderindianen* tot aan de *Hudsons-baai* te onderftellen, of dezelve met *Canada* en *Mexico* te zoeken (2).

Het dagelijksch bedrijf dezer menfchen verdeelt zich tufchen de beide geflachten. Dat der mannen fchijnt alleen de visfcherij en jagt te zijn, terwijl men de vrouwen be-

(1) COOK D. XI. bl. 95.

(2) COOK D. XI. bl. 91—97.

bezig gevonden heeft met het bereiden van wollen- en linnen-stoffen en kleederen, met het gereed maaken der sardijnen voor den winter en het raapen van mosselen. Ook zag men haar wel *Canoos* roeijen, waarin de mans werkloos zaten, zonder zelfs eene hand uit te steken, om haar in dien arbeid te verlichten of te verpoozen (1).

Ondanks deze onbeschaafdheid schijnen zij niet onvatbaar voor tedere aandoeningen, wanneer men daarover mag oordeelen uit hunne liefhebberij voor de toonkunst. Dezelve is bij hun wel van eenen deftigen of ernstigen, maar toch van eenen waarlijk hartstogtelijken, trant. Zij bewaaren zorgvuldig de maat in hunne langzaame en plegtige gezangen, wier toonleiding geenzins zoo eenvoudig is als bij andere ruuwe volkeren, maar wier veranderingen veelvuldig en altijd vol uitdrukking zijn. Niet altijd zingen zij in reijen. Zomtijds zingt een enkel perzoon een ernstig lied, waarvan hij zelf naauwkeuriglijk de maat met de hand op zijne dij slaat. Zomtijds wisselt de plegtige zangwijze af door een leevendiger en

(1) Cook D. XI. bl. 75, 76.

en vrolijker lied, het welk zelfs schertzen-
de wordt (1).

Het eenigste speeltuig, het geen echter
hunne verder gevorderde zangkunst ge-
leidt, is, indien het zoo mag genoemd
worden, een ratel. Nog hebben zij een
kleen fluitjen van eenen duim lang, met
flechts één gat, waarvan zij zich ter jagt
schijnen te bedienen, ter verschalking der
dieren: men hoorde 'er ten minsten eenen,
in een wolfsvel gekleed en met den kop
van dat dier over het hoofd getrokken,
door middel van zulk een fluitjen, het ge-
huil van den wolf naarbootzen (2).

VAN COUVER werd door hun onthaald
op eenen krijgsdans, die in volle krijgs-
toerusting en met zoo veele verschriklijk-
heden in houding en gebaar werd uitge-
voerd, dat de volkomenste zekerheid we-
gens hunne vreedzaame oogmerken niet
toereikende was, om de aanschouwers bui-
ten alle angstvalligheid te houden. De
voornaamste bewegingen bij dezen dans be-
stonden in zeer hooge sprongen, met de
minst

(1) COOK D. XI. bl. 63, 64.

(2) COOK D. XI. bl. 64, 65.

minst mogelijke beweging der knieën. Het Opperhoofd MAQUINNA, die zelf de eerste danzer was, verving deze vertooning met eene veelvuldige verwisseling van maskers, die, wat de zonderlingheid van derzelve uitwerking betreft, eer deeden aan de grilligheid zijner verbeelding; de toonen echter, bij deze vertooning gezongen, kraschten VAN COUVER, als zeer raauw en wanluidend ondraaglijk, door de ooren (1).

Duidlijk kenmerkte men bij de *Nootkaërs* blijken van burgerlijk bestuur, schoon men deszelfs eigenlijke inrichting niet juist wist te onderscheiden. Dit bemerkte men, dat 'er Opperhoofden waren, door den naam van *Acweek* onderscheiden, wier gezag zich enkel scheen uitte strekken tot dat gezin, het welk hun als hoofd erkende, en daartoe niet altijd mannen van jaaren verkoos, het welk natuurlijk aan zekere erfopvolging van gezag deed denken (2). Dat ook deze erfopvolging in de vrouwelijke linie daadlijk plaats heeft, bleek naderhand aan VAN COUVER, wanneer hij de oudste dog-

(1) VAN COUVER T. II. p. 331, 332.

(2) COOK D. XI. bl. 98.

dogter van MAQUINNA, AHPIENNIS genaamd, als opvolgster hoorde uitroepen in de bezittingen van haaren vader, die haar ten huwelijk had toegezegd aan den oudsten zoon van WICANANISH, het Opperhoofd van een ander aanzienlijk gehucht.

WICANANISH en zijn zoon, vergezeld van een talrijk gevolg, kwamen plegtig aan het verblijf van MAQUINNA, en spreidden aldaar voor hem eene gansche reeks van kostbaarheden uit, als den geboden prijs voor de hand zijner dogter, die daarna deftig gevraagd werd. 'Er hadden lange onderhandelingen tusschen de beide vaders plaats, eer zij het eens waren over de geschenken. Na dat de koop gesloten was, keerde echter de bruidegom nog alleen te rug met zijnen vader, terwijl AHPIENNIS nog eenigen tijd bij MAQUINNA bleef, waarschijnlijk om dat zij nog te jong was voor de verbindnis, zijnde zij niet meer dan tien of twaalf jaaren oud (1).

Eene zoo ver gevorderde Staatskundige bevatting van geslachtsverbindingen, alvoorrens

(1) VAN COUVER T. II. p. 255.

rens de Natuur het huwelijksgegot vergunt, bij dit volk vindende, mag men zich met recht beklagen, dat onkunde hunner taal de Reizigers buiten staat gesteld heeft, om grondiger kennis van hunne burgerlijke en Godsdienstige denkbeelden te verkrijgen.

Hunne spraak is niet hard noch onaangenaam, dan bij het gebruik van de *k* en *h*. Dezelve heeft echter veel meer lip- en tand-letters, dan keel-letters. Zij hebben eenen zonderlingen tongslag, die men door *lszthl* zou kunnen uitdrukken. De meeste uitgangen hunner woorden zijn in *tl* of *z* en *fs*. Hunne taal is arm. Dit bemerkt men aan het veelvuldige gebruik van het zelfde woord, met een gering verschil van uitspraak. Hunne wijze van spreken is langzaam, zonder veele uitroepingswoorden. *Wakash!* was de eenige uitroeping van toejuiching, welke men bemerkte. Met de taal der *Eskimoos* en *Noord-indiaanen* heeft de hunne geene de minste overeenkomst: meer gelijkt hij naar die der *Mexicaanen* (1).

Het zedenlijk karakter dezer menschen
is

(1) COOK D. XI. bl. 99—103.

Is zoo veel duidlijker gebleeken uit derzelver gedrag jegens de vreemdelingen zoo wel, als onderling in hun huislijke leeven.

Hetzelve is gastvrij, de vreemdelingen met de uiterste gulheid en hartlijksten aandrang noodigende, om binnen's huis te komen (1). Zomtijds acht eenig Opperhoofd deze gemeenzaamheid niet raadzaam: doch bezwaarlijk wederhoudt zijn gezag de eenvoudiger gulheid der vrouwen, die zich in den fraaisten dosch steken, om de vreemden welkom te heeten en met gezang te ontvangen (2).

Met de gulste gastvrijheid vereenigt zich bij hun een zeer naauwkeurig denkbeeld en leevendig gevoel van het recht van uitsluitenden eigendom op hunnen eigen grond, het welk hun het hout en water zelfs op zekeren prijs zou hebben doen stellen voor de vreemde zeevarers (3).

Gelijk zij echter gaarne van deze rechten uit gastvrijheid afstaan, zijn zij erkentlijk voor de geschenken van vreemden, dien

(1) COOK D. XI. bl. 17.

(2) COOK D. XI. bl. 20.

(3) COOK D. XI. bl. 24.

dien zij met nog grootere beandwoorden (1).

In hun voorkomen is eene stille en werklooze koelheid. Zij spreken weinig. Zelfs in driftvervoering hoort men van hun slechts korte spreuken of enkele woorden, die wel sterk worden herhaald, maar steeds op denzelfden toon en slechts van een enkel gebaar vergezeld, bij elken zin hun zich een weinig voorwaards wendende door de knieën te buigen, terwijl hunne armen langs hun lijf nederhangen (2).

Zij schijnen een handelbaar, beleefd en goedaardig volk: doch ondanks hunne heerschende koelbloedigheid, zijn zij ligt geraakt over het geen zij als eenen hoon opvatten, maar ook even ras vergeten, als elk ander oplopend volk. Zelden nemen ook vreemden deel in de twist der partijen, maar aanschouwen de grootste kwaadaardigheid van anderen met koele onverschilligheid, welke slechts gereed blijft, om den minsten hoon, die hunne eigene gevoeligheid

(1) COOK D. XI. bl. 27.

(2) COOK D. XI. bl. 61.

heid treft, te beantwoorden, zonder de minste vrees voor eenige meerderheid (1).

Andere hartstogten, van nieuwsgierigheid vooral, schijnen eenigermaate bij hun te slapen. Nimmer trok eenig vreemd voorwerp hunne aandacht genoeg, om hun tot verder onderzoek aan te spooren. Te vreden met het geen zij zelve kennen en bezitten, beschouwen zij al het nieuwe bij de *Europeërs* met zekere onverschilligheid. Het aanmerklijk verschil der kleeding en manieren, de buitengewoone grootte en het maakzel der schepen van de Reizigers, wekten zelfs geene verwondering bij hun, ja kon naauwlijks hunne aandacht afleiden (2).

In den handel bleek het, dat zij als opkopers kochten en verkochten, en zorgvuldig waren, om meester te blijven van de markt. Ook waren zij gevat op bedriegerijen, die zelden met de eenvoudigheid van den aanvangelijken handel gepaard gaan. Zoo mengden zij wel eens water onder de traan, die zij leverden, en waren

zom-

(1) COOK D. XI. bl. 62, 63.

(2) COOK D. XI. bl. 63.

zomtijds stout genoeg, om blaazen met enkel water gevuld voor traan te verkopen. Anderen namen *Europeesche* goederen mede, zonder 'er iet voor terug te brengen. Evenwel had over het algemeen eene goede trouw plaats, welke deze oneerlijkheden tot uitzonderingen maakte (1).

Ijzer en koper waren de voorwerpen, welken zij met eene geestdrift zогten, die hun meermaalen in verzoeking van dieverij bragt, welke maar weinigen konden wederstaan, wanneer zich de gelegenheid voordeed. Andere zaaken van linnen en dergelijken waren volkomen veilig, zoo dat men ze, den nacht door, zonder oppasfing kon laten (2). List vereenigde zich met hunne dieverij, terwijl de een den eigenaar elders bezig hield, nam de ander zijn flag waar. Doch daartegen waren zij ook zeer gereed, om elkanderen te verklikken (3). Onderling zelve scheenen hunne meeste geschillen wegens het bestelen van elkanderen plaats te hebben (4).

Do

(1) COOK D. XI. bl. 6, 7, 15, 16, 65.

(2) COOK D. XI. bl. 7.

(3) COOK D. XI. bl. 6, 7.

(4) COOK D. XI. bl. 66.

De naam van bedelachtig en, bij weigering, kwaalijk te vreden te zijn, gaat hun na bij VAN COUVER, die in MAQUINNA en zijne twee vrouwen de onbeschaamdste en lastigste bedelaars vond om alles, wat hun in de oogen blonk, terwijl zij eenen dag of twee lang het hoofd roonden, wanneer zij waren afgewezen (1).

De schandelijkste en schaamtelooste luiheid is echter het hoofdgebrek van hun karakter. De jongste knaapen vooral zitten zich hier en daar bij gezelschapjens in de zon te koesteren, of liggen zich tot dat zelfde einde op het strand te bakeren zonder eenig dekzel, als een hoop varkens, gelijk het de arbeidzaame COOK uitdrukt.

Deze verachting van alle schaamte was echter alleen den mannen eigen: de vrouwen waren altijd behoorlijk gekleed, gedroegen zich met de uiterste betaamlijkheid en verdienden allen lof van schaamachtigheid en zedigheid; terwijl derzelver veelvuldige huislijke bezigheden van stofberei-

(1) VAN COUVER T. I. p. 450.

reiding en spijsverzorging grootere arbeidzaamheid vorderden (1).

Weinig beandwoorden de mans deze vrouwelijke deugden door eenige tederheid of eerbied: zelfs verdeelen zij hunne liefde aan meer dan eene gade, het geen ten minsten alzoo bij MAQUINNA plaats had (2).

Wegens Godsdienstigheid schijnt hunne zorgvuldigheid voor hunne groote beelden te getuigen. Dat zij hunne kleinere verkochten is geenzins een bewijs van hunne veilheid met hunne Afgoden zelve: zij zelve toonden toch vermaak in hunne beeldhouwerij en mischien waren de kleinere beelden eenvoudige menschenbeelden (3).

De onderscheidene deelen onzer afbeelding dezer menschen kunnen voorzeker de vergelijking doorstaan met de beschrijving van derzelver voorkomen, kleeding, opschik, wooning, vischdroogerij en afgodsbeeld. Men ziet door eene opening tuschen de, op elkan-

(1) COOK D. XI. bl. 63, 76.

(2) COOK D. XI. bl. 73. VAN COUVER T. I. p. 450.

(3) COOK D. XI. bl. 74, 75, 98.

kander staande, planken in hunne hut, en merkt 'er de vierkante kisten met hunne goederen op. Vrouw en man zijn gelukkige naarbootzingen der afbeelding van beiden bij COOK. De vadzige onverschilligheid houdt den man alhier geheel werkloos gezeten voor zijne hut; terwijl de vrouw, met haar spelend kind aan de hand, eene stille werkzaamheid en opmerkzaame zedigheid vertoont, die in elks oog haaren luïjen en belachlijk gekapten echtgenoot beschaamen (1).

(1) Zie Plaat CII**. XCVIII**. XCIX** van COOK D. XI.

NAUWDOWESSIES.

De rivier *Mississippi* maakt eene belangrijke scheiding tusſchen de eigenlijke binnenlanden van *Noord-America*, dezelve in *Oostlijke* en *Westlijke* deelende van den *Mexicaanſchen* golf af tot ſchier aan *Hudsonsbaai* toe. De binnenlanders onderscheidt men niet slechts van de eigenlijke kustbewooners aan de *Stille* en aan de *Atlantiſche* zee, maar ook van die van *Nieuw Mexico* of *Granada* aan de eene, en van de *Vereenigde Staaten* aan de andere zijde, benevens van alle die plaatsen, waar de volkeren van *Europa* derzelver bezittingen hebben, en rondom welken ook onder de inboorlingen meerdere beschaaftheid heerscht.

Zeer

NAUWDOWESSIES. 205

Zeer langen tijd heeft het onze aardrijks- en volkeren-kunde ontbroken aan beschrijvingen der binnenlanden en derzelver be-wooners, terwijl men reeds naauwkeurig onderricht was van alles, wat de oude en nieuwe eigenlijke Rijken en Staaten van dit aanmerkelijk waerelddeel betrof, tot dat men zinds de helft der voorige eeuw ook hierin kundigheden heeft verkreegen, voor welken onze menschbeoefening de onvermoeide en weltoegeruste Reizigers zeer veel verplicht is.

Aan J. CARVER inzonderheid zijn wij deze erkendnis verschuldigd voor zijne uitvoerige en naauwkeurige berichten van deze binnenlanden, voor zoo verre zij zich uitstrekken van 41° tot 49° Noorderbreedte en van 262° tot 275° Oostlijke lengte.

Deze uitgestrekte grond is wederzijdsch doorsneden met veelvuldige takken en armen van de *Misissippi*, in welke een aantal meiren en waterkommen zich door dezelven ontlasten. Alzoo even geschikt ter bebouwing als tot handelgemeenschap, ligt deze grond onder eene luchtstreek, wier gemaatigdheid vreemd is voor hun, die

Zeet

die gelijke graaden in *Europa* bewoonden (1).

Uitmuntende boomen voor het fraaiste timmerhout, een aantal nooteboomen, wilde vruchtboomen, veelvuldige heesters, en allerlei moeskruiden, maaken het plantenrijk dezer gewesten zoo schoon en rijk als elders (2).

De tijger, beer, wolf, vos, hond, bergkat, wilde kat, buffel, eland, *moose*, veelvraat, egel, *rakoon*, boschmarter, muskurot, eekhoorn, haas, konijn, mol, wezel, muis, veldmuis, bever, otter en vledermuis, het hert, rendier, flinkdier, stekelvarken en sabeldier zijn de viervoetige dieren, aan deze gewesten eigen (3).

Onder de vogelen telt men den arend, havik, nacht-havik, geitenmelker, vischarend, raaf, kraai, uil, lepelaar, oljevaar, waterraaf, reiger, zwaan, gans, eendvogel, taling, duiker, waterhoen, kalkoen, korhoen, patrijs, kwartel, duif, poelsnip, leeuw-

(1) CARVER's *Reis in de binnenlanden van Noord-America*. D. II. Aanhangzel.

(2) CARVER's *Reize* D. II. bl. 23—266.

(3) CARVER D. II. bl. 173.

leeuwrik, specht, koekoek, gaai, zwaluw, wakon-vogel, meerel, rooden vogel, nachtegaal, lijster, zaaglijper, koningsvogel, het roodborstjen, het winterkoningjen en het bloemzuigertjen (1).

De steur, katvisch, snoek, karper en dikkop zijn de voornaamste vischsoorten, die de *Mississippi* bevolken (2).

Verschriklijk zijn de slangen in de bosschen en poelen dezer gewesten. Men onderscheidt 'er de ratelslang, de lange zwarte slang, de muur- of huis-adder, de gestreepte of kousband-slang, de waterslang, de schuiffelende slang, de doornstaart-slang, de gespikkelde slang, de ringslang, de tweehoofdige slang. Voords heeft men 'er de land-schildpad, veelerleije hagedissen en de boompad (3): terwijl de verscheidenheid der *insecten* zoo groot is, dat derzelver naamsopstelling alleen meer plaats zou vorderen, dan daaraan hier behoort te worden ingeruimd. De zijworm, tabakworm, bije, vuurvlieg, waterkever, springhaa-

(1) CARVER D. II. bl. 204—215.

(2) CARVER D. II. bl. 215—217.

(3) CARVER D. II. bl. 218—230.

haanen, die geregeld om de zeven jaaren wederkeeren, en het vliegende hert zijn de opmerklijksten (1).

Schoon deze uitgestrekte gewesten bewoond worden door een groot aantal volkeren of stammen, waarvan CARVER meer dan dertig onderscheidenlijk heeft bezocht of ontmoet (2), en wij uit die allen zijne afbeelding bijzonder hebben overgenomen van de *Nauwdowessies*, die zich ten westen van de *Misisippi* het verst uitbreiden, verzekert hij echter, dat zij geenzins in zijn oog zoo sterk door maakzel, kleur of gestalte verschilden, als andere schrijvers voor hem hadden opgegeven, of als men ligt zou verwachten, op het aantal dier volkeren lettende, zonder aan dezelve als bloote stammen te denken of ze nog liever als trekvolkeren te beschouwen, die door geduurige verandering van grond en lucht, gezamenlijk denzelfden invloed der Natuur op hun gestel ondervinden.

Over het algemeen zijn deze menschen tenger, lang en recht van gestalte, en
zel-

(1) CARVER D. II. bl. 230—234.

(2) CARVER D. II. bl. 217.

zelden ziet men 'er onder hun, die mis-
maakt zijn. Hunne huid heeft eene rood-
achtige koper-kleur. Zij hebben . groote
zwarte oogen. Hun haar is mede zwart,
maar zelden gekruld. Zij hebben schoone
tanden, en hunne adem is zoo zuiver als
de lucht, welke zij inademen. Hunne wang-
beenderen zijn verheven; ruim zoo veel bij
de vrouwen als bij de mans. De eersten
zijn zelden zoo lang, als *Europeesche* vrou-
wen, en neigen meer tot vetheid, dan het
andere geslacht. Meermaalen ontmoet men
onder haar bevallige voorwerpen (1).

Behalven het hoofdhaar duldt men geen
ander hoegenaamd, het welk de volwasfen-
heid kenmerkt, en aan welks uitrooijing
men veel tijds besteedt, zoo dat men nim-
mer iets van den baard ziet op het gelaat
der mans, behalven in hoogen ouderdom,
wanneer zij minder op hun voorkomen
letten, of zelve minder in staat zijn zich
te helpen (2). Zij, die gemeenschap heb-
ben met *Europeërs*, bedienen zich daartoe
van ijzerdraad, het welk zij als eene schroef
draai-

(1) CARVER D. I. bl. 28.

(2) CARVER D. I. bl. 219, 220.

draaijen, anderen weten aan zeker hard hout de gedaante en het vermogen van eenen nijprang te geven (1). De mans, die door hunne keurigheid boven de overigen willen uitmunten, plukken zelfs al het haar van hunne hoofden, uitgezonderd eene lok midden op den kruin, welke zij dan tot eene aanmerkelijke lengte laten groeijen en voords met pluimen van verschillende kleur in zilveren en ijvoiren schachten opsteken, zijnde de onderscheidene natiën kennelijk aan de bijzondere wijze van dit kapzel te zetten (2).

De mans onder alle deze natiën verschillen overigens zeer weinig in kleeding van elkanderen, ten zij ze met de *Europeërs* handel drijven, wanneer zij hunne bonten voor dekens, hemden of andere kleederen verruilen, welken zij echter meer als opschik, dan als dekzel, beschouwen. Door gaands binden zij omtrend eene halve el laken, het geen hunne schaamdeelen bedekt, met eenen gordel om den middel. Overigens zijn zij geheel naakt, behalven dat zij zom-

(1) CARVER D. I. bl. 220.

(2) CARVER D. I. bl. 221.

er hard hout
 van eenen
 ns, die door
 erigen willen
 et haar van
 eene lok mid-
 dan tot eene
 en en voords
 kleur in zil-
 teken, zijnde
 ennelijk aan
 apzel te zet-
 tiën verschil-
 kleeding van
 de *Europeërs*
 hunne bonten
 ere kleederen
 meer als op-
 uwen. Door-
 eene halve el
 leelen bedekt,
 iddel. Overi-
 ehalfen dat zij
 zom-

NAUWDOWESSIES. 211

zomtijds eene soort van kouzen en schoe-
 nen gebruiken (1).

De vrouwen daartegen dragen eene klee-
 ding, welke van den hals tot de knieën
 reikt. Zij hebben eene soort van wambuis
 van leder, het welk het ligchaam, maar
 niet de armen bedekt, waaronder een rok
 van lijwaat of mede van leder hangt; ook
 zij bedekken zomtijds en op gelijke wijze,
 als de mans, haare beenen (2).

Het kapzel der vrouwen verschilt bij de
 onderscheidene stammen: aan de westzijde
 van de *Mississippi* is hetzelfde het eenvouw-
 digste (3). Meer komen zij overeen in het
 zetten van eene vlek verw aan elk oor, en
 ook wel van eene vlek midden voor het
 voorhoofd (4). De mans beschilderen zich
 ook gaarne met rood en zwart, vooral
 wanneer zij ten oorlog gaan; zijnde
 hun gelaat alsdan schriklijker geschilderd,
 dan in den vrede, wanneer zij zich enkel
 willen opcieren. Daartoe spijten hunne
 jon

(1) CARVER D. I. bl. 222, 223.

(2) CARVER D. I. bl. 224.

(3) CARVER D. I. bl. 225.

(4) CARVER D. I. bl. 225.

jonge luiden ook wel den buitenften rand hunner ooren, dien zij rekken door 'er gewigt aan te hangen, tot dat hun dezelve fchier op den fchouder hangt. Het midfchot van den neus draagt zomtijds mede eene vrugt van aardigheden, vooral van fchulpen, die natuurlijk hoog geacht moet zijn in de binnenlanden (1).

Min werks, dan van hunne vercierzels, maaken zij van de gemakken in hunne wooningen. Zij bedienen zich van hutten en tenten. Tot de eerften fteken zij slechts buigzaame ftaaken in den grond, buigen ze van boven tot malkanderen en bedekken ze met matten van gevlogten biezen of met berkenbast. Tot de laafte bedienen zij zich van herten- of elandsvellen, dien zij bekleeden over fchuins in den grond geftoken en van boven bij elkander gebondene paalen. Hunne verblijven hebben fchoorfteenen noch vensters, maar een rookgat van boven, het welk zij toehaalen tegen den regen of sneeuw.

Beeren-vellen maaken meestal hun bed uit; dezelve liggen op den grond gefpreid.

(3) CARVER D. I. bl. 221, 222.

uitensten rand
door 'er ge-
hun dezelve
t. Het mid-
zomtijds me-
n, vooral van
geacht moe-
)

e vercierzels,
n hunne woo-
van hutten en
en zij slechts
grond, bui-
lkkanderen en
van gevlogten
ot de laatste
en- of elands-
ver schuins in
boven bij el-
Hunne verblij-
och vensters,
, het welk zij
f sneeuw.

estel hun bed
len grond ge-
spreid.

NAUWDOWESSIES. 213

spread. Bij gebrek aan ruimte voor hun
gezin, leggen zij hunne kinders boven zich
op eene stellaadje van omtrend vier of vijf
voeten hoog (1).

Hun huisraad is gering en eenvoudig.
Al hun gereedschap is lomp en gebrekig.
Hunne, van zwarte klei gevormde, potten
wederstaan echter het vuur. Zij gebruiken
tot het braaden van hun vleesch het spit
van hard hout gemaakt; hetzelfde draait
op gevorkte stutten, of wordt schuins in
den grond gestoken, wanneer het vleesch
zelve dan geduurig wordt omgekeerd.
Kwastachtige uitwasfen van den suiker-
boom of eenig ander hout, leveren hun
schotels, pannen en bakken. Tot hunne
lepels hebben zij een bijzonder lepelhout,
gelijk het in *America* genoemd wordt,
naar palmhout gelijkende. Mesfen en vuur-
slagen zijn voorts de vreemde noodwendig-
heden, waarvan zij allen zich door den han-
del met de *Europeërs* voorzien hebben (2).

De meesten dezer stammen gebruiken
noch brood, noch zout, noch kruidenrij,
noch

(1) CARVER D. I. bl. 225—227.

(2) CARVER D. I. bl. 227—229.

noch melk. Wilde rijst is hun brood, of ook wel onrijp kooren en boonen, te zamen gekookt met beervleesch; welke zeer smaaklijke spijs, volgens CARVER, bij hun *succatosh* genoemd wordt. Zij kookten of braaden al hun voedsel. Het nat, waarin hetzelfde gekookt is, strekt hun tot gewoonen drank. Dieren- en planten-rijk beiden verschaften het eerste echter voornaamlijk, daar zij den grond schier onbebouwd laten.

Het gemeen is morzig in de spijsbereiding: de Opperhoofden zijn zoo zindlijk op hun voedsel, als op hunne kleding en woning. Hun maaltijd schijnt zich aan geene uren te bepalen. Dezelve heeft dikwijls in talrijk gezelschap plaats, wijl zij de feesten beminnen, welken met hunne danzen aanvangen en eindigen. Mans en vrouwen hebben afzonderlijke feesten: aan den dagelijkschen disch zijn zij echter niet afgescheiden. Gaarne houden zij opene tafel voor vreemdelingen, en staan elkander gulhartig bij in gebrek aan voorraad (1).

Hunne voornaamste bezigheid is de jagt:
de

(1) CARVER D. II. bl. 7—10.

de bekwaame jager is even hoog geacht bij hun als de wakkere krijgsman. Zij zijn afgerecht op allerlei listen en weten het spoor der dieren te bemerken met eene scherpzinnigheid, die voor anderen onbegrijpelijk is; ook volgen zij het midden door de bosschen met de zekerheid van onzen jagthond. De jagt is bij hun ook eene volkszaak, welke telken jaare geregeld wordt, als ware het een veldtocht, zoo dat zich onder den bekwaamsten jager gansche benden, als onder eenen veldheer, schaaren. Een algemeen en streng vasten van verscheidene dagen gaat deze jagt vooruit; het zelve wordt geëindigd met een groot gastmaal, waarbij echter de maatigheid heerscht, terwijl de opperjager de voornaamste daaden verhaalt van zijne voorgangers; waarna zij allen zich de huid schier geheel zwart verwen. Hunne snelheid is ongelooflijk: dezelve agterhaalt meest alle de dieren, op welken zij jagt maaken. Hij, die het eerst een dier treft, heeft bij hun recht op het beste deel, of ook andersom, die het eerst zijn mes zet in het wild, schoon reeds door een ander doodlijk getroffen. Nimmer is de verdeling van

het wild bij hun stof tot krakeel; zij mogen hun eigen gezin het meest bevoorrechten, dit verwekt bij hun geen nijd. Veel bijgeloovigs heeft wel plaats bij hunne jagt, vooral op de bevers, die hun zoo belangrijk zijn: maar die bijgeloovigheden zelve maaken hun zeer oplettende jagers, even als hun Godsdienstig vasten, hun luchtig en gretig ter jagt maakt (1).

Niet enkel ter jagt, ook ten krijg, dragen zij hunne wapenen, en hier neemt hunne beschrijving eene schriklijke wending. Vijftien jaaren oud vatten zij de wapenen daartoe op en leggen dezelve niet af voor vijftig- of zestigjaargen ouderdom. Elke stam heeft zijne eigene krijgsluizen. Boog en pijlen, benevens de oorlogsknods of kopklover, zijn de wapenen dezer volkeren. De laatste is gemaakt van zeer hard hout, heeft een ronden kop als een klood, waarin een snijdend ijzer of vuursteen is gezet; dezelve wordt *Tomahawk* genoemd. Nog heeft de *Nauwdowessier* alleen eenen dolk in gebruik, dien hij met een touw om den hals draagt; dezelve

is

(1) CARVER D. II. bl. 27—37.

keel; zij mo-
neest bevoor-
n geen nijd.
taats bij hun-
die hun zoo
geloovigheden
tende jagers,
en, hun luch-
(1).

n krijg, dra-
hier neemt
riklijke wen-
vatten zij de
gen dezelve
igjaarigen ou-
zijne eigene
, benevens de
zijn de wape-
ste is gemaakt
en ronden kop
snijdend ijzer
e wordt *Toma-*
e *Nauwdowes-*
ruik, dien hij
draagt; dezelve
is

NAUWDOWESSIES. 217

is omtrend tien duimen lang en van boven
drie breed, uitlopende in een punt, zijnde
van vuursteen of staal gemaakt en wordende
in eene schede van herten-leder gedragen,
als een kenmerk van voornaamheid in den
krijg (1).

De vrijheid of uitbreiding hunner jagt-
velden is doorgaands de eerste oorzaak van
hunnen krijg, ter verdediging of ter vero-
vering ondernomen. De wraakzucht over
beledigingen herhaalt en vermenigvuldigt
deze oorlogen, die door eene krijgszuch-
tigheid, welke de dapperheid deugd noemt,
van de vroegste jeugd af wordt angevuurd.

Het valt den Opperhoofden gemakkelijk,
hunne krijgsluiden ten strijd te verbitteren.
„De beenderen onzer broederen liggen
onbegraven, hunne geesten eischen ver-
zoening, onze beschermgeesten staan ons
bij: zalfst dan uw haar, schildert uw ge-
laat, vult uwe pijlkokers, doet de wouden
wedergalmen van uwe zangen, en zegt den
uwen, dat zij zullen gewrooken zijn!” Op
zulk eenen aanhef vliegen zij te wapen en
voeren gemeenschaplijken krijg. Zomtijds
ver-

(1) CARVER D. II. bl. 37—40.

vervolgt een bijzonder perzoon het voorwerp zijner wraak in eenzaamheid honderd mijlen ver en rust niet voor hij hem gevonden heeft (1).

Het overleg tot algemeenen krijg is staartig. Hetzelve geschiedt in eene algemeene vergadering, onder raadpleeging der Priesters, ja zomtijds ook der verstandigste vrouwen, gelijk de *Germanen* weleer. Op het besluit tot den krijg volgt eene plegtige voorbereiding, vooral van den Veldheer, die niet altijd het Opperhoofd zelf is, maar dan altijd door hetzelfde daartoe benoemd wordt. Een vasten van veele dagen en een zorgvuldig waarnemen der droomen zijn de bijgeloovigheden, welken zij daarbij in acht nemen. Waarna de Veldheer zijne benden in hoogere geesdrift aanspreekt en eenen draagband nederlegt, die opgenomen wordt door hem, die zich vermeet zijn Onderbevelhebber te zijn. De Bevelhebber, die eerst zwart was geschilderd geweest, wordt nu met beerenvet gezalfd en met roode verw verschriklijk gemaakt. Dan zingt hij den krijgszang en bidt met al zijn

(1) CARVER D. II. bl. 40—44.

ES.

het voor-
mheid hon-
oor hij hem

krijg is staa-
de algemeene
g der Pries-
ndigste vrou-
er. Op het
ene plegtige
n Veldheer,
ofd zelf is,
daartoe be-
eele dagen en
droomen zijn
ij daarbij in
er zijne ben-
nspreekt en
e opgenomen
neet zijn On-
Bevelhebber,
rd geweest,
alfd en met
maakt. Dan
bidt met al
zijn

NAUWDOWESSIES. 219

zijn krijgsvolk de Godheid aan. Een feest-
dans vervangt dezen ernst. Inmiddels ver-
zamelen de Priesters kruiden voor de won-
den, wier geneeskundige kragt hun door
opmerking bekend is (1).

De tusschentijd van het besluit tot den
uittocht zelve wordt des dags in toebereid-
zelen, des nachts in vrolijkheid, doorge-
bragt.

Bevindt zich een enkele stam te zwak,
dezelve zoekt bondgenooten en zendt daar-
toe eenen afgezant af met eene roodge-
schilderde bijl en eenen draagband, die het
oogmerk zijner zending in zekere figuren
uitdrukt. Het Opperhoofd van den aange-
zogten stam roept eene raadsvergadering bij-
een; in dezelve legt de afgezant zijne bijl
op den grond en doet zijne voordragt met
den draagband in de hand, dien hij daarna
overgeeft. Het opvatten van de bijl en het
aannemen van den band beslucht den goe-
den uitflag zijner zending: derzelver wei-
gering wordt voor een blijk van vroeger
verbond met den vijand gehouden.

De oorlogsverklaring geschiedt door het
zen-

(1) CARVER D. II. bl. 44—48.

zenden van eenen slaaf met eene bijl, wiens steel rood geverwd is; waarna de vijand zich haast, om den eersten der vredebrekers, dien hij vindt, eene soortgelijke bijl in het hart te slaan, en hem voords op zulk eene wijze te verminken, dat hij toone, als of hij zijne bestrijders voor geen mans wil gehouden hebben (1).

Hunne heiren zijn zelden talrijk. Elk draagt behalven zijne wapenen eene mat, zonder verder veldtuig of eenigen voorraad, leevende van de jagt en vischerij, tot dat zij bij den vijand zijn. Hun togt is, over vreedzaam grond, verstrooid: echter laten zij zich zeker op zijnen tijd ter bestemde plaats vinden. Zich op hunne *Manitoes* of Huisgoden, dien zij altijd medenemen, geheel verlatende, zetten zij zelfs geene wachten uit, wanneer zij des nachts onder hunne tenten slapen. Op vijandlijken grond daartegen zijn zij zoo voorzichtig, van geen vuur te ontfeken, geen geschreeuw te doen hooren, noch ter jagt te gaan; zelfs spreken zij dan tot elkanderen slechts door teekenen en gebaarden.

Na

(1) CARVER D. II. bl. 49—51.

ES.

eene bijl,
waarna de
ten der vre-
foortgelijke
hem voords
ten, dat hij
s voor geen
,
alrijk. Elk
eene mat,
en voorraad,
erij, tot dat
ogt is, over
echter laten
ter bestemde
Manitoes of
nemen, ge-
geene wach-
onder hunne
grond daar-
, van geen
chreeuw te
gaan; zelfs
flechts door

Na

I.

NAUWDOWESSIES. 221

Na het bespieden van den vijand wordt de aanval in den kriegsraad geregeld. Dezelve geschiedt voor den dageraad, ten einde den vijand in den slaap te overval- len. Den nacht door kruipen zij op den buik naar den vijand toe, naderen hem tot op een boogshot, springen daarna, op een gegeven teeken, met een ijslijk gegil op, schieten oogenbliklijk hunne pijlen af en storten met hunne kopkloovers op het leger in. Afkeerig van openlijke veldslagen, beroe- men zij zich eeniglijk in list, en prijzen hem het hoogst, wien de grootste slachting zijner vijanden het minste bloed heeft gekost (1).

Bij de overrompeling der vijandlijke le- gerplaats heeft het schriklijkst bedrijf plaats, het geen de siedende wraakzucht der aan- valleren en de volslagenste wanhoop der aan- gevallenen kan aanrichten. Zoodra de over- winning beslist is, dooden zij allen, dien zij niet kunnen medenemen, en stroopen ze het bekkeneel-vlies af. Zomtijds grijpen daartoe twee tegelijk denzelfden verflagenen aan: doch alsdan voorkomt de kopkloover het geschil. Voords trekken zij met de gevan- ge-

(1) CARVER D. II. bl. 52—54.

genen en den buit terstond terug, de uiterste zorgvuldigheid gebruikende, om hun spoor te verbergen voor hunne vervolgers. Agterhaald wordende, brengen zij hunne gevangenen om, nemen hun bekkeneel-vlies mede, verspreiden zich en zoeken afzonderlijk een goed heenkomen. Hunne eigene gekwetsten voeren zij op draagbaaren mede, of trekken ze in den winter op sleden voord.

Men bewaart de gevangenen met de wreedste zorgvuldigheid, door ze bij dag vast te houden, bij nacht geheel naakt, uitgestrekt en aan handen en voeten gebonden, vast te leggen aan haaken in den grond, terwijl zij tevens nog aan touwen worden vastgehouden door de overwinnaars, die bij hunne minste beweging ontwaaken. In den overtocht van rivieren en meiren binden zij ze agter aan hunne vaartuigen (1).

Op weg dwingen zij de ongelukkigen, onophoudlijk hunnen doodzang te zingen. Een schriklijk geschreeuw kondigt de terugkomst der overwinnaars in hun dorp of leger aan. Door zekere doodkreeten verneemt men het geleeden verlies: aan ande-

(1) CARVER D. II. bl. 55—73.

dere oorlogskreeten hoort men het getal der gevangenen. Op dit geschreeuw is men in het dorp geheel gehoor. Daarna loopt hetzelfde uit, om de bijzonderheden te vernemen. Voords schaaren zich vrouwen en kinders met knuppels en stokken, om 'er de ongelukkigen mede te begroeten bij de inkomst. Nu worden hem de handen en voeten gebonden, terwijl eene raadsvergadering hun lot beslist. Zij, wier dood beslooten is, worden in handen van den Veldheer gesteld: de overigen staan ter beschikking van den Vorst. De oudste en beroemdste krijgsgevangenen, wier vroegere feiten men zoo duidelijk leest in de beeldsprakige figuren, waarmede zij hunne armen en borst beprikt en besneden hebben, als de *Europeër* zijne letters verstaat, worden altijd ten dood verwezen. Dezelve wordt hun aangedaan op den brandstapel, na hun nog vooraf gedwongen te hebben tot den lijkgang. In plaats van eenig medelijden te willen wekken, bedienen zich de slachtoffers van deze gelegenheid, om hunne vroegere feiten te roemen en hunne beulen te beschimpen, waarin zij doorgaands volhouden tot hunnen jongsten snik.

De-

Deze wreedheden, welke niet blijven bij het vuur en altijd verduurd worden met ongelooflijke standvastigheid en tergende beschimping, schijnen zij echter eeniglijk te bepaalen tot hunne mede-*Indianen*, hebbende de *Europeërs* meermaalen eene liefderijke behandeling bij hun ondervonden, en derzelver gevangen gemaakte vrouwen hunne uiterste ingetogenheid geroemd (1).

De jongelingen, vrouwen en kinders worden meestal gespaard en uitgedeeld, eerst onder de zulken, die eenen zoon, vrouw of man verlooren hebben, voords onder hun, die eenig verder verlies hebben geleeden, en eindelijk onder de overigen, die zich de gevangenen willen aantrekken. Bij deze uitdeeling heeft geen geschil plaats en na dezelve wordt de gevangen ontboeid, verschoond, gelaafd, getroost, en doorgaands als kind of echtgenoot bejegend, behalven alleen, wanneer eene weduwe reeds elders verbonden, haaren overleeden man den slaaf wil toezenden in het schimmenrijk.

Van uitwisseling der kriegsgevangenen is bij

(1) CARVER D. II. bl. 74—84.

het blijven bij
worden met
tergende be-
eeniglijk te be-
en, hebbende
ne liefderijke
den, en der-
ouwen hunne
d (1).

en kinders
a uitgedeeld,
eenen zoon,
bben, voords
verlies hebben
de overigen,
en aantrekken.
geschil plaats
ngen ontboeid,
st, en door-
oot bejegend,
eene weduwe
en overleeden
in het schim-

sgevangenen is
bij

NAUWDOWESSIES. 225

bij hun geen denkbeeld; zelfs beschouwen
zij hem, die uit zijne krijgsgevangenis we-
derkeert, als eenen vreemden, gelijk hij ook
daadlijk in alle rechten deelt met den stam,
die hem in gunst heeft aangenomen, doch
hem zekerlijk eenen wreeden dood aandoet,
wanneer hij, eens ontvlucht zijnde weder
in deszeus magt komt.

De gevangenen, die volstrekt als slaaven
worden aangemerkt, worden doorgaands
aan de *Europeesche* bezittingen gegeven,
en als dan met sterken drank betaald, het-
welk een nieuwe prikkel geworden is voor
de *Indianen*, om elkanderen te bestrijden,
en alzoo hun onderling gedrag meer verer-
gerd dan verbeterd heeft. De *Jesuitsche*
zendelingen bedoelden voorzeker de ver-
zachting van het lot der ongelukkigen en
van het hart der overwinnaars, door hun
tot dezen handel uit te lokken, maar
beklaagden zelve zich over de gansch
strijdige uitkomst van het gekozen mid-
del.

Wanneer een stam eenen anderen ge-
heel heeft onderworpen, wordt het Op-
perhoofd van den laatste gedwongen, de

raadsvergaderingen van den eersten bij te wonen in het vrouwen-gewaad (1).

Hunne wijze van krijg te voeren vereeuwigd natuurlijk bij hun den oorlog. Ongaarne doet men ook den eersten stap tot den noodzaklijksten vrede. Moede van eenen veeljaarigen oorlog zoekt men middelaars, die de vredepijp aan de partijen aanbieder, in welk karakter zij onschendbaar zijn.

Deze vredepijp, *calumet* bij de *Fran-schen* geheeten, heeft een rooden marmereen kop, eenen houten fraai beschilderden steel en is met beeldspraakige figuren en vederen voorzien. Bij elken stam heeft zij haar bijzonder versierzel, maar overal is zij de inleiding tot alle verbonden. De Onderbevelhebber slopt dezelve, legt eenen gloeienden kool op de tabak, werpt 'er denzelfden daarna af, draait den steel eerst naar omhoog, dan naar omlaag, houdt hem voorts waterpas en keert zich alzoo geheel om, zoo dat hij eenen volkomen kring maakt, het welk eene aanroeping is van alle de hemelsche en onderaardsche geesten. Dit verricht zijnde, biedt hij

(1) CARVER D. II. bl. 85—91.

sten bij 15
(1).

voeren ver-
den oorlog.
rsten stap tot
de van eenen
ddelaars, die
anbieder, in
er zijn.

bij de *Fran-*
oden marme-
beschilderden
e figuren en
stam heeft zij
r overal is zij
. De Onder-
t eenen gloei-
erpt 'er den-
teel eerst naar
houdt hem
ich alzo ge-
nen volkomen
ne aanroeping
en onderaard-
zijnde, biedt
hij

NAUWDOWESSIES. 227

hij dezelve aan het Opperhoofd, die
'er twee- of driemaal den rook uit zuigt
en dien eerst ten hemel zendt, daarna
rondom zich over den grond blaast. Op
gelijke wijze gaat de pijp over in den
mond der afgezanten, door wien zij steeds,
als een heiligdom, met de uiterste teder-
heid behandeld wordt.

Gezangen en dansen kondigen den vrede
aan. De oorlogsbijl wordt ten teeken der
verzoening in den grond begraven, en de
draagband van *Wanpum*, gelijk hij genoemd
wordt, behelst de voorwaarden des ver-
drags. Eenige lederen riemen met witte
en paersche schulpen behangen, die als
koraalen zijn gesneden, en met zenuw-
achtige draaden aaneengereegen, maaken de-
zen gordel uit. De schulpen of koraalen
zijn in zekere figuren geplaatst, die beeld-
spraakig den inhoud des verdrags voor de
nakomelingschap bewaaren (1).

Het dansen is bij deze *Indianen* een
groot feestvermaak. Zij hebben den pijp-
of *calumets*-dans, den oorlogsdans, den
huwelijksdans en den offerdans. De eerste

13

(1) CARVER D. II. bl. 92—102.

228 NAUWDOWESSIES.

is stil, de tweede verschriklijk, ja zelfs gevaarlijk. Mans en vrouwen danzen nooit te zamen. De laatsten munten boven de eersten uit in bevallige bewegingen, welken zij met de uiterste stilte van armen en beenen weten te maaken. Onder den dans heeft een gezang plaats, of liever slechts eene toon- en maat-aangeving, in overeenstemming met den trommel, van een holle boom met een vel overtogen, en eene soort van snel schreeuwende rieten dwarsfluit (1).

Het spel is voor hun eene tijdkorting, die tot onmaatige hoogte in prijs en met de geweldigste drift gedreeven wordt. Het balslaan, na genoeg aan ons kaatzen gelijk, wordt meermaalen bij hun van stam tegen stam geoeffend met eene bekwaamheid, die den bal, een gansch spel door, bestendig van den grond houdt. Eene soort van dobbelspel met half witte en zwarte steenen, als perfikken steenen in grootte en gedaante, houdt hun meer huislijk bezig, en schoon zij in het eerste wel eens eenen arm of been breken, in het laatste hunne klee-

(1) CARVER D. II. bl. 11—27.

kljik, ja zelfs
n danzen nooit
nten boven de
vegingen, wel-
van armen en
Onder den dans
f liever slechts
g, in overeen-
, van een hol-
ogen, en eene
e rieten dwars-

ne tijdkorting,
in prijs en met
en wordt. Het
kaatzen gelijk,
van stam tegen
bekwaamheid,
door, bestendig
ene soort van
en zwarte stee-
in grootte en
huislijk bezig,
wel eens eenen
et laatste hunne
klee-

NAUWDOWESSIES. 229

kleederen, cieraaden, hutten, ja vrijheid
zelve verliezen, worden beiden nimmer
door eenigen twist afgebroken (1).

Elke stam heeft zijn eigen wapenschild
van een of ander dier ontleend, en onder-
scheidt zich ook door verscheidene kleenig-
heden van de overigen. Overal is een
Opper-krijgsman aan het hoofd. om zijne
dapperheid alleen verkoozen, maar tevens
een Bewindsman, die het Staatsbestuur in
handen heeft. Eigenlijke krijgstucht en
burgerlijke onderdaanigheid kent men ech-
ter niet: zonder nood der algemeene be-
langen is elk zijn eigen heer. De rechts-
pleeging wordt geheel overgelaten aan het
geslacht der beleedigden. De opvolging
des Bewinds is erflijk, bij veelen zelfs in
den vrouwelijken lijn. Elk geslacht voegt
bij verkiezing aan het Bewind eenen raads-
man toe. Bij dezen Raad rust het hoogst
gezag. In denzelven spreekt elk op zijne
beurt, doorgaands leenspreukig en zwel-
lend. Jonge luiden wonen deze Vergade-
ringen bij als aanhoorers, doch mogen
hunne goedkeuring te kennen geven door
het

(1) CARVER D. II. bl. 103—106,

het *oak*, het geen met sterke inademing wordt geuit (1).

Hunne agterhoudendheid in den Godsdienst maakt deszelfs opgave moeilijk. Zoo veel is echter zeker, dat zij een Opperwezen, onder den naam van den grooten Geest vereeren als den oorsprong van alle goed, en dat zij eenen boosen geest vreezen, dien zij om wegneming hunner kwaalen smeeken. Ook hebben zij hunne huisgoden, dien zij *Manitoes* noemen en overal bij zich houden, onder de gedaante van gewijde otter- en marter-vellen (2). Zij verwachten een ander leeven van gelijk bedrijf en genot als het tegenwoordige, maar zonder arbeid en kommer. De toekomstige staat is in hun oog een staat van vergelding, voornamelijk echter voor wakkerheid ter jagt en voor krijgsdeugd (3).

Opmerkelijk is onder hun zekere Godsdienstige Maatschappij van *Vrienden van den Geest*, bestaande uit perzoonen van onbesprooken naam, en tot welk lidmaatschap

(1) CARVER D. II. bl. 1—7.

(2) CARVER D. II. bl. 52.

(3) CARVER D. II. bl. 118—122.

schap eene inwijding wordt gevorderd, wier geestdrijverij zoo hoog gaat, dat de aannemeling in stuipreklingen vervalt, en, na het inkrijgen van zekeren kleenen boon in den mond, het leeven schijnt te verliezen, tot dat hij, door slagen weder opgewekt, den boon uitwerpt, en zich over den ontvangen geest verheugt, wanneer zang en dans deze zonderlinge plegtigheid vervangen (1).

Zij hebben Priesters, die tevens hunne geneesheeren, droomuitleggers en bezwerers zijn. Als geneesheeren kiezen zij dikwijls gelukkige middelen, doch dezen worden vergezeld door een geratel met eenen dop met drooge boonen, het welk zij nacht en dag aan het oor van den kranken houden ter afweering van den boozen geest (2).

Gelukkig zijn deze volkeren aan weinige ziekten onderhevig. Maagpijnen volgen meermaalen op hun lang en streng vasten; de teering wordt bij hun toegeschreeven aan te vroege vermoeijenissen voor de vol-

was.

(1) CARVER D. II. bl. 15—21.

(2) CARVER D. II. bl. 123, 124.

wasfenheid; het zijdewce of *pleuris* kwelt hun meest; waartegen zij hunne zweetstoven hebben van krom geboogen latten, met dieren-vellen overdekt, en doonden stoom van water op gloeiende steenen stookt, welke stooving zij ook buiten zulke noodzaaklijkheid gaarne gebruiken, wanneer zij iet groots in het hoofd hebben. Na dit bad gaan zij terstond te water in de rivier, waarin zij een halve minuut vertoeven, om voorts eene pijp te gaan rooken met de volkomenste gerustheid wegens het goed gevolg (1).

Gelijk zij zich van enkelvoudige heelmiddelen bedienen in wonden en breuken, zoo weten zij ook insnijdingen te doen, waar het noodig is, met scherp geslepen vuursteen (2). Over het geheel beletten hunne bijgeloovigheden niet, dat zij oordeelkundig redekavelen over veele ziekten en in derzelver genezing dikwijls zeer wel slaagen.

In den dood zijn zij zoo kloekmoedig op het ziekbed, als in het oorlogsveld. Na dat

(1) CARVER D. II. bl. 128, 129.

(2) CARVER D. II. bl. 133, 132.

pleuris kwelt
ne zweetstoo-
ogen latten,
, en door
oefjende stee-
ing zij ook
d gaarne ge-
roots in het
gaan zij ter-
, waarin zij
, om voords
de volkomen-
d gevolg (1).
ouwdige heel-
en breuken,
en te doen,
erp gesleepeu
heel beletten
dat zij oor-
veele ziekten
vijs zeer wel
bekmoedig op
logsveld. Na
dat

NAUWDOWESSIES. 233

dat de Priester den zieken heeft opgege-
ven, neemt deze met edele bedaardheid
affcheid van de zijnen. Na den dood wordt
het lijk naar gewoonte gekleed en recht
overeind op eene mat of huid midden in de
hut geplaatst met de wapenen van den over-
leedenen ter zijde. De naastbestaanden zitten
rondom het lijk, en elk spreekt op zijne
beurt eene korte lofrede over den dooden
uit. Elke stam heeft zijne begraafplaats.
Op dezelve vindt men beeldspraakige figuu-
ren ter verkondiging der feiten des gestor-
venen. Op te verren afstand van het graf,
om de lijken buiten bederf te bewaaren
alvoorens de begravenis, verbrandt men ze
en bewaart men de beenderen. Men voor-
ziet ze voords van al, wat hun in de an-
dere waereld ten gewoonen bedrijf zou
noodig zijn. De rouw toont zich niet
slechts in veelvuldig gehuil, maar ook in
het doorpriemen van de boven-armspieren
bij de mans, en in het opensnijden der
beenen bij de vrouwen met scherpe vuur-
steen. Maanden lang duurt zulk eene
rouw, zoms wordt zij jaarlijksch herhaald (1).

De

(1) CARVER D. II. bl. 135—144.

De veelwijverij is onder hun in zwang. De Opperhoofden hebben van zes tot veertien vrouwen. Zij trouwen wel eens alle de zusters uit één huis. De huislijke rust lijdt bij hun hier door niet. De jongste vrouwen zijn onderdaanig en de onvruchtbare getroosten zich slaafsche diensten. Met zommigen leeft de man ook dikwijls jaaren lang in onthouding. Gaarne vergunt hij haar aan een vreemd Opperhoofd: maar heimlijk en onvergund genot wordt als overspel gestraft. De man zelf bijt in dit geval de vrouw den neus af. Het aanzek ten huwelijk geschiedt bij de beminde zelve, waarin de ouders gaarne stemmen. De huwelijksplegtigheid wordt onderscheidenlijk voltrokken. Bij zommigen door het vasthouden van een rijsen, omtrend vier voeten lang, terwijl de oude mannen eene toepaslijke aanspraak doen. Met dit rijsen in de hand danzen de echtgenooten eenigen tijd en breken het daarna in zoo veele stukken, als 'er getuigen der verbindnis zijn. De bruid keert weder naar haar vaders huis, waar zij dikwijls blijft tot haare eerste bevalling. De huislijke rust wordt zelden door gekijf gestoord: op weezin volgt

un in zwang.
 zes tot veer-
 wel eens alle
 huislijke rust
 De jongste
 de onvrucht-
 che diensten.
 ook dikwijls
 Gaarne ver-
 Opperhoofd:
 genot wordt
 n zelf blijft in
 af. Het aan-
 bij de beminde
 urne stemmen.
 dt onderschei-
 igen door het
 omtrend vier
 mannen eene
 Met dit rijsjen
 hooten eenigen
 in zoo veele
 der verbindnis
 naar haar va-
 olijft tot haare
 ke rust wordt
 : op weezin
 volgt

volgt echtscheiding, wier plegtigheid bestaat in het verbranden der te zamen gebragte stukjens hout. Na eenige maanden staat een ander huwelijk vrij. Bij de scheiding worden de kinder gedeelt en valt het oneven kind aan de moeder toe. Bij anderen en wel bij de *Nauwdowessies* biedt de minnaar zich als knecht en jager aan bij den vader zijner beminde en bewijst hem, dat hij zijne dogter zou kunnen onderhouden, waarna het huwelijk voltrokken wordt in tegenwoordigheid des Opperhoofds, wiens oorlogsknechten hunne pijlen afschieten boven de hoofden van het jonge paar, waarvan de bruidegom nu de bruid op zijnen rug wegdraagt naar zijne tent (1).

De onkuifche liefde speelt ook hier haare rol. Zij doet den lichtmis des nachts de hut ingaan, waar het meisjes slaapt, en 'er een stukjen droog hout aan het ingerekend vuur ontsteken, waarna hij haar zachtens wekt. Het uitblaazen van het licht is het teeken, welk zij van toestemming geeft, zonder het welk hij zich wel moet wachten van

(1) CARVER D. II. bl. 106—114.

van verdere aanzoek. De ontdekte oneerbaarheid doemt de ontuchtige dogter tot ongehuwdheid (1).

De kinders worden naar de moeder genoemd, om dat men derzelver ziel alleen aan den vader toeschrijft en 'er nimmer twijfel is aan de moeder van een kind. De naamgeving geschiedt eerst na de kindsheid en wel met eene plegtigheid, die zorgvuldig voor *Europeërs* wordt geheim gehouden (2).

Niets evenaart de tederheid der ouders voor hunne kinders. Derzelver geboorte kost aan de moeders schier geenen arbeid: slechts eenige uren blijft de vrouw buiten haar gewoon bedrijf. De jonggebooren wordt op een plankjen gelegd met zacht mosch, gewikkeld in vellen of in doek, in welke foort van wieg het kind aan den tak van eenen boom wordt gehangen, terwijl de moeder haare bezigheden heeft.

De afzondering, onthouding en reiniging der huwbaare dogters en vrouwen bij derzelver gewoone zuivering is allerzorgvuldigst,

(1) CARVER D. II. bl. 114—116.

(2) CARVER D. II. bl. 116, 117.

SIES.

ontdekte oneer-
ige dogter tot

de moeder ge-
elver ziel alleen
en 'er nimmer
n een kind. De
na de kindsheid
l, die zorgvul-
geheim gehou-

heid der ouders
zelver geboorte
geenen arbeid:
de h. merouw
De jenggeboo-
elegd met zacht
of in doek, in
ind aan den tak
hangen, terwijl
heeft.

ng en reiniging
ouwen bij der-
is allerzorgvul-
digst,

—116.
, 117.

NAUWDOWESSIES. 237

digst, en het bijgeloof der mans daarbij
zeer groot (1).

Vier hoofdraalen zijn bij deze volkeren
in gebruik. De *Chipewaysche* is van dezel-
ven de algemeenste. Dezelve is eenvouw-
dig, gemakkelijk voor de uitspraak en rijker
dan eenige andere. De *Nauwdowessies* heb-
ben zachter uitspraak en eene zeer verschil-
lende taal, die ten westen der *Mississippi*
meest gebruikt wordt. Beeldspraakige figuu-
ren maaken hunne gedachten schriftlijk aan
anderen bekend (2). In hunne tijdrekening
hebben zij maanjaaren. Hun jaar begint met
de eerste nieuwe maan van de nachtevening
in de lente. De *worm- planten- bloemen-
heete- bok- fleur- koorn- reis- bever- jagt-
koude- en sneeuw-maan* worden hunne maan-
den geheeten. Na het verloop van dertig
derzelven voegen zij eene maand tusfchen,
welke zij *verlooren maan* noemen. In
plaats van *lichte* en *donkere maan*, spreken
zij van *doode* en *herleevende maan*. Zonder
weekverdeeling tellen zij de dagen bij den
nacht; en zonder verdere uurverdeeling heb-
ben

(1) CARVER D. I. bl. 229—231.

(2) CARVER D. II. bl. 150—172.

ben zij den halven dag op den middag, en bij het op- en onder-gaan der zon hunne kwart-dagen. Zij onderscheiden de poolstar, meten de afstanden op aarde bij dagreizen, maar hebben geen denkbeeld van de reekenkunst (1).

Het karakter dezer volkeren is wraakzuchtig, onverbiddelijk, wreed jegens hunne vijanden; gemeenzaam, menschlievend, gastvrij en gul jegens alle andere menschen, dien zij als hunne vrienden beschouwen; gevoelig voor kinder- en huwelijks-liefde, schoon door gewoonte onverschillig bij derzelver verlating en wederontmoeting; verheven boven vrees voor gevaar of dood; onvermoeid en standvastig in het vervolgen van hun doel, maar lui en vadzig buiten behoefte; listig in hunne aanvallen, bedaard in hunne raadpleeging, zorgvuldig voor hun geheim, verkleefd met lijf en ziel aan hun eigen volk; zonder eigenbaat, nijd, twist of heerschzucht; onomkoopbaar in hunne trouw; zonder argwaan in het huwelijk; vol eerbied voor den ouderdom. Hun geest

(1) CARVER D. I. bl. 243—248.

ES.

middag, en
zou hunne
en de pool-
rde bij dag-
nkbeeld van

is wraakzuch-
hunne vijan-
end, gastvrij
nschen, dien
wen; gevoe-
liefde, schoon
bij derzelver
ng; verheven
dood; onver-
ervolgen van
ig buiten be-
llen, bedaard
ldig voor hun
ziel aan hun
t, nijd, twist
aar in hunne
het huwelijk;
erdom. Hun
geest

248.

NAUWDOWESSIES. 239

geest is schrand, opmerkzaam, vatbaar, leerzaam en zeer gelukkig in geheugen; hun ligchaam rad als eene rhee, zegt CARVER, en hunne fierheid ontembaar als de tijger (1).

Van deze volkeren stelt de afbeelding de *Nauwdowessies* voor (2). De man keert terug uit den strijd. Op zijne borst hangt de dolk: in zijne hand is de kopkloover. Zijne vrouw biedt hem, met Godsdienstige dankbaarheid over zijn behoud, de vredepijp aan (3), terwijl zij hem noodigt te rusten op het uitgespreide vel voor zijne hut, en, in een korfje eenige vruchten, ter zijner verkwikking gereed heeft.

(1) CARVER D. I. bl. 231—234. D. II. bl. 144—149.

(2) CARVER Plaat IV en V.

(3) CARVER Plaat VI.

NO ORD-

NOORD-INDIANEN.

Deze algemeene naam bevat een zeer groot aantal volkeren, of liever stammen, die, zonder eenigen landbouw, van de jagt levende, onmeetlijke landstreeken aflopen, en gedeeltlijk in geregelden handel zijn met de factorijen der *Engelschen* aan de *Hudsonsbaai* en elders, gedeeltlijk onderlingen handel drijven in hunne pelterijen en allen zekere bekendheid onderling hebben, welke in beschaafde gewesten, waar elk zijnen eigen grond in kleenen omtrek bestendig bewoont, nabuurige volkeren zelve niet hebben.

Van alle deze volkeren en derzelver grond bepaalt zich onze afbeelding en beschrijving hier echter tot dat gedeelte alleen,

leen, het welk begreepen is tusſchen den 40ſten en 58ſten graad Noorderbreedte, met de *Missiſſippi* ten westen, de *Vereenigde Staaten* en daarna *Hudſonsbaai* ten oosten; meer bij den naam van *Canada*, wat het land, en van *Iroqueezen*, wat derzelver bewooners betreft bekend.

De grond is over het algemeen goed en vruchtbaar, maar de koude is 'er groot in de drie maanden van den winter, wanneer de sneeuw wel zes voeten dik ligt. De zomers zijn zeer warm, derzelver nachten echter altijd koel. De rivieren en talrijke meiren zijn 'er vischrijk, en derzelver oevers en boorden zijn bevolkt met eene menigte van watervogels. Eenige ijzer- en koper-mijnen zijn de rijkdom van den grond. Onder de veelvuldige ſoorten van dieren, wier leder en pelterijen van hooge waarde zijn, als van den beer, den eland, het hert, den otter en marter, verdient vooral de bever opmerking, die zijne wooning in de rivieren bouwt en dezelve twee verdiepingen hoog optrekt, de redelijke bewooners dezer gewesten beschaamende, die onder tenten of gebrekige hutten leven.

Dezen zijn van eene middenmaatige geſtalte,

III. DEEL.

Q

maar

maar wel geëvenredigd en zeer vlug. Zelden vindt men onder hun mismaakte menschen. Zij hebben eene koperkleurige huid en zwart haar, het welk zij op veelerlei wijze snijden naar het gebruik van den stam, tot welken zij behooren. Zommigen zelfs laten het groeijen en los hangen, zoo als de natuur zelve het schijnt te begeeren. Schier allen plukken zij zich den baard kaal, en dulden bij beide de geslachten geen haar ergens elders op de huid (1).

Zij hebben zwarte, doordringende en sterk sprekende oogen met een open en aangenaam gelaat, schoon zij hun aangezicht schilderen met verscheidene kleuren, en daartoe liefst vermillioen gebruiken, het welk sterk afleeft bij de blaauwe, witte en bruine aardstof, welke men daar te lande vindt, en waarbij zij zomtijds nog houtskool voegen (2).

De kleeding dezer menschen is zeer eenvoudig, en gemakkelijk. Zij dragen lange kou-

(1) MACKENZIE *Voyage dans l'intérieur de l'Amerique Septentrional* faits en 1789, 1792 et 1793. T. I. p. 230, 231.

(2) MACKENZIE T. I. p. 231.

zeer vlug. Zelfs mismaakte men-
operkleurige huid
zij op veelerslechte
gebruik van den
oren. Zommigen
en los hangen,
het schijnt te be-
ken zij zich den
beide de geslachs-
ers op de huid (1).
doordringende en
et een open en
zij hun aangezicht
ene kleuren, en
gebruiken, het
blauwe, witte
men daar te lande
tijds nog houts-

chen is zeer een-
Zij dragen lange
kou-

dans l'intérieur de
1789, 1792 et

231.

kouzen, die tot aan de heupen reiken (1).
Dezelven zijn van doek of vellen gemaakt
naar den vorm van het been. De randen
der stof, waarvan zij gemaakt zijn, worden
er aan gelaten en hangen omtrend eene
hand breed neder, welk gedeelte aan de
buitenzijde van het been gebragt en gemeen-
lijk opgecierd wordt met eenig borduur-
werk. Bij deze kouzen hebben zij ook
schoenen van het leder van herten, elan-
den of buffels gemaakt: zomtijds is dit leder
bereid, gelijk bij de *Europeërs*, zomtijds is
er het bont aan gelaten; altijd sluiten zij
wel en zijn zij gemakkelijk. De randen om
de enkels worden opgecierd met stukjens
koper of tin, die aan de ledere riemen zijn
vastgemaakt, en onder hunne beweging niet
onaardig rinkelen (2).

Een schaamlap van eenen voet breed dekt
hun voor en agter, wordende opgehouden
door eenen gordel van leder of andere
stof. Zomtijds dragen zij een welsluitend
wambuis, het welk tot aan dien gordel
komt,

(1) MACKENZIE T. I. p. 232.

(2) CARVER *Reize door de binnenlanden van*
Noord-America. D. I. bl. 222, 223.

komt, meermaalen eenen losfen mantel van een dieren-vel, dien zij zich slechts om de schouders slaan en op de borst vast maaken. In den winter bedienen zij zich ook van wanten aan de handen. Zij vermindereu en vermeederen deze kleeding naar gelang der koude, of ontdoen zich van dezelve geheel, behalven alleen van den gordel en schaamdoek. Zomtijds gaan zij, zelfs in de selfe koude, geheel naakt ter jagt (1).

Hun hoofd is wel eens met eene muts van bont gedekt, waaraan de staart hangt van het dier; meermaalen echter met vee- ren gecierd van de zwaan, den arend en andere vogels, terwijl hunne ooren en hun hals pronken met de horens en klauwen van dieren, of eenig ander tuig; en, hoe ook hun haar gekapt zijn mag, altijd is het vol vet en finceer (2).

De vrouwen hebben doorgaands de gansche opschik der mans voor haare reeking, en, schoon zij zelve genoeg den toot beminnen, schijnen zij nog meer prijs te stel-

(1) MACKENZIE T. I. p. 231—233.

(2) MACKENZIE T. I. p. 233.

osfen mantel van
 zich slechts om
 e borst vast ma-
 nen zij zich ook
 . Zij verminde-
 e kleeding naar
 atdoen zich van
 alleen van den
 mtijds gaan zij,
 geheel naakt ter

met eene muts
 de staart hangt
 echter met vee-
 , den arend en
 ne ooren en hun
 ens en klauwen
 r tuig; en, hoe
 nag, altijd is het

orgaands de gan-
 or haare reeke-
 genoege den tooi
 g meer prijs te
 stel-

331—333.
 333.

NOORD-INDIANEN. 145

stellen op alles, wat de mans kan vereie-
 ren. Zij zijn derzelver haarkapsters en schil-
 deren hun het gelaat veel keuriger, dan
 van zich zelve (1).

De vrouwen dragen een dek-kleed van
 de eene of andere soort, het welk van den
 hals tot de knieën reikt. Zij, die met de
Europeërs handelen, dragen een linnen
 kleed met lange mouwen, het geen tot
 over de heupen hangt en aldaar over eene
 rok komt, die van den middel tot aan de
 knieën reikt. De aangebragte stoffen der
Europeërs zijn haar altijd verkieslijk boven
 de gewoone voordbrengzels van het eigen
 land. Ook zij dekken zich dikwijls met
 gelijke kousen en schoenen als de mans.
 Voorts cieren zij zich met armbanden, hals-
 snoeren en oorringen; sommigen zelfs be-
 prikken zich het gelaat met drie streepen
 van den onderlip tot over de kin (2).
 Meestal maaken zij haar hulzel, door het
 haar op te binden met linten of met pla-
 ten van zilver, welk laatste echter voor de
 vrou-

(1) MACKENZIE T. I. p. 233, 234.

(2) MACKENZIE T. I. p. 235, 136. CAR-
 VER D. I. bl. 223, 224.

246 NOORD-INDIANEN.

vrouwen van aanzien alleen verkrijgbaar is. In dit geval sluiten zij het lange hoofdhaar van agteren staartsgewijze in zulke plaatsjens van vier duimen breed, welken zij onder elkanderen voegen tot aan het einde toe (1).

De gestalte der vrouwen is wel geëvenredigd, haare wezenstrekken zijn niet ongeregeld, haar voorkomen zelfs is aangenaam, en, schoon de fraaiste niet van haar geslacht, naunten zij echter nog ver uit boven haare meer noordlijk woonende zusters (2).

Van aard zijn deze menschen zacht en welwillend. In hunnen handel doen zij veel eerlijkheid blijken, zoowel met vreemdelingen als met hunne eigene landgenooten. Zij zijn edelmoedig, gastvrij en voorkomende. Voor hunne kinders zijn zij toegevende tot buitenspoorigheid toe, en ten uitersten zorgvuldig, om hun alles te leeren, wat hun goede jagers en wakkere krijgsluiden, of goede gaden en braave moeders zal kunnen maken.

(1) CARVER D. I. bl. 224, 225.

(2) MACKENZIE T. I. p. 246. CARVER D. I. bl. 218.

NEN.

verkrigbaar is.
ange hoofdhaar
in zulke plaat-
ed, welken zij
aan het einde

is wel geëven-
n zijn niet on-
fs is aangenaam,
t van haar ge-
og ver uit bo-
woonende zus-

schen zacht en
el doen zij veel
met vreemdelin-
dgenooten. Zij
voorkomende.
toegevende tot
n uitersten zorg-
n, wat hun goe-
iden, of goede
l kunnen maa-
ken.

225.

246. CARVER

NOORD-INDIANEN. 247

ken. De liefde van den echtgenoot maakt geen verschil in zijne eigene kinders of in die, welke zijne vrouw bij eenen ander heeft, strekkende zich zijne gastvrij- en gulheid uit ook tot de gemeenmaking van zijne vrouw met zijne vrienden en gasten. Kinders voor het huwelijk gebooren, zijn er alleen bastaarden. Het overspel echter, buiten zijne toestemming, straft hij, door de overtreedster het haar af te snijden, den neus af te bijten, of zelfs het leeven te beneemen. Wanneer eene vrouw sterft en eene ongehuwde zuster nalaat, moet de weduwe naar haar ten huwelijk nemen: beiden echter had hij te gelijk kunnen trouwen. (1)

De sterke drank der *Europeërs* heeft reeds onder deze Volkeren het schriklijkst zedenbederf aangerecht; hetwelk nu, komende bij vroegere bloedschande en den afschuwelijksten lust, derzelver zeden in veele opzichten verfoeilijk maakt (2).

De vrouwen leeven in eenen staat van slaafsche onderwerping en behaagen aan de mans meer naar gelang van haare krachten en

(1) MACKENZIE T. I. p. 237—239.

(2) MACKENZIE T. I. p. 240.

en vlugheid, dan om eenige schoonheid of bevalligheid. Zij volgen hun ter jagt, dragen de *Canos* en slepen de sneeuwsleden in den winter, daarin alleen geholpen door trouwe en lastdragende honden. Bovendien hebben zij de zorg voor de huishouding, zij bereiden het leder, maaken de kleederen, slaan de tenten op, hakken hout en kookten de spijs. Het gevoel van de overmaat dier lasten doet haar wel eens in wanhoop haare dogtertjens ombrengen, om haar te spaaren voor zulk een lot; ook ontzien zij niet, zich miskraamen te verwekken, om toch niet bezwaard te worden met den nieuwen last der opvoeding (1).

De vredepijp vangt ook hier alle onderhandelingen en plegtigheden aan, en het gastmaal eindigt ze. De lijkplegtigheden zijn gelijk aan die der *Nauwdownesies*. Het lijk van groote krijgsluiden ligt eenigen tijd ten toon, en zomtijds offeren zich de weduwen zelve op aan de schimmen haarer echtgenooten. Men vernielt de gansche nalatenschap van den dooden, en jaarlijksch herhaalt men het lijkeest (2).

Ook

(1) MACKENZIE T. I. p. 241, 242.

(2) MACKENZIE T. I. p. 244.

NEN.

de schoonheid of
hun ter jacht,
in de sneeuwse-
alleen geholpen
de honden. Bo-
voor de huis-
leder, maaken
en op, hakken
het gevoel van
t haar wel eens
ns ombrengen,
k een lot; ook
raamen te ver-
zwaard te wor-
r opvoeding (1).
hier alle onder-
aan, en het
lijkplegtigheden.
dowesies Het
ligt eenigen tijd
en zich de we-
schimmen haarer
elt de gansche
, en jaarlijksch
(1).

Ook

41, 242.
44.

NOORD-INDIANEN. 249

Ook hier heeft het zelfde krigsgebruik
plaats als aan gene zijde van de *Mississippi*.
Elk, die den mond aan de vredepijp zet,
neemt den krigstogt aan, en, bij gebrek
aan vrijwilligers tot den oorlog, stelt men
alles te werk, om 'er hun, die 'er afkeerig
van zijn, toe over te halen. Elk brengt
zeker krijgsoffer mede, het geen ten toon
wordt gehangen. (1).

Feesten zijn de geliefde vermaaken dezer
Volkeren. Tot dezelve behoeven zij gee-
ne groote reden. Eene ziekte of een ge-
dwongen vasten afgelopen zijnde, vergas-
ten zij elkander gaarne. Bij zulke gelegen-
heden geeft de feestvierer te kennen, op
welken dag hij zijnen *medicijn-zak*, gelijk het
genoemd wordt, openen en zijne pijp roo-
ken zal. Zulk eene aankondiging wordt
beschouwd als eene uitpoodiging, welke
men niet mag afslaan, zonder de grootste
heiligchennis te begaan.

Op bepaalde tijden in het voor- en na-
jaar vieren zij lange en plechtige feesten.
Alsdan offeren zij honden, en kiezen daar-
toe de grootsten en witsten van haar.

Een

(1) MACKENZIE T. I. p. 245.

Een groot gedeelte hunner bezittingen worden bij die gelegenheid mede opgeofferd. De plaats dezer plegtigheid is altijd eene hooge en opene vlakte bij een meir of rivier, opdat de offerplegtigheid op verre afstand kunne gezien worden en de voorbijgangers 'er derzelver gaven brengen.

Wanneer een vreemdeling of iemand van hun eigen volk ter zijde van deze offergave voorbijgaat en eene derzelven behoeft, mag hij die wegnemen, mids een ander offer, schoon van minder waarde, in de plaats leggende. Maar een dezer offers, buiten noodzakelijkheid, aan te raaken, is de grootste onteering voor den grooten Heer des leevens, dien zij aanbidden (1).

'Er hebben ook afzonderlijke offers in hunne wooningen plaats. Hij, die zulk een offer wil doen, ontruimt vooraf zijne tent en brengt 'er groene takken voor in de plaats; ook neemt hij alle vuur en asch weg; bouwt daarna eenen altaar en ontsteekt 'er een nieuw vuur, waarbij hij alleen blijft zitten. Voords spreidt hij een nieuw doek of een versch vel, en opent daarop zijn *medicijn*.

(1) MACKENZIE T. I. p. 246—247.

NEN.

er bezittingen
mede opgeef-
gheid is altijd
j een meir of
eid op verren
en de voorbij-
enggen.

of iemand van
deze offergave
behoeft, mag
ander offer,
in de plaats
offers, buiten
naken, is de
grooten Heer
len (1).

lijke offers in
lij, die zulk
t vooraf zijne
en voor in de
vuur en asch
ar en ontsteekt
hij alleen blijft
n nieuw doek
rop zijn *medi-*
cijn-

46—247.

NOORD INDIANEN." 251

cijn zak, waarin verscheidene dingen zijn, voornaamlijk een gesneden beeld van agt duimen, hetwelk in dons is bekleed en voords omwonden met roode en blaauwe linten. Dit beeldjen wordt als een huisgod beschouwd en diep geëerbiedigd. Na dat beeldjen komt in aanmerking de krijgshelm met veeren en arendsklaauwen versierd, en waaraan voords zo veele vederen hangen, als hij vijanden heeft verslagen. Eindlijk nog een eind roltabak, eenige wortels en enkele geneeskundige kruiden. De vredepijp ligt, bij deze gelegenheid op twee in den grond gestoken vorken. Nu roept de offeraar tot zich den genen, dien hij het hoogst acht, en doet hem tegen zich overzitten; voords stopt hij de pijp, en steekt dezelve met kleene brandende stokjens aan. Na alle deze voorbereidzelen roept de offeraar alle de luiden binnen, die buiten zijne wooning staan, zomtijds ook de vrouwen, maar deze als bloote aanschouwsters. Elk houdt eene godsdienstige stilte. De *Michiniouais* of eerstgenoodigde vriend steekt de pijp aan en biedt ze den offeraar, die hem overeind staande met beide handen aanneemt, en, na den rook

op-

opgehaald te hebben, denzelven twee of driemaal ter zijde uitblaast, terwijl hij de pijp in het midden tusſchen zijne vingers houdende laat ronddraaijen in veelerlei kringen, waarna hij ze weder nederlegt. Nu ſpreekt hij de vergadering aan, ontvouwt haar de redenen van haare zamenroeping en eindigt deze aanspraak met dankzegging en gebeden tot den weldaadi- gen Onderhouder des leevens. Na deze aanspraak zet hij zich weder en geven alle aanwezigen hunne goedkeuring te kennen, door een dikwijls herhaald *ho*, hetwelk lang duurt. De eerstgenoodigde ſteekt nu weder de pijp aan en brengt ze aan den mond van den offeraar, die, na twee of drie trekken, een kort gebed doet en de gansche vergadering van de oostzijde af rondgaat. Elk der aanwezigen maakt hem eene pligtpleeging, inmiddels gaat de pijp uit, en wordt weder door den offeraar, na hem driemaal over zijn hoofd gedraaid te hebben, op de vorken gelegd. Eindelijk bedankt hij de vergadering en wenscht haar gezondheid en lang leeven (1).

• De

(1) MACKENZIE T. I. p. 248—252.

NEN.

elven twee of
terwijl hij de
zijne vingers
in veelerleij
er nederlegt.
ng aan, ont-
haare zamen-
anspraak met
den weldaadi-
s. Na deze
en geven alle
g te kennen,
hetwelk lang,
teekt nu we-
an den mond
e of drie trek-
n de gansche
af rondgaat.
m eene pligt-
pijp uit, en
aar, na hem
draaid te heb-
Eindelijk be-
wenscht haar
).

• De

8—252.

NOORD-INDIANEN. 253

De plegtigheid van de vredepijp wordt altijd geëerbiedigd, en doet zeer veel goeds. Wanneer een Opperhoofd wil weten, hoe men over hem denkt, of eenig misnoegen bevredigen, kondigt hij slechts aan, dat hij zijnen zak zal openen en zijne pijp rooken. Als dan durft niemand, die eenig misnoegen tegen hem heeft, de pijp in den mond nemen, sluitende zulks eene hartlijke bevrediging in, die nimmer geschonden wordt. Niemand mag bij die gelegenheid weigeren op te komen: maar men kan zich van de plegtigheid verschoonen, door voor te geven, de noodige zuiveringen niet gereed gemaakt te hebben. Een man, die zijne vrouw binnen vier en twintig uren genaderd heeft, wordt geacht niet rein genoeg te zijn, om uit de heilige pijp te rooken.

Geen koop of eenig ander verdrag, onder de vredepijp voltrokken, kan ooit worden verbroken. Hij, die bij zijn vertrek zijne pijp agterlaat tot onderpand van zijne wederkomst, zal zich om geene reden ter waereld van zijne terugkomst ontslaan. (1)

Wan-

(1) MACKENZIE T. I. p. 252, 253.

Wanneer een Opperhoofd een gastmaal wil geven, noodigt hij zijnen gasten met een veder of houtjen. Elk hunner brengt een houten bord en mes mede, en schaart zich ter wederzijde van het Opperhoofd naar den rang der jaaren. De pijp wordt ontfoken, en al wat voorhanden is, wordt gelijkelijk onder de gasten tot spijs uitgedeeld. De gastheer zelf heft, terwijl zijne gasten eten, een gezang aan, dat hij met den trommel begeleidt of met den ratel. De gast, die het eerst zijn aandeel heeft gebruikt, wordt voor de eerwaardigste gehouden; die met hetzelfde verlegen is, vraagt hulp en beloont die met een geschenk van kruid, lood of tabak. Zulk een maaltijd zelf wordt altijd door een offer voorafgegaan, of door het storten van eenigen drank op den grond of in het vuur.

Deze gastmaalen verschillen zeer, naar gelang van derzelver oorzaaken. Zomtijds deelt men slechts zoo veel uit, dat de gasten in twee uren hun aandeel kunnen gebruiken hebben. Zomtijds is het aandeel genoegzaam voor eene week, en moet de maaltijd evenwel aflopen in éenen dag. Als dan vindt men bezwaarlijk hulp, maar
eet

NEN.

d een gastmaal
gasten met een
ner brengt een
en schaart zich
hoofd naar den
ordt ontstoken,
vordt gelijkelijk
gedeeft. De
ne gasten eten,
den trommel
De gast, die
ebruikt, wordt
den; die met
hulp en be-
k van kruid,
tijd zelf wordt
gegaan, of door
op den grond
en zeer, naar
ken. Zomtjids
it, dat de gas-
eel kunnen ge-
het aandeel ge-
en moet de
n éenen dag.
ijk hulp, maar
eet

NOORD-INDIANEN. 255

eet men, wat men kan, en acht men zich gelukkig, wanneer men het overfchot mag nemen naar zijne eigene tent. De afgekloven beenderen worden zorgvuldig verbrand, wijl het ontheiliging zijn zou, wanneer een hond ze kreeg.

De algemeene gastmaalen worden slechts met meer plegtigheid gevierd. Verscheide- ne Opperhoofden voorzien dan in het noodige. Bij die gelegenheden onderhouden zich de stammen over de algemeene belangen, en haalen op van derzelver heldhaftige daaden. Men dient dan gedroogd vleesch voor, wijl het versche nooit genoeg te bekomen is voor zulke maaltijden (1).

Het is de vrouwen niet geoorlofd, aan alle deze plegtigheden en maaltijden deel te hebben; zij houden zich slechts bezig met rondom den disch te dansen en te zingen, zomtjids in samenstemming met de dischgenooten (2).

De wooningen dezer volkeren zijn hutten van geboogene takken, of tenten van te zamen gebonden staaken, beide met vel-
len

(1) MACKENZIE T. I. p. 254—256.

(2) MACKENZIE T. I. p. 257.

256 NOORD-INDIANEN.

len gedekt (1). Hunne *Canoos* zijn draagbare vaartuigen (2). Na de invoering der vuurgeweeren door den *Europeeschen* handel, gebruiken zij zelden meer hunne pijlen ter jagt. Zij vischen met netten en hengels, onder veelvuldig bijgeloof (3). Hun jaar is verdeeld in maanen en hunne maanen zijn genoemd naar de onderscheidene getijden, even als aan de westzijde van de *Mississippi*. Hunne genees- en heel-kunst is ver gevorderd, maar met tovermiddelen gepaard. Brand- en snijd-middelen zijn hun gemeenzaam. De gesleepen vuursteen dient hun in aderlaating tot lancet. Zij achten de *Europeesche* geneesmiddelen zeer hoog: maar weten ze nog niet wel te gebruiken. De dampen der moerasfen zijn in hun oog de geesten der gestorvenen, die niet kunnen rusten, maar in menschlijke gedaante met een geweer in de hand op de takken der boomen zitten, wanneer men verzuimt heeft, al het hunne met hun te be-

(1) CARVER D. I. bl. 225.

(2) MACKENZIE T. I. p. 241.

(3) HEARNE, *Landreis naar den Noorder-oceaan*, D. II. bl. 155 — 157.

NEN.

s zijn draagbare
ering der vuur-
hen handel, ge-
anne pijlen ter
en en hengels,
(3). Hun jaar
ne maanen zijn
dene getijden,
n de *Mississippi*.
st is ver gevor-
delen gepaard.
n hun gemeen-
teen dient hun
Zij achten de
n zeer hoog:
wel te gebrui-
erasfen zijn in
efforvenen, die
in menschlijke
n de hand op de
, wanneer men
ne met hun te
be-

241.
r den Noorder-occe-

NOORD-INDIAANEN. 257

begraven, en den dood dreigen tot dat hieraan voldaan is (1).

Voor de afbeelding dezer Volkeren is gebruik gemaakt van die der *Ottigaumies* bij CARVER. De man verhaalt aan de vrouw, waar hij het hert geschooten heeft, hetwelk haar nu ter bezorging aanbevolen blijft, terwijl het kind hem eenen mantel aanbiedt, om zich, na de jagtverhitting, te dekken. (2).

(1) MACKENZIE T. I. p. 259, 260.

(2) CARVER plaat II. en III. De overgrootte horens kenmerken het *Americaansche* hert. — Zie CARVER D. II. bl. 180.

BERICHT VOOR DEN BINDER.

De <i>Nieuw-Hollanders</i> te plantzen tegen over bladz.	34
De <i>Bewooners van de Nortons-baai</i> .	52
De <i>Bewooners van de Prins Willems baai</i>	80
De <i>Bewooners van de Haven der Franschen</i>	120
De <i>Inwooners van Oonalaska</i> . .	150
De <i>Inwooners van Nootka</i> . .	202
De <i>Nauwdoesjes</i> . . .	238
De <i>Noord-Indianen</i> . . .	256

DEN BINDER.

een tegen over bladz. 34

is-baat . 52

Villems baai 80

der Franschen 120

. . 150

. . 202

. . 238

. . 256

